Štev. 18 (684) L. XIV.
NOVO MESTO, četrtek,
9. maja 1963

DOLENJSKI LIST

Najvažnejše: povečati pogodbeno sodelovanje v živinoreji in poljedelstvu

Tovarišico inž. Pepco PEROVŠEK-Bitenc, direktorico Kmetijskega zavoda za okraj Ljubljana, so predlagali te dni zbori občanov v občinah Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje, Grosuplje, Kočevje, Ribnica in Cerknica za svojo kandidatko v 67. volilni enoti za zvezni zbor.

Tovarišica Perovškova se je rodila 1927 v Šmarju v kmečki družini. V NOB je sodelovala od leta 1943, v Zvezo komunistov pa je bila sprejeta 1944. Med NOB je delala kot mladinska aktivistka na Dolenjskem. Zdaj vodi Kmetijski zavod v Ljubljani. Je članica fakultetnega sveta biotehnične fakultete v Ljubljani in članica UO gospodarske zbornice okraja Ljubljana, sveta za kmetijstvo in gozdarstvo OLO Ljubljana itd. — Doslej je bila tudi republiška ljudska poslanka.

Naprosili smo jo, da je odgovorila na nekaj vprašanj našega uredništva.

Tovarišica Perovškova, po osvoboditvi ste bili že na več delovnih mestih. Katero izmed njih ste ohranili v najbolj živem spominu, tako glede na pomen dela, ki ste ga opravljali, kot tudi na to, da ste kot ženska bili na vodilnem delovnem mestu?

Po osvoboditvi sem najprej delala na ljubljanskem okrožju kot mladinska aktivistka. Nato sem imela priložnost, da dokončam srednjo šolo in agronomsko fakulteto v Zagrebu. Kot agronomka sem bila v prvi službi v Kmetijski delovni zadrugi Žabnica pri Kranju, nato pa od leta 1952 dalje pri Okrajni zadružni zvezi v Ljubljani. V tem času so bile razne reorganizacije zadružne zveze, vendar sem bila vseskozi pri istem delu (Okrajna kmetijsko-gozdarska zbornica v Ljubljani, Kmetijski zavod v Ljubljani).

Pospeševanje kmetijske proizvodnje oziroma organizirano delo pri razvoju kmetijske proizvodnje na družbenem sektorju kakor tudi v pogodbenem sodelovanju s

Inž. Pepca Perovšek-Bitenc

kmeti me je doslej najbolj angažiralo pri delu. Pri tem je toliko življenjskih problemov in tudi uspehov, da me je delo v 12 letih popolnoma pritegnilo.

Naj takoj nadaljujemo: kakšno je vaše delo na sedanjem delovnem mestu? Katere so glavne naloge Zavoda za kmetijstvo, ki ga vodite in kako jih vaš kolektiv izvršuje?

Kot direktorica Kmetijskega zavoda v Ljubljani se moram redno vključevati skupaj z ostalimi člani kolektiva v problematiko vseh kmetijskih panog. Naš zavod tesno sodeluje z gospodarsko zbornico in okrajem, predvsem glede razvoja kmetijstva na obeh sektorjih in z vsemi kmetijskimi organizacijami. Istočasno pa je naloga zavoda, da razvije kmetijsko službo in servise, kot so selekcija živine, proizvodnja semena za umetno osemenjevanje krav itd. Prav pomembna je tudi vsestranska pomoč in delo zavoda za ekonomiko kmetijske proizvodnje in razširjenja pogodbenega sodelovanja.

Pri tem iščemo in pomagamo organizacijam izvrševati vse tiste oblike kooperacije, ki jih je v sedanjem stanju možno zastaviti bolj načrtno in dolgotrajno. S samim razvojem kmetijstva pa rastejo tudi nove naloge.

Uspeh dela kolektiva našega zavoda je toliko pomembnejši, ker istočasno delamo kot strokovnjaki s področja živinoreje, poljedelstva, sadjarstva itd. in kot družbeno-politični delavci.

Na nedavni konferenci o delu SZDL ljubljanskega okraja smo med drugim v poročilu predsednika tov. Vitje Rodeta zasledili tudi opozorilo o prehodu od dosedanje ekstenzivne, drobne in netržne proizvodnje na industrijsko organizirano, veliko in sodobno kmetijsko proizvodnjo. Kaj sodite kot kmetijski strokovnjak o nalogah, ki čakajo kmetijstvo v našem okraju glede na pravkar opisani razvoj?

Pogoji za razvoj intenzivne kmetijske proizvodnje z novimi tehnološkimi prijemi so dani pri nas v velikem obse-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ŠTAFETA MLADOSTI

V letošnjem letu bomo imeli na območju bivšega okraja Novo mesto le republiško štafeto, ki bo 12. maja ob 16,30 krenila z Baze 20 preko Kočevja in bo prispela v Črnomelj 14. maja ob 9 uri, v Metliko istega dne ob 11,45 in v Novo mesto ob 17. uri. Od tod bo nadaljevala pot 15. maja, šla bo prek Šentjerneja in Kostanjevice, kamor pride ob 10,10; od tod pa nadaljuje pot proti Brežicam in naprej.

Na območju občine Novo mesto pa bo veliko občinskih štafet kakor tudi lokalnih. Predvidenih je 6 občinskih štafet.

I. občinska štafeta prične pot pri spomeniku v Podstenicah 14. maja ob 13,40, prispe v Dol. Toplice ob 14,20, gre preko Gornjih Sušic in prispe na Laze ob 15,10; od tod pa nadaljuje pot prek Birčne vasi, Šmihela v Novo mesto.

II. občinska štafeta, začne svojo pot pri spomeniku v Zužemberku 14. maja ob 14,10, prispe v Stražo pred zadružni dom ob 15,35 in nadaljuje pot skozi Prečno v Novo mesto.

III. občinska štafeta začne pot v Mirni peči 14. maja ob 15,45.

IV. občinska štafeta začne svojo pot 14. maja v Skocjanu ob 14,30, prispe v Smarjeto ob 15,30, v Otočec ob 16.20 in nadaljuje pot v Novo mesto.

V. občinska štafeta začne pot 14. maja ob 15,40 na Dolžu, prispe v Stopiče ob 16,10 in nadaljuje pot proti Novemu mestu.

VI. občinska štafeta začne pot 15. maja ob 8,35 v Gabrju, gre skozi Brusnice, Orehovice in se priključi republiški štafeti v Šentjerneju.

Poleg teh bosta še dve lokalni pionirski štafeti.

Vse štafete pridejo v Novo mesto 14. maja ob 17. uri na Glavni trg, kjer bo veliko zborovanje. Vabimo vse občane, da se udeleže sprejema štafet, predvsem pa vabimo Novomeščane, da se v čim večjem številu udeleže sprejema na Glavnem trgu.

Ob letošnjem tednu Rdečega križa

Letošnji teden Rdečega križa — od 5. maja do 12. maja — sovpada v čas proslavljanja stoletnice obstoja mednarodnega Rdečega križa. Letos, zlasti pa še v tem tednu, poudarjamo pomen dela te humane organizacije; gre za to, da povečamo število njenih članov in sodelavcev, da zberemo potrebna finančna sredstva za dokončno zgraditev mladinskega naravnega zdravilišča na Debelem rtiču, da izpopolnimo nadaljnjo organizacijo zdravstvenih predavanj za mladino in odrasle.

Občinski odbor Rdečega križa v Novem mestu je za letošnji teden RK sprejel še poseben spored dela. Skupno s sosednjimi občinskimi odbori RK bo vodil organizacijo pošiljanja otrok v zdravilišča ob morju in na Gorenjskem. O tem bo seznanil zdravstvene in socialne delavce, tako da bo šlo s sodelovanjem komunalnega zavoda za socialno zavarovanje in ObLO v zdravilišča in počitniške kolonije približno 330 otrok.

Pomembna naloga Rdečega križa je tudi nenehna skrb za pridobivanje prostovoljnih krvodajalcev. Vsak torek mora Rdeči križ s sodelovanjem ob, činskega sindikalnega sveta pripraviti za potrebe transfuzijske postaje v Novem mestu 60 krvodajalcev. To ni lahka naloga, če upoštevamo, da v pomladanskih in poletnih mesecih kmečko prebivalstvo zaradi poljskega dela ne utegne priti v mesto, delavci v podjetjih pa so spet zadržani pri rednem delu za izpolnitev proizvodnih načrtov. Kljub takim težavam pa je le treba zagotoviti, da bo letos 2200 prostovoljcev darovalo svojo kri za potrebe bolnikov, ki se zdravijo v novomeških bolnišnicah.

Z vso prizadevnostjo se bodo vse organizacije Rdečega križa letos lotile ponovnega zbiranja finančnih sredstev za dograditev mladinskega zdravilišča RK na Debelem rtiču onstran Kopra. V letošnji akciji pričakujemo zlasti večjo pomoč od gospodarskih organizacij in drugih družbenih činiteljev, saj moramo zbrati za dograditev tega prepotrebnega objekta v Sloveniji 50 milijonov dinarjev.

S tako pripravljenimi delovnimi načrti se bomo člani Rdečega križa najkoristneje oddolžili naši družbeni skupnosti in naporom, ki so se začeli pred 100 leti, da bi se vse mednarodne humane sile združile v Mednarodno organizacijo Rdečega križa. Po sto letih koristnega dela je postal Rdeči križ čvrst pobornik javnega mnenja za mir, za pomoč vsem, ki so je potrebni, za mirno sožitje narodov, za medsebojno spoštovanje in razvijanje humanizma. Mednarodni Rdeči križ združuje zdaj že 90 nacionalnih organizacij in 150 milijonov ljudi po vsem svetu.

MILICA SALI

Novomeška IMV na 2. mednarodnem sejmu motornih vozil

Jutri dopoldne bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani slovesno odprli 2. mednarodni sejem motorjev in motornih vozil, ki bo pokazal stopjo razvoja jugoslovanske avtomobilske in motorne industrije. Sodelovanje številnih uglednih inozemskih proizvajalcev bo dvignilo pomen sejma ter pokazalo, kako se razvija avtomobilska industrija po svetu. Domači in tuji razstavljalci bodo pokazali zadnje modele svojih osebnih in tovornih avtomobilov, avtobusov, motorjev, skuterjev, mopedov in raznih specialnih vozil, med katerimi bodo izdelki novomeške Industrije motornih vozil zavzeli letos še posebno vidno mesto. Tradicionalni KOMBI in KURIR ter njune številne specialne izvedbe bodo razstavljene letos na Gospodarskem razstavišču na veliko večjem prostoru kot leta 1960, ko je IMV prvič predstavila javnosti svoje izvirno domače vozilo.

VREME

OD 9. DO 19. MAJA

Vseskozi nestalno s pogostnimi padavinami, ki bodo močnejše okrog 10. in od 15. do 17. maja. Kratkotrajno izboljšanje pričakujemo okrog 9., 13. in 19. maja.

Dr. V. M.

»NAJMLAJŠI VAM ČESTITAMO ZA 1. MAJ...«

Zadnjega aprila so skupine pet do šest otrok iz kandijskega otroškega vrtca pod nadzorstvom vzgojiteljic obiskale delavce v gospodarskih organizacijah – IMV, NOVOLES, KOVINAR, OPREMALES, MLEKARNA in KGP – in jim čestitale za praznik dela. Zelo prisrčen sprejem so najmlajšim priredili v tovarni IMV, kjer so cicibani obiskali montažni oddelek. Za deset minut so se zbrali delavci in delavke tega oddelka okrog skupine najmlajših občanov, utihnili pa so tudi stroji, da bi vsi lahko poslušali male goste. »Mi najmlajši vam čestitamo za 1. maj, praznik vseh delovnih ljudi,« je reklo dekletce s titovko na glavi in predalo šopek cvetja predsedniku delavskega sveta v IMV Petru Bračku. Nato je sledil krajši program. Najmlajši so zapeli pesmico in pokazali, kako znajo posnemati živali. Izredno veseli proizvajalci so jih povabili na vožnjo s kombijem. V spomin so najmlajši občani prejeli pozlačene značke IMV. – Podobno je bilo tudi v drugih delovnih kolektivih, kjer so mladim gostom razkazali delovne prostore in jih tudi nagradili. To je bilo za cicibane iz kandijskega otroškega vrtca nepozabno doživetje, zato so obljubili, da jih bodo še večkrat obiskali.

NEKAJ USPEHOV IZ BILANCE DOSEDANJEGA RAZVOJA SLOVENIJE

DO KAM SMO PRIŠLI?

Kamorkoli se ozremo, povsod spremenjena podoba življenja. Čeprav je bila Slovenija razmeroma najbolj razvita pokrajina že v stari Jugoslaviji, se njen razvoj tudi po vojni ni ustavil, ampak je delal še večje korake. Odpraviti razločke med posameznimi republikami namreč ne pomeni: ustaviti razvoj na enem mestu, da bi laže dohitevali na drugem mestu. To bi pomenilo spodkopati si materialne temelje, na katerih je hitrejši razvoj manj razvitih pokrajin sploh mogoč.

V prvomajskem pismu smo priobčili nekaj najvažnejših podatkov o doseženem napredku v vsej Jugoslaviji, danes pa naj napravimo tak bežen prerez za Slovenijo. Če bomo primerjali podatke med seboj, tega ne bomo delali zato, da bi se hvalili: češ, poglejte, Slovenija nosi zastavo napredka! Na doseženo stopnjo razvoja je treba biti ponosen, a hkrati je treba vedeti, kje smo začeli mi in kje so stopile na pot napredka druge republike. Šele tedaj je mogoče ugotoviti, kakšne velikanske razločke smo podedovali in koliko naporov nas bo stalo, preden bomo postopoma odpravili neskladnosti, ki nam jih je vsilila preteklost.

Slovencev nas je manj kot desetina vseh Jugoslovanov, naš delež v letnem narodnem dohodku pa je mnogo večji — znaša približno eno šestino. Ta podatek velja za leto 1961, podobno razmerje pa je bilo tudi leta 1958, le da je od takrat narasel narodni dohodek — v Jugoslaviji in Sloveniji — približno za polovico. Industrijska proizvodnja se je v vsej Jugoslaviji povečala za 5,16-krat v Sloveniji pa za 4,65-krat, če jo primerjamo s stanjem v letu 1939. Ta primerjava sicer kaže, da je industrijska proizvodnja v jugoslovanskem merilu naraščala nekoliko hitreje kot v Sloveniji, toda pri tem je treba vedeti, da je bil naš start mnogo ugodnejši.

Da naša republika ni stagnirala v svojem gospodarskem razvoju, smo dokazali. Od tega pa ni imela koristi le jugoslovanska skupnost kot celota, temveč prav tako tudi delovni ljudje v Sloveniji. Po zaslugi večje produktivnosti dela so narasli na primer osebni dohodki precej nad jugoslovansko povprečje. Tako je prav: po načelu delitve dohod-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DO KAM SMO PRIŠLI?

(Nadaljevanje s 1. strani)

ka po delu je treba stimulirati večjo produktivnost, ker nam samo ta zagotavlja naraščanje življenjske ravni. V Sloveniji je znašal lani povprečni osebni dohodek 30.400 din ali za 5.800 din več, kot je jugoslovansko povprečje ozir. za 10.400 din več kot povprečje v Makedoniji. To krepko demantira tiste posameznike, ki trdijo, da Slovenci za svojo marljivost ne dobe ustrezne nagrade, ker morajo »delati za druge«. Ti posamezniki namreč pozabljajo, da večji del ustvarjenega dohodka ostane v delovni organizaciji in komuni. Kolikor pa je še centraliziranih sredstev, je prispevek naše republike relativno res večji, kar pa nam posredno vrača koristi. Bolj razvita industrija v Sloveniji potrebuje potrošnike za svoje proizvode: razvoj manj razvitih pokrajin pomeni razširjanje domačega, jugoslovanskega tržišča

V Jugoslaviji smo zgradili predlani 100.000 novih stanovanj, od tega v Sloveniji 8.669. Od skupno 7.745 km asfaltiranih in betonskih cest, kolikor jih je v Jugoslaviji, odpade na Slovenijo 1.814 km takega cestišča. Medtem ko je bilo leta 1960 okrog 30 odstotkov vseh kmečkih gospodarstev elektrificiranih, je bil ta odstotek v Sloveniji znatno višji — 80. To se pravi, da je elektrika izrinila petrolejko iz sleherne kmečke hiše. Električno omrežje se izogiba le še bolj oddaljenih zaselkov ali pa posameznih domačij, kjer so se pred leti otepali napredka, danes pa bi ga radi, pa sami ne zmorejo dovolj sredstev.

Tudi promet v trgovini na drobno je kazal rasti življenjskega standarda. V Sloveniji se je v petih letih — od leta 1958 do 1962 — povečal skoraj za 100 odstotkov: od 117 na 216 milijard din. Približno tako se je gibal promet v trgovini na drobno tudi v vsej Jugoslaviji: od 816 milijard din leta 1958 na 1.464 milijard leta 1962.

Na vse večje uveljavljanje našega gospodarstva v mednarodni delitvi dela kaže med drugim obseg izvoza in tudi število mednarodnih sejmov. Medtem ko smo o naraščanju izvoza govorili v prvomajskem pismu, naj tokrat omenimo le tri renomirane sejme v Sloveniji, ki imajo priznano mednarodno veljavo: Mednarodni sejem elektronike, Mednarodni sejem vina in Mednarodni sejem lesa.

Razvito gospodarstvo in večja produktivnost dela se zrcalita tudi v hitrem naraščanju števila strokovnih šol, prav tako pa tudi višjih in visokih šol. Vtem ko je bilo pred vojno v Sloveniji le 98 strokovnih šol, se je do danes povečalo to število na 178, število učencev pa skoraj za štirikrat. Visoke in višje šole so bile pred vojno le štiri, danes jih je 29. Število študentov se je povečalo za 6,5-krat.

V Jugoslaviji izide vsak dan 19 dnevnih časopisov v nakladi 1,2 milijona izvodov, od tega v Sloveniji 3 dnevniki z naklado 141.000 izvodov. Leta 1961 so v vsej Jugoslaviji natisnili 5.531 knjig in brošur v skupni nakladi okrog 33 milijonov izvodov, od česar je odpadlo na Slovenijo skoraj 4 milijone izvodov.

Na koncu naj navedemo še dva podatka: leta 1961 je bilo v Sloveniji 30 bolnišnic in 107 apotek. Od skupno okrog 84 tisoč bolniških postelj jih odpade na Slovenijo nad 11.500. Na visoko raven zdravstvene kulture kaže med drugim tudi podatek o smrtnosti novorojenčkov. V naši republiki je izmed 100 živorojenih otrok umrlo leta 1959 36,4 otroka, tri leta pozneje pa samo še 29,8. Jugoslovansko povprečje je mnogo višje — 81,5 umrlih otrok, na Kosmetu pa umre celo vsak sedmi rojeni otrok.

J. B.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

5 odst. več za KPI

V soboto konec aprila so po vsej Italiji prenehali krožiti avtomobili z zvočniki, okrašeni z grbi in emblemi raznih strank. Zato tudi iz zvočnikov niso več doneli grmeči pozivi italijanskim volivcem, naj glasujejo za tega ali onega kandidata te ali one stranke. Samo po ulicah in po tlaku trgov v mestih in vaseh so ležali raztreseni letaki in plakati, ki jih je ponekod razmočil dež. Zadnji dan pred volitvami je po zakonu zavladalo premirje po vsej Italiji. Le politični strategi so se na ulicah in v kavarnah prepirali in tvegali napovedi.

Napovedi se v večini primerov niso uresničile. Rezultati parlamentarnih volitev v Italiji leta 1963 so presenetili skoraj vse. Komunistična partija Italije (KPI) je dobila nad milijon glasov več kot na prejšnjih volitvah ali z odstotki povedano: pet odstotkov več. Zato pa je najmočnejša stranka — Krščanskodemokratska stranka (DC) — izgubila tričetrt milijona glasov oziroma tri odstotke. Prvič je zdrknila pod 40 odstotkov, kar pomeni, da je v primerjavi z letom 1948 izgubila deset odstotkov glasov. Še več: DC ni niti v eni pokrajini dobila več glasov kot na prejšnjih volitvah.

Toda DC je še zmeraj najmočnejša stranka. Spremenil pa se je odnos sil med strankami na škodo najmočnejše stranke. Do zadnjih volitev je bila na oblasti Fanfanijeva vlada, ki je bila koalicija zastopnikov DC, socialnih demokratov in republikancev. To koalicijo v Italiji imenujejo levi center, kar je dejansko koalicija centra z levico. Sicer ne s komunisti niti ne z Nennijevimi socialisti, ampak s strankama, ki sta najbližji centru z leve strani. Nennijevi socialisti so tej vladi nudili podporo v parlamentu. Ne sicer v vseh pogledih in ne ob vsakem vprašanju, toda v glavnem so vladi »krili hrbet«. Vlada pa je — gledano z zornega kota volilne geometrije — takrat sama ob sebi imela nekaj nad polovico glasov v parlamentu in bi lahko formalno vladala tudi brez podpore Nennijevih socialistov.

V novem parlamentu pa tri stranke koalicije — DC, Saragatovi socialni demokrati in republikanci — ne bodo imele več niti te rahle večine in bodo zato nujno potrebovale glasove Nennijevih ali levih socialistov, kakor jim tudi pravijo v Italiji. Obstaja še možnost, da bi se največja italijanska stranka — DC — obrnila na stari degasperijanski center. Toda poznavalci razmer skoraj izključujejo to možnost v sedanjih okoliščinah v Italiji.

Če bi hoteli povzeti rezultate zadnjih italijanskih volitev, bi morali ugotoviti znaten premik na levo. Italijanska desnica in del zahodnega tiska, ki je hudo razočaran nad volilnimi rezultati v Italiji, dolžita celo papeža, da je delno kriv za uspeh KPI na volitvah. Desnica trdi, da je določena politična preusmeritev Vatikana v zadnjih letih spodbudila neke italijanske volivce, da so volili za komuniste. Vatikanski dekret o izobčenju vseh volivcev, ki bi glasovali ne samo za komuniste, ampak tudi za leve socialiste (cerkev ga je izdala leta 1949), se ni obnesel. Papež Janez XXIII. ga je zdaj praktično pokopal. Poleg tega — trdi desnica — so papeževe enciklike in vatikanski koncil razširili idejo o »sprostitvi« in tako vzbudili v marsikaterem, sicer vernem Italijanu, vtis, da pač lahko voli za levico. In kaj je bilo treba papežu sprejemati Adžubeja, zeta sovjetskega premiera Hruščova?

Vsi ti očitki so seveda več ali manj plod jeze in razočaranja. Tehtnejši vzroki za premik na levo so gotovo v razpoloženju italijanskih volivcev, ki vidijo v levici zanesljivejše jamstvo za boljše življenje ali pa menijo, da je treba z levico izvesti pritisk na krščanske demokrate, da bi nekoliko hitreje in učinkoviteje začeli izvajati tako socialno in gospodarsko politiko, ki bi bila bolj v skladu z interesi množic.

Rezultati italijanskih volitev so povzročili velik odmev tudi v tujini, posebno v Washingtonu, kjer jih niso sprejeli posebno navdušeno. Toda v bistvu so vsake volitve predvsem stvar vsakega posameznega naroda in dežele. In v tej zvezi je imel zanimivo pripombo Togliatti, ki je dejal, da se italijanske volitve ne tičejo Američanov, pa tudi Rusov ne, ampak zgolj italijanskega ljudstva.

Ugledni gostje med nami

Začetek maja pomeni za nas tudi lepo priložnost, da sprejmemo v svoji sredini ugledne goste: predsednika finske republike dr. Urha Kekkonena, zunanjega ministra ZDA Deana Ruska in generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov U Tanta. S prirojeno gostoljubnostjo, ki jo pripisujejo Jugoslovanom vsepovsod po svetu, smo sprejeli goste s posebno pozornostjo, kakor sprejemamo vsakega dobrodošlega gosta. Tokrat pa so obiski uglednih državnikov še zlasti pomembni, ker so razgovori med državniki po našem globokem prepričanju edina realna pot, ki se je je treba posluževati vsepovsod pri razčiščevanju mednarodnih problemov — namreč z dobro voljo, z izmenjavo mnenj, s spoštovanjem vsakega mnenja, ki je lahko drugačno od našega, lahko celo nasprotno, ne sme pa biti vir sovražnosti ali celo groženj z vojno.

Med prvimi izmed trojice uglednih osebnosti je prispel v našo državo zunanji minister ZDA Dean Rusk, ki je s tem vrnil obisk Koče Popovića v Združenih državah Amerike. Oba ministra sta razpravljala o odnosih med obema državama, o nadaljnjem sodelovanju, ki naj se odvija uspešno in v obojestransko korist, in o nekaterih širših vidikih mednarodnih odnosov. Gospoda Deana Ruska je sprejel tudi predsednik republike Josip Broz Tito. Visoki gost iz Amerike je bil na obisku v Jugoslaviji 4. in 5. maja.

V nedeljo je pristal na Beograjskem letališču cenjeni gost iz prijateljske Finske — predsednik republike dr. Urho Kekkonen. Sprejel ga je tovariš Tito, ki mu je izrekel prisrčno dobrodošlico kot prijatelju in predstavniku miroljubne finske dežele. Na slovesnem kosilu, prirejenem na čast dragemu gostu, je gostitelj predsednik Tito dejal med drugim, da je obisk »izraz že obstoječega prijateljstva in medsebojnih simpatij naših narodov ter hkrati izpričuje skupno željo, da bi se še bolj spoznali in zbližali med seboj«. Predsednik Kekkonen bo ostal na obisku v Jugoslaviji do 12. maja.

Včeraj je prispel na obisk generalni sekretar OZN U Tant. Kakor pričakujejo, bo obisk visoke osebnosti, ki si je s svojim dosedanjim delom pridobila velike simpatije mednarodne javnosti, pomenil koristno priložnost za izmenjavo mnenj o mednarodnih problemih v zvezi z vlogo Organizacije združenih narodov. U Tant je pred tem obiskal tudi nekatere druge države, med drugimi tudi sosednjo Romunijo. Vsepovsod je imel koristne razgovore, ki bodo nedvomno prispevali k razširitvi dejavnosti in krepitvi vloge OZN pri reševanju mednarodnih problemov.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

PRAZNIK DELA – MANIFESTACIJA ZA MIR IN SOCIALIZEM

■ Praznik dela je v srcih in zavesti delovnih ljudi širom po državi prekipeval v znamenju goreče želje po miru in odločne pripravljenosti nadaljevati z graditvijo socializma. Ne socializma kot fraze, temveč socializma kot družbe, ki v praksi že nastaja in ki pomeni: vsak dan večje materialno bogastvo in vsak dan bolj humani odnosi med ljudmi. Prvomajske proslave, prireditve in izleti, ki jih je bilo nešteto, pa delovni uspehi, s katerimi so pričakali praznik dela številni delovni kolektivi, so izpričali, da je v ljudeh trdno spoznanje, da je mogoče mirno graditi novo, pravičnejšo skupnost le v miru. Sadove osvobojenega dela je mogoče uživati v aktivnem sožitju med ljudmi, ne pa v vojni, v kateri se človek ne bi osvobajal, temveč bi zavestno pokončaval vse, kar je človeštvo doslej velikega ustvarilo, in — samega sebe.

Tudi beograjska parada dela in mladosti, ki je bila hkrati prikaz dosežkov vseh delovnih ljudi Jugoslavije in njihovega zaupanja v prihodnost, se je odvijala v znamenju naše privrženosti stvari miru in socializma. Mimo naših najvidnejših osebnosti s tovarišem Titom in številnih tujih gostov, skozi špalir malodane vseh Beograjčanov, so se dalj kot tri ure vrstile kolona za kolono, okrog 45.000 ljudi, ki so prikazali, kako prodorni, silni sta postali ideji miru in socializma. Parada pa je pokazala še nekaj: da v deželi, kjer so delovni ljudje sami svoje sreče kovač, delo, mladost in radost niso nekaj nezdružljivega. Narobe: osvobojeno delo postaja vir mladosti in radosti. Delo, ki zasužnjuje človeka, dela tudi mladega človeka starega.

V paradi so sodelovale vojaške enote, ki so s svojim strumnim korakom in modernim orožjem izpričale visoko raven naše armade. Kolona prvomajskega pozdrava »Mir in socializem« je dajala osnovni ton paradi. Delavec Miljko Miljković je v imenu nas vseh zaželel Titu srečen praznik. Nato se je razlila mimo tribune reka otroškega veselja, radosti in sreče tistih, ki jim pripravljamo temelje družbe, kjer ne bo več vojn in ko ljudje ne bodo drug drugemu izkoriščevalci. Sledili so predstavniki delovnih kolektivov iz vse države in delegacije vseh šestih republik, ki so simbolizirale tisti cement — bratstvo in enotnost, ki povezuje jugoslovanske narode v nerazdružljivo skupnost. Parado je zaključila kolona športa, v kateri so korakali najuspešnejši športniki, med njimi tudi Miro Cerar.

Po končani paradi so se izpraznile beograjske ulice, ki so bile prej polne razigranih ljudi. Tudi ljudje, ki so vsepovsod, do koder sežejo nevidni valovi, prenašalci televizijske slike in glasu radijskega napovedovalca, spremljali parado, so se razkropili, da bi uživali proste dni v naravi. V zavesti vseh pa je ostalo spoznanje, vtis, ki zaradi dejstev stvarnosti ne more zbledeti, da je bil letošnji prvomajski praznik svojski — to je bil resnično praznik osvobojenega dela.

■ Aleksander Ranković, generalni sekretar Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije, je v razgovoru z urednikom »Magyar szo« dejal med drugim, da mora biti predvolilna dejavnost dogovor občanov o življenjskih vprašanjih, važnih tako za posameznika kot za skupnost. Ko je odgovarjal na vprašanje o nalogah Socialistične zveze, je dejal, da mora ta organizacija omogočiti slehernemu občanu, da prek nje izrazi svoj interes in da dobi vpogled v družbene zadeve in sadove svojega dela. Govoreč o negativnih pojavih, ki jih prinaša življenje, je poudaril, da je hiter gospodarski razvoj povzročil precejšnje spremembe v sestavi prebivalstva, v načinu življenja in navadah ljudi ter da so se v vsem tem porajala tudi razna protislovja. Škodljivi pojavi izvirajo med drugim tudi iz dejstva, da oblikovanje družbene zavesti ne gre v korak z razvojem materialne baze.

■ Na skupščini Jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja so ocenili delo desetih let in si začrtali smer bodočega razvoja. Med nalogami, ki čakajo na izpolnitev, je tudi potreba po zagotovitvi trajnejšega ravnotežja med realno vrednostjo vlaganj in vrednostjo pravic, ki jih imajo zavarovanci. Zdravstveno zavarovanje zajema že 95 odstotkov vseh prebivalcev Jugoslavije. Število aktivnih zavarovancev je v zadnjih desetih letih naraslo od 1,975.000 na 3,729.000.

■ Ni naključje, da je delovni kolektiv ljubljanskega Litostroja izbral prav prvomajske praznike za svojo odločitev: odslej 42-urni tedenski delovni čas. Odločitev je sledila temeljitim pripravam, živahnim razpravam v kolektivu in na koncu — referendumu. Nad 96 odstotkov članov delovnega kolektiva se je obvezalo, da bo napelo vse sile za izpolnjevanje proizvodnih nalog, za samodisciplino pri delu, za isti učinek, kakor so ga dosegali doslej v 48 urah.

■ V Ljubljani je bilo posvetovanje o nameravani gradnji avtomobilske ceste Palmanova—Gorica—Nova Gorica—Ljubljana. S cestnim krakom Benetke—Trst bi nova avtomobilska cesta tvorila podaljšek »sončne ceste« v Italiji in naše avtomobilske ceste od Ljubljane do Djevdjelije. Na posvetovanju, ki so se ga udeležili naši in italijanski predstavniki, so sklenili, da je treba nadaljevati z izdelavo tehnične dokumentacije.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

■ Predsednik ZAR Naser je prišel na uradni obisk v Alžirijo, kjer ga je sprejel alžirski premier Ben Bela. Prebivalstvo ga je navdušeno pozdravilo. Udeležil se je tudi pogreba alžirskega zunanjega ministra Kemistija, ki ga je pred kratkim atentator smrtno ranil.

■ Generalni sekretar KP Italije Palmiro Togliatti je po uspehu KPI na parlamentarnih volitvah v Italiji dejal, da je zdaj postalo nujno sodelovanje KPI v oblasti.

■ V ameriški zvezni državi Alabami, posebno v glavnem mestu Birminghamu je spet prišlo do rasnih neredov po umoru črnca Moora. Črnci so se v sprevodu napotili skozi mesto proti jetnišnici, v kateri je začasno zaprtih nekaj tisoč črncev, in zahtevali njihovo izpustitev.

■ Vrhovni revolucionarni svet Burmanske unije je izdal dekret o nacionalizaciji zemlje posestnikov, ki ne živijo na svoji zemlji. To zemljo bodo razdelili kmetom, ki so jo doslej obdelovali v najemu. Revolucionarni svet se trudi, da bi čim bolj pridobil kmečke množice za svojo politiko in da bi jih osvobodil pritiska velepposestnikov in špekulantov.

NAJVAŽNEJŠE: povečati pogodbeno sodelovanje v živinoreji in poljedelstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

gu. Nekateri družbeni obrati imajo že izpeljan celoten proizvodni proces na ravni serijske proizvodnje tekočega traku v industriji. Vse pa je odvisno od ljudi, zato je treba, da se sami delovni kolektivi na osnovi že doseženih izkušenj potrudijo, da v okviru razpoložljivih možnosti čim bolj izpopolnijo proizvodni proces. Na taki osnovi bo namreč mogoče storiti marsikaj več tudi za intenziviranje zasebne proizvodnje in tako vplivati tudi na kmečko mladino, da bo pogumneje prevzemala gospodarjenje na kmetijah.

Slišali smo med drugim tudi, da proces povečanja proizvodnje družbenega sektorja in tržnosti proizvodnje zasebnega kmeta v našem okraju ni dovolj usklajen. Kaj menite vi o tem? Kaj bi bilo glede te uskladitve treba konkretno narediti?

Vse kmetijske organizacije so v zadnjih letih v glavnem delale le za širjenje lastne kmetijske proizvodnje. V tem času je stik s kmeti bil več ali manj oslabljen in se je končal s sklepanjem kooperacijskih pogodb. V tem vsi vidimo veliko pomanjkljivost, ki jo je treba odstraniti. Skupaj z zadrugami in občinami smo v zadnjem času to podrobneje obravnavali in sklenili, da je treba v čim večji meri razširiti in specializirati tudi kooperacijsko tržno proizvodnjo, ki jo bo mogoče načrtneje plasirati na tržišče. Na taki osnovi je mogoče doseči primerne in kolikor toliko tudi stalnejše cene za posamezne proizvode, pa tudi usklajenost in dopolnjevanje med proizvodnjo družbenega in zasebnega sektorja.

Kako ocenjujete dosedanje uspehe in razvoj kmetijstva na družbenem sektorju v Ljubljanskem okraju? Kaj bi lahko glede tega povedali za zasebne kmete na tem področju?

Kadar vrednotimo kmetijsko proizvodnjo družbenega sektorja, imamo vedno v mislih dva činitelja, in sicer količino in proizvodno ceno teh proizvodov. Večina družbenih obratov ima že organizirano obsežno in intenzivno živinorejsko proizvodnjo in daje na trg zelo kvalitetno blago. Vendar pa je proizvodna cena nekaterih proizvodov še previsoka. Sedanji pogoji gospodarjenja na družbenem kmetijskem sektorju niso preveč dobri zaradi kratkoročnih kreditov, premajhne vsote odobrenih kreditov za dokončanje investicij, premajhnega zemljiškega fonda itd. Povečanje zemljiških površin je največja in najtežja naloga kmetijskih organizacij oziroma družbe sploh.

Težnja je, da z raznimi melioracijami in s krčenjem ravninskih gozdov pridobimo čim več novih površin. Kljub temu pa tudi z arondacijami prevzemamo ali zamenjujemo zemljišča zasebnih lastnikov. Arondacije potekajo le na določenih zemljiških kompleksih, in prav je, da vsaka kmetijska organizacija pove kmetom, kje želi povečati svoje površine in kdaj.

Velika večina zemljišč bo še vedno v rokah kmetov in skupaj se bomo ukvarjali s problemi, kako več pridelati, da bo trg redno in pravočasno preskrbljen s kmetijskimi proizvodi.

Kaj je po vašem mnenju zdaj prva naloga kmetijskih zadrug, da bi uresničili predvidevanja, ki jih pred kmetijstvo v okraju postavlja letošnji družbeni plan?

Trenutno je najvažnejše, da se poveča obseg pogodbenega sodelovanja v živinoreji, poljedeljstvu in tudi v sadjarstvu. Zato je važno, da gnojila, ki sedaj po malem le prihajajo, damo v zemljo. Naknadno dognojevanje je mogoče na ornih in travniških površinah. Tukaj je prav gotovo začetek povečanja proizvodnje, v živinoreji pa v tem, da se ne prodaja za zakol prelahka živina, ampak spitana, bodisi pri kmetu ali na družbenem obratu, na težo iznad 400 kg. Pri sadjarstvu pa je treba posvetiti več pozornosti negi obstoječih rodnih dreves, zlasti škropljenju proti boleznim in škodljivcem, da bi dali jesenj na trg vsaj zdravo sadje, če že ne najboljših sort.

Kaj je novega na sejmišču

6. maja je bil živinski sejem v Novem mestu prav dobro obiskan. Kupcem je bilo na voljo 1090 prašičev in 120 glav goveje živine. Prašiči so bili skoro vsi prodani po ceni od 5.500 do 9.500 din, goveje živine pa so prodali le 65 glav. Za vole so zahtevali 205 do 215 din, za krave 75 do 125 din, za mlado živino 210 do 220 din kilogram. Tokrat so kmetovalci kupili govedo le v plemenske svrhe, za zakol pa kupčij niso sklepali.

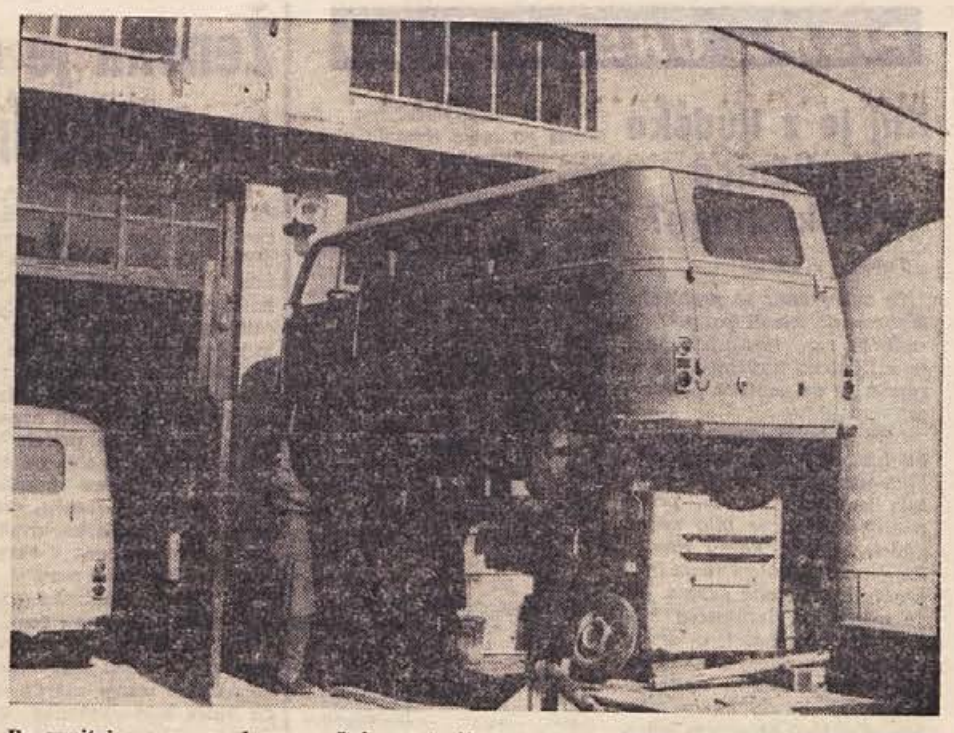

Po vrnitvi s prve poskusne vožnje ugotovijo na specialnem pregledu, kaj vozilu morda še manjka — šele nato gre KOMBI v prodajo. IMV iz Novega mesta se je na jutrišnji 2. mednarodni sejem motorjev in motornih vozil temeljito pripravila. Na Ljubljanskem Gospodarskem razstavišču bomo videli vse vrste njenih standardnih in specialnih vozil

Mladi veterinarji na partizanskih poteh

Okrog 110 mladih veterinarjev, študentov, ki študirajo na veterinarskih fakultetah v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Ljubljani, se bo v torek 14. maja, ob 8. uri dopoldne zbralo pred Živinorejskim zavodom v Novem mestu, kjer je vzidana spominska plošča domačinu, veterinarju in padlemu narodnemu heroju Dušanu Jerebu. Mladi veterinarji, ki so se dogovorili, da obiščejo in spoznajo kraje, kjer je bila najprej v Jugoslaviji organizirana veterinarska služba (to so kraji okrog Črnomlja), bodo najprej položili venec pred ploščo Dušanu Jerebu, nato pa se bodo z avtobusom odpeljali k avli herojev pri študijski knjižnici »Mirana Jarca«, kjer bodo tudi položili venec. Potem bodo imeli v domu LP sprejem, ob 10. uri pa se bodo udeležili otvoritve razstave »Veterinarska služba v Sloveniji med NOB«, ki bo v Dolenjskem muzeju. Iz Novega mesta bodo študentje veterinarskih fakultet nadaljevali pot v Dolenjske toplice, od koder bodo šli v Jelendol in si ogledali Bazo 20 na Rogu Preko Komarne vasi in Črmošnjic bodo prispeli v Blatnik, kjer bodo končali prvi dan partizanskega pohoda.

V sredo, 15. maja ob 8. uri zjutraj bodo odpotovali proti Mirni gori, odkoder bodo mimo Planine, Rodin in Stražnega vrha okrog 17. ure prispeli v Črnomelj. V Črnomlju bodo položili venec pred spomenik padlih borcev zatem bo sprejem, po ogledu zanimivosti pa krajši miting. Pohod se bo spet nadaljeval v četrtek, 16. maja, po poti mimo Kanižarice, preko Toplega vrha do Koprivnika, kjer bodo prenočili. V petek, 17. maja bodo videli Onek in Cvižlerje, kjer si bodo ogledali državno posestvo. Partizanski marš se bo končal v Kočevju, kamor bodo veterinarji prispeli po drugi uri popoldne. Ko bodo položili venec in spoznali kočevske znamenitosti z muzejem NOB, bo brigada razpuščena.

Na pohodu bodo mladi veterinarji videli mnoge partizanske kraje, zibelko slovenskega partizanstva, in se seznanili z mnogimi dogodki ter življenjem in delom veterinarjev — partizanov, ki so med eksplozijami sovražnikovih granat prvi v Jugoslaviji med NOB začeli opravljati organizirano veterinarsko službo.

Vsestransko koristno delo

Vzgoja knjigovodskega kadra, odpravljanje nepravilnosti in pomanjkljivosti v evidentiranju ter neposredna pomoč gospodarskim organizacijam s predlaganjem primernih knjigovodij v smislu priporočila okrajnega ljudskega odbora in dajanje konkretnih strokovnih nasvetov za posamezne primere — to so glavni nameni dela društva knjigovodij. Petletno delovanje Društva knjigovodij v Novem mestu je to svojo nalogo dobro opravilo. »Pod zelo skromnimi pogoji so organizirani knjigovodje dosegli razveseljive rezultate, ki smo jih čutili tudi nečlani, saj so njihove subjektivne sile smotrno vodile gospodarske organizacije v knjigovodstvu in tudi sicer aktivno sodelovale pri usmerjanju politike gospodarjenja v podjetjih in ustanovah,« je med drugim dejal o delu tega društva tov. Niko Belopavlovič. Zaradi tega je pohvala društvenega dela, ki so jo ponovno izrekle gospodarske organizacije ter številni oblastni in politični organi, upravičena. S številnimi seminarji, posvetovanji, strokovnimi ekskurzijami, konzultacijami in gojenjem družabnosti si je društvo knjigovodij iz Novega mesta ustvarilo ugled, kot naj bi ga imela vsaka podobna tovrstna organizacija. Društvo knjigovodij je v zadnjih petih letih uspešno opravilo vrsto zahtevnih strokovnih in družbenih nalog. Ko je bivši okrajni odbor SZDL ocenjeval dejavnost strokovnih društev, je dobilo prav Društvo knjigovodij oceno najboljšega strokovnega društva v novomeškem okraju. V merilu bivšega okraja je uspelo društvu včlaniti v svoje vrste že več ko 70 odst. knjigovodskega kadra, saj je imelo ob zadnjem občnem zboru že 722 članov.

Dosedanji uspehi dajejo osnovo za nadaljnje delovanje. Tesno sodelovanje s sindikalnimi organizacijami, z Zavodom za izobraževanje, z VEKS Maribor in stalnimi stiki z Združenjem knjigovodij LRS bo tudi vnaprej omogočalo društvu, da bo lahko uspešno izpolnjevalo naloge. V zadnjem letu se je število udeležencev posvetovanj in seminarjev, ki jih je organiziralo društvo, močno povečalo. Zasluga teh seminarjev in predavanj ter pomoči bank je ,da se je bistveno izboljšala tudi knjigovodska evidenca gospodarskih organizacij. Na ta način je društvo prispevalo svoj delež k razvoju gospodarstva na našem področju. Pozdravimo lahko tudi besede dolgoletnega zaslužnega predsednika društva tov. Franja Sventa, ki je med drugim na občnem zboru dejal, da se bo društvo s svojo dejavnostjo tudi vnaprej prilagajalo potrebam gospodarskega razvoja na območju svojega udejstvovanja, predvsem pa bo pomagalo pri vzgoji novega kadra. Čas terja novih sposobnosti knjigovodij, uvajati pa bomo začeli tudi mehanografijo, za kar bodo potrebni novi napori društva.

Jože Ogorevc

Zaposlovanje prebivalcev s podružbljenih zemljišč

Jože Ogorevc kandidira v brežiški komuni za poslanca republiškega zbora republiške skupščine. Rojen je leta 1927, član Zveze komunistov od leta 1945, dela pa kot šef sektorja za kmetijstvo pri Kmetijskem gozdarskem podjetju v Brežicah. Na naša vprašanja je povedal tole:

— V brežiški občini že imamo izdelane osnovne koncepte podružbljanja kmetijskih zemljišč in s tem povečanja družbene kmetijske proizvodnje. To obsežno nalogo bodo opravile tri organizacije: KZ Brežice, KZ Bizeljsko in KGP Brežice. Kmetijsko gozdarsko podjetje Brežice ima v načrtu do leta 1965 obdelati tisoč hektarov zemljišč za kombinirano gozdarsko kmetijsko proizvodnjo (topole in poljščine) ob levem in desnem bregu Save. Podjetje gradi 6 hlevov s pripadajočimi objekti za 960 glav živine. KZ Brežice ima načrte za gradnjo hlevov za rejo 2000 glav goved, odkupila pa bo okoli 500 hektarov zemljišč. Obe organizaciji imata že odobrena sredstva za te investicije. Nekoliko teže je s KZ Bizeljsko, ki želi v zvezi s podružbljanjem zemljišč obnavljati vinograde, vendar v te namene ne more dobiti sredstev.

Davčna politika se tako obsežnim nalogam v kmetijstvu že prilagaja. Občinski ljudski odbor že pripravlja, namesto dosedanjih treh pet lestvic za občinsko doklado. Na ta način se bodo poostrile mere obdavčene za nižinske kmete, ki so v bližini potrošniških središč, olajšano pa bo stanje onim v hribovitih predelih.

Pri podružbljanju zemljišč pa bomo naleteli na socialne probleme, ki bodo nastajali pri starejših kmetovalcih. Hkrati s tem bodo nastajale tudi težave z zaposlovanjem tistih, katerim bodo zemljišča podružbljena. Oba problema bo treba reševati vzporedno s socializacijo vasi. V Socialistični republiki Sloveniji bo letos podeljenih 3 milijarde sredstev za podružbljanje zemljišč. Vse kaže, da bo kmetovalcem pri izplačilih odkupljenih površin treba omogočiti odkup let za pokojnine. Za reševanje ostalih socialnih problemov, ki bodo nastali pri tem, pa bo treba pri komuni ustanoviti sklad, v katerega bo prispevala sredstva komuna pa tudi vse gospodarstvo.

Motorna industrija razstavlja na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani na 2. sejmu motorjev in motornih vozil od 10. do 19. maja. Predlagamo in priporočamo vsem zainteresiranim ogled sejma in sklepanje kupoprodajnih pogodb za motorje in motorna vozila na tej veliki prireditvi. Izkoristite 30% popust na železnici! — Redne vstopnice bodo izžrebali. Med drugimi nagradami je tudi FIAT 750!

Vse dni v tednu izhaja dnevnik

DELO

- SOBOTNA PRILOGA — PROGRAM RADIA IN TELEVIZIJE. »NAJDIHOJCA«
- VESTI Z VAŠEGA PODROČJA
- POLITIČNI IN GOSPODARSKI DOGODKI
- BREZPLAČNI PRAVNI NASVETI
- OB TORKIH DRUŽINSKA STRAN

V VSAKO HIŠO!

DELO

PISMA UREDNIŠTVU

Kaj je z ljudsko knjižnico v Mokronogu?

Tovariš urednik!

Že nekaj časa se prebivalci Mokronoga, zlasti pa tisti, ki radi berejo, sprašujejo, kaj je z Ljudsko knjižnico, da je zaprta že od začetka februarja.

Lani je knjižnico vzorno vodil tov. Pleteršek, ki je kljub hudi zimi vsako nedeljo, ko je bila knjižnica odprta, prišel pravočasno in je bilo vedno dovolj bralcev. Razen kina je knjiga edino dobro razvedrilo prebivalcem malih krajev. Ko je v začetku letošnjega leta tov. Pleteršek odšel na drugo službeno mesto, niso med prosvetnimi delavci našli nikogar, ki bi ga nadomestil. Mesec dni po njegovem odhodu so knjižnico vodili kar učenci osnovne šole. Nastala je zmešnjava, saj so se knjige namesto na policah znašle kar druga vrh druge, tako da pri najboljši volji nisi mogel najti, kar si iskal. Zato so knjižnico enostavno zaprli. Se zdaj nihče ne ve, koliko časa bo zaprta in kaj so ukrenili, da bi bralci knjige spet lahko dobili.

Ali res ni mogoče dobiti nikogar, ki bi v nedeljo dopoldne eno uro izdajal knjige? Ali je to taka žrtev? Jaz stanujem uro daleč od Mokronoga in hodim vsakih 14 dni pred zaprta vrata, da bi vrnila izposojene knjige. Naj bi na vratih pustili vsaj obvestilo, kje se lahko knjige oddajo, pa niti tega niso storili!

Marica Bevec — Pijavice
p. Tržišče na Dol.

Škoda še ni poravnana!

Tovariš urednik!

Mnogim belokranjskim kmetovalcem so lani naredile divje svinje veliko škodo posebno na koruzi. Škodo so lovska društva ocenila in rečeno je bilo, da bo lovska zveza v Novem mestu nastalo škodo plačala. Minilo pa je že več kot pol leta, denarja pa še nismo prejeli, čeravno je bila škoda dokaj nizko ocenjena. Oškodovani s sprašujemo, komu koristi tako zavlačevanje izplačila.

Pošteno in prav bi bilo, da bi nam vsaj pismeno sporočili, kako je s to stvarjo, ali pa javno odgovorili v časopisu.

Janez Ilenič, Zorenci 2,
p. Črnomelj

Simazin poznamo!

Tovariš urednik!

Pred dvema letoma je prinesel tov. inž. Pleterski 1 kg simazina ter ga razdelil med 4 kmetovalce za poskušnjo po 25 dkg. Tudi jaz sem ga dobil. Napravil sem poizkus na 2 arih koruze in 2,5 arih vinograda. Uspeh je bil odličen. Koruza je že imela 4 liste, bila je neokopana in zaplevljena. Poškropil sem jo z 20 l tekočine, z 12 dkg simazina. Skropil sem na suho zemljo. Po škropljenju je deževalo, po sedmih dneh je začel plevel usihati, izvzemši osata, ki je bil visok 20-25 cm. Koruza ni bila nič okopana, samo razredčena ter za spoznanje boljša. Vmesno rastlino — tižol — pa je simazin uničil.

Za koruzo sem sejal pšenico, ki ji ni nič škodovalo in je bila nezapleveljena. Še boljše pa se je simazin obnesel v vinogradu. V močno zapleveljenem mladem nasadu je škropivo popolnoma uničilo plevel. V poskusnih vrstah je bilo golo kakor miza, izvzemši regrat, ki se je upiral mesec dni, potem pa polagoma shiral. V nepoškropljenem kompleksu sem moral dvakrat podžinjati, v poškropljenem pa še drugo leto ni bilo plevela. Kmetovalci so videli uspeh in se zanimali za preparat, vendar se jim je zdel predrag. Prvotno je stal pri KZ 900 din, pozneje 1300 din, lani pa kar 2300 din kg. Oškropitev ha velja 9200 din. Za ta denar okopljem dvakrat koruzo, pa še mi bo ostalo. Poudarjam: uspeh je odličen, vendar si simazina ne morem privoščiti, ker je cena pretirana.

Franjo Smrkej
Bizeljsko

Sem mar res kriv?

Tovariš urednik!

31. marca sem se zvečer s fičkom, evidenčna številka Lj 273-05, odpravil iz Trebnjega v Novo mesto. Prejšnjega dne sem imel vozilo, ki je novo, na prvem servisnem pregledu v Novem mestu. Med vožnjo mi je, kot domnevam, zaradi slabega stika ugasnila sprednja desna dolga luč in zadnja desna opozorilna luč. Okrog 19.30 ure me je pri Poljanah ustavila ekipa prometne LM iz Novega mesta. Ko so opravili običajni pregled vozila, me je eden izmed miličnikov, ker nisem imel rezervnih žarnic, opozoril, naj jih kupim na črpalki na Otočcu. Omenjeni miličnik je takoj nato ustavil drugo vozilo in se pričel ukvarjati z njim, eden izmed preostale dvojice pa je zahteval, naj plačam 500 dinarjev kazni. Opozoril sem ga, da do tega ni upravičen, vendar sem plačal, ker se nisem želel prerekati in ker je izjavil, da me bo sicer prijavil sodniku za prekrške. Kazenski listek ser. A, zap. štev. 3611, imam spravljen. Po nekaj 100 metrih vožnje sta mi obe luči (sprednja desna dolga in zadnja desna opozorilna) spet zagoreli in gorita še danes.

Zdaj se sprašujem, ali morda le ne bi bil storil bolje, ko bi dopustil, da bi me miličnik raje prijavil sodniku za prekrške? Spoštujem odgovorno in naporno delo organov prometne milice. Kljub temu pa si še vedno ne znam odgovoriti na vprašanje: ali je bil prometni miličnik upravičen naložiti mi kazen, čeprav sem z dokumenti dokazal, da je vozilo novo in da torej ni po sredi moja malomarnost. To vprašanje načenjam javno, ker sodim, da bo zanimalo tudi druge voznike motornih vozil, in prosim pristojne prometne organe iz Novega mesta, naj javno odgovorijo.

Tone Gole, *Trebnje 60*

Zakaj razlika med gosti?

Tovariš urednik!

20. aprila sem bil službeno na Velikem Trnu pri Krškem. Šel sem na malico v gostilno pri Debevcu in naročil golaž, ki je bil sorazmerno poceni, in okusen. Spil sem tudi 2 dcl vina, vendar ni bilo najboljše. Kmalu za menoj sta prišla dva gosta, gostilničarjeva znanca. Postregel jima je z boljšim vinom, ki ga je prinesel iz kleti.

Ker mislim, da moj denar ni nič manj vreden kot onih dveh gostov, se mi zdi, da je tako ravnanje neprimerno. Prav gotovo si na tak način gostov ne bo pridobil!

Andrej Pavlin
uslužbenec ObLO
Videm-Krško

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

Ženska je enakovredna v proizvodnji, pa tudi v družbenem delu

Kristina Plut je kandidatka za poslanko organizacijsko-političnega zbora republiške skupščine. Rojena je bila 1931 v Laščah pri Dvoru kot hči krojača. Ko je končala osnovno šolo, je bila nekaj časa doma, nato pa je od 1947 bila uslužbenka raznih organov ljudske oblasti ter vodstev političnih organizacij. Že 1945 je pričela delati v LMS in je bila od 1948 članica okrajnega komiteja LMS v Novem mestu, nekaj časa tudi sekretarka, dvakrat pa je bila izvoljena v okrajni komite ZKS Novo mesto.

— Velika vsebinska vrednost nove ustave je v tem, da združuje s svojo humanostjo občane v močno silo, čeprav so njihove težnje morda vsaj na videz zelo raznolike. Vsakemu občanu namreč daje preko ustreznih organov družbenega upravljanja možnost in pravico neposrednega odločanja o razvoju okolja, v katerem živijo. S tem, da se njihove pravice prepletajo z dolžnostmi, je zagotovljena materialna smotrnost občanovega udejstvovanja v raznih organih, od najnižjih pa tja do najvišjih. Brez dvoma je treba posvečati največ pozornosti razvoju in delovanju najnižjih organov, ker so ti občanu najbližji.

Ker sem kandidatka, torej ženska, naj povem, da sem pri političnem delu vseskozi opažala, da dajemo zlasti v vodstvenih organih ženskam premalo prostora. Do pred nekaj leti smo jih predlagali in volili vanje skoroda le zategadelj, da bi zadostili formalni plati. V podjetjih, kjer sta zaposleni po dve tretjini pa tudi več žensk, sem imela priložnost ugotavljati, da so v razne organe zbrali vse moške, kar jih je bilo, in se šele nato pričeli ozirati po tovarišicah. Korenine takšnega gledanja so v miselnosti, da se ženska težko reši spon družinskega okolja in vsakodnevnih skrbi.

Kristina Plut

Navzlic takšnemu gledanju pa povsod žensko v proizvodnji brez oklevanja postavljamo v enak položaj kot moškega in od nje ne pričakujemo nič manj. Zakaj torej ne bi obveljalo geslo: za enake dolžnosti enake pravice? Pri uresničevanju tega gesla smo zlasti v zadnjih treh letih dosegli precejšen napredek. Ženska, ki je enakopravna kot proizvajalka, se bo, kot sem prepričana, tudi v družbenem delu zlahka uveljavila. To bo uresničljivo toliko bolj, kolikor resneje se bomo trudili razbremenjevati jo vsakdanjih skrbi za družino. To pomeni, da bo treba v bodoče še bolj skrbeti za urejanje varstvenih ustanov in servisov za gospodinjstvo, ki naj žensko, če smem tako reči, »osvobodijo« težav, ki jih ima kot gospodinja in mati.

LAHKO BI BILO DRUGAČE

Uslužbenka Elka Počervina nam je dejala:

— Toliko časa že govorimo o igrišču za otroke v Kandiji, pa je še vedno po starem. Igrišča ni, otroci pa nimajo prostora, kjer bi se lahko igrali. Pred bloki v Kristanovi ulici je sicer nekakšen park, če pa otrok utrga rožo, plačajo starši precejšnjo kazen. Kam z otroki, da bi jih lahko brez skrbi pustili?

Vsi stanovalci blokov plačujemo pri stanarini prispevek Komunalni upravi za ureditev okolice blokov. V naselju Majde Šilc, kjer stanujem že leto dni in pol, pa je še vedno tako, kot je bilo.

V DPM delam že več let in opažam, da rešujemo nekatere probleme že dalj časa, zaželenih uspehov pa ni. Če bi žene, ki jih določeni problemi »tiščijo«, enotno nastopile s svojimi zahtevami pred delovno organizacijo, pred ljudskim odborom in povsod, kjer se odloča, bi bilo verjetno drugače . . .

Elka Počrvina

Gospodinja pravi takole

MARIJA MEDVED, gospodinja z Glavnega trga:

— Sem gospodinja in sama skrbim za štiričlansko družino, zato nimam dosti prostega časa. O volitvah vem bolj malo, na vsak način pa bom šla med prvimi na volišče. Vse to mi bo razložil mož, ki se spozna v teh rečeh. Delo doma je enolično, zato bi šla prav rada v službo, če bi bilo v Novem mestu kakšno državno frizersko podjetje. Sem namreč izučena frizerka. Tudi od drugih žensk slišim, da bi jim bilo všeč, če bi vsaj en frizerski lokal bil non stop, to pa je možno le pri državnem podjetju. Ali se ne bi dalo tudi to urediti?

Tistih malo prostih ur, kar jih imam, posvečam otrokoma, pletem in šivam, za razvedrilo pa hodim v kino. Želim si lepih filmov . . .

„Predlagam ga, ker je sposoben . . ."

Ura je udarila dve. Delavci in delavke v obratu I Tovarne šivalnih strojev na Mirni so zapustili delo in se zbrali v obratni menzi. 96 jih je bilo. Tako je poročal tisti, ki je bil zadolžen, da ugotovi sklepčnost. Na dnevnem redu so bile tri važnejše točke: poročilo o uspehih v zadnjih petih letih v občini, obrazložitev, kako je treba izbrati kandidate za bližnje volitve, in sam izbor kandidatov v občinska, republiška in zvezna predstavniška telesa.

»Kandidati, ki jih bomo izbrali, morajo biti vsestransko sposobni in razgledani,« je bilo rečeno po poročilu o uspehih občine v zadnjih petih letih, ki ga je prebral predsednik ObLO Trebnje Ciril Bukovec. Takoj nato je eden izmed članov delovnega predsedstva dejal:

»Predlagam, naj kandidira v zbor delovnih skupnosti v volilni enoti št. 8 tovariš Albin Zore. Predlagam v imenu štirih, ki smo se o Zoretovih sposobnostih pogovorili že prej. Tovariš Zore je predsednik sindikata, član DS, SZDL, tajnik TVD Partizan na Mirni itd. Menimo, da bo tovariš sposoben . . . Kdo je za to, da kandidira tovariš Zore?«

Večina proizvajalcev glasuje »za«, nekaj jih je »proti«, nekaj pa se jih je vzdržalo glasovanja.

Takoj nato so predlagali drugega kandidata.

»V imenu štirih predlagam, naj kandidira skupaj s tovarišem Zoretom Dušan Zakrajšek. Je orodni strugar, nastavljavec na polavtomatskih stružnicah. Opravlja dolžnost predsednika sveta EE, razen tega pa je tudi v sindikatu, SZDL itd.«

Predsednik delovnega predsedstva: »Kdor je za, roko gor!«

»43 jih je za to, da kandidira tovariš Zakrajšek.«

Peter Gačnik je potem predlagal, da bi za republiško skupščino za zbor delovnih organizacij kandidiral tov. Uroš Rupreht, direktor kombinata »FARMIS«. Vse roke so potrdile, da je predlog sprejet.

Slavko Vajs je kot drugega kandidata za republiškega poslanca predlagal inž. Jožeta Legana, direktorja tovarne »Novoles«. Tudi ta predlog so proizvajalci vneto pozdravili.

Zbor volivcev je potrdil še kandidaturo za zvezne poslance, in sicer, da kandidirata za zvezno predstavniško telo tovariša inž. Ciril Mravlja ter Bojan Lubej.

Zbor volivcev je bil sila kratek. To potrjuje, da je bil dobro pripravljen, vsi predlogi za kandidate pa zelo pretehtani.

Proizvajalci v obratu I Tovarne šivalnih strojev na Mirni so imeli zatem še krajšo prvomajsko proslavo z zakusko.

Koga so izbrali v sevniški občini?

Za republiški zbor nove skupščine SRS kandidira v občini Sevnica Slavko Strukelj, pomočnik direktorja Kopitarne, v ostale zbore pa so bili izbrani: za gospodarski zbor — **Elka Grilc**, direktorica podružnice NB v Sevnici; za socialno-zdravstveni zbor — **Mišo Keršič**, sekretar Mizarske zadruge; za prosvetno-kulturni zbor — **Rudi Stopar**, obratni tehnik v Jugotaninu, in za organizacijsko-politični zbor **Stane Budna**, mizar v Mizarski zadrugi v Sevnici.

Veterinarska služba v NOB Slovenije

Pred otvoritvijo razstave z gornjim naslovom v Dolenjskem muzeju bi rad napisal nekaj vrstic na to temo. Pravilnejši naslov bi morda bil »Konj soborec, veterinarji, veterinarski tehniki in študentje veterine v NOB Slovenije«.

Konj je bil od nekdaj sestavni del vseh vojsk, vendar ga je v zadnji vojni močno izpodrinila motorizacija. Toda vseeno je tudi v pretekli vojni bil važen, včasih celo odločilen faktor. Tudi v vojnah v Burmi, Koreji, Alžiru in drugod so konji odigrali važno vlogo. Tu bi mimogrede omenili zmotno mnenje mnogih, češ da konj v eventualni bodoči vojni ne bo več potreben.

Še bližja nam je naša narodno-osvobodilna vojna. Že spomladi 1942 so imele pri nas nekatere partizanske enote svoje konje oziroma od Italijanov zaplenjene mule. Čim bolj so se enote množile in naraščale, tem bolj se je čutila potreba po vprežnih, tovornih in jahalnih konjih. (Pod konji razumemo v nadaljnjem besedilu tudi mule in druge kopitarje.) Posebno važni so postali konji, ko smo avgusta 1943 dobili prve topove. Po italijanski kapitulaciji smo dobili veliko število konj in mul kot vojni plen. Konje smo uporabljali seveda ves čas, ko smo vozili oziroma nosili prehrano in ranjence. Dostikrat nismo uporabili svojih konj, ker jih nismo imeli ali smo jih imeli premalo, smo zato mobilizirali konje, vole ali celo krave kmetov. Spomnimo se, kako nam je bilo težko, ko smo še morali nositi vso opremo, težke mitraljeze, minometalce, municijo, vso hrano, kotle in, včasih vsi izčrpani, še tudi težke ranjence. Bili smo nadvse srečni, ko smo zaplenili kakšno mulo s tovornim sedlom, nakar smo natovorili nanjo vse, nazadnje še kotle in nahrbtnike. In končno smo v skrajni sili živali še pojedli, ker nismo imeli ničesar drugega.

Ni čudno, da so naši partizanski slikarji in pisatelji uporabljali v svojih umetninah konja ali mulo z mulovodcem kot bojnega tovariša. Bili so v resnici pravi bojni tovariši in dobri pomočniki.

Toda s konji so nastale kmalu težave. Propadali so, ker je bila njih nega, oskrba, prehrana itd. pomanjkljiva, in to zaradi same vojne ali ker partizani dostikrat niso poznali konja, njegovih potreb, njegove zmogljivosti itd. Zato se je istočasno morala razvijati partizanska veterinarska služba.

Prva potreba po veterinarski službi se je pokazala, ko smo imeli spomladi 1942 osvobojeno ozemlje. Zato je bil 1. VI. 1942 postavljen pri štabu V. grupe odredov veterinarski referent. Z nadaljnjo organizacijo in potrebami pa je bil 1. julija postavljen prve dni julija za veterinarskega referenta pri Glavnem štabu Slovenije Istočasno je bil on tudi vetrinarski referent pri gospodarski komisiji pri IO OF. Po roški ofenzivi je bilo osvobojeno ozemlje zopet okupirano in s tem je prenehala potreba po veterinarski službi.

To je začetek veterinarske službe, toda dejavnost veterinarjev in študentov veterine sega do samega začetka ljudske vstaje in še v predvojni čas, ko so nekateri kot komunisti ali skojevci politično delovali. Teh je bilo mnogo, zato je ravno v prvih letih mnogo veterinarjev bilo ustreljenih med prvimi talci ali so padli kot borci. Najvnetejši in najbolj znan med njimi je bil Dušan Jereb. Nekateri veterinarji so razen političnih funkcij na terenu imeli politične funkcije v partizanskih enotah ali pa, kjer ni bilo zdravnikov, so le-te nadomeščali; bili pa so tudi borci.

Po padcu fašizma v Italiji je bil pri Glavnem štabu Slovenije ponovno postavljen veterinarski referent.

Ob italijanski kapitulaciji smo od razoroženih divizij dobili mnogo orožja, pa tudi artiljerije in s tem mnogo konj in mul. Tedaj smo imeli množičen priliv novih borcev, med njimi tudi veterinarjev in absolventov. S tem številom veterinarjev smo mogli postaviti veterinarske referente v štabe vseh korpusov, operativnih con, divizij, brigad in komand področij. V nižjih enotah, t. j. artilerijskih divizionih in mnogih bataljonih, pa so bili študentje veterine, veterinarski pomočniki ali bolničarji. Tudi nekatera okrožja so imela svoje veterinarske referente. Toda tedaj nismo posvečali tolike skrbi civilni veterinarski službi, temveč so vojaški veterinarji zdravili tudi živino civilnega prebivalstva.

Konec oktobra 1943 je bila

Drugo obdobje priprav na volitve v celjskem okraju bo delovnega značaja

Ob koncu preteklega tedna se je v Celju sestal okrajni organizacijsko-politični štab za volitve pri OO SZDL, bili pa sta tudi posvetovanji s predstavniki občinskih odborov SZDL in sekretarji občinskih komitejev ZKS z območja tega okraja ter s kandidati za republiške in zvezne predstavniške organe. Analizirali so potek kandidacijskih zborov in se dogovorili za nadaljnje priprave na volitve v nove predstavniške organe.

Na seji okrajnega organizacijsko političnega štaba za volitve in na posvetovanjih — vodila sta ju sekretar OK ZKS Franc Simonič in predsednik OO SZDL inž. Andrej Marinc — so ugotovili, da so občinski štabi za volitve dobro opravili naloge v prvi fazi predvolilnih priprav, čeprav so bile v začetku nekatere organizacijske in vsebinske slabosti glede priprav na kandidacijske zbore. Na splošno je bila udeležba na kandidacijskih zborih zadovoljiva in skoraj v vseh občinah precej boljša, kot so pričakovali, niso pa v celoti zadovoljni z razpravo; teh je bilo premalo. To pomanjkljivost pa bodo skušali odpraviti v nadaljnji predvolilni dejavnosti do volitev v občinske skupščine. Razen tega so na kandidacijskih zborih pogrešali večjo udeležbo mladih ljudi. Zaradi takšnega stanja so v občini Videm-Krško sklicali več zborov mladih volivcev, ki pa so bili dobro obiskani in na katerih so se z mladimi ljudmi podrobneje pogovorili o prihodnjih volitvah in nekaterih drugih vprašanjih.

V celoti je bilo v celjskem okraju 884 kandidacijskih zborov, za kandidate pa so predlagali znatno več mladih ljudi, žensk in delavcev kot na prejšnjih volitvah. Tako so v brežiški občini predlagali izmed vseh kandidatov 21 odst. žensk, 13. odst. mladih ljudi in 34 odst. delavcev.

Na osnovi teh ugotovitev in analiz občinskih organizacijsko-političnih štabov za volitve so v celjskem okraju zastavili tudi predvolilno dejavnost do volitev v občinske skupščine ter v republiške in zvezne predstavniške organe. Na seji okrajnega štaba za volitve pri OO SZDL in na obeh posvetovanjih v Celju so se dogovorili, da bo predvolilna dejavnost do volitev v občinske skupščine predvsem delovnega značaja, po teh volitvah pa bodo v posameznih občinah ali za več občin skupaj še večja predvolilna zborovanja do približno 10. junija.

V prvem delu priprav do volitev v občinske skupščine bodo posvetili vso skrb delovnim sestankom in razgovorom v delovnih organizacijah, ki se jih bodo udeleževali kandidati za občinske skupščine ter za republiške in zvezne predstavniške organe; podobni delovni sestanki in razgovori pa bodo tudi na terenu, zlasti glede problemov v kmetijstvu in gozdarstvu. V ta namen so OLO in občinski ljudski odbori zbrali gradivo o gospodarskem in družbeno-političnem razvoju v preteklih petletni mandatni dobi. Na teh delovnih sestankih bodo razpravljali o uspehih, prav tako pa tudi o vseh pomanjkljivostih in slabostih, zlasti pa o vseh tistih nerešenih problemih, ki ovirajo hitrejši razvoj. Tako bodo v delovnih organizacijah razpravljali o problemih proizvodnje, produktivnosti, notranjih odnosih in delitvi dohodka ter ta vprašanja povezovali s statuti delovnih organizacij.

Glede na to, da so dosedanje priprave na kandidacijske zbore bile različne v posameznih občinah, se bodo tudi sedanje priprave na same volitve v posameznih občinah različno razvijale.

Posebno skrb bodo posvetili vsebinskim pripravam. Krajevne praznike, sprejem zvezne in republiških štafet ter druge pomembnejše dogodke v sedanjih predvolilnih pripravah bodo izkoristili tudi za množična zborovanja. Skratka, do volitev bo dovolj časa, da se bodo občani in proizvajalci seznanili z raznimi problemi, da bodo o njih lahko kritično razpravljali in se spoznali s svojimi kandidati.

Kandidati v občini Videm-Krško

Poslanska kandidata za republiški zbor nove skupščine SRS v videmsko-krški občini sta **dr. Jože Brilej**, naš veleposlanik v ZAR, in **Nace Zagorc**, papirničar v tovarni celuloze na Vidmu. Za gospodarski zbor bo kandidiral **Edo Komočar** iz tovarne papirja, za kulturno-prosvetni zbor **Slavko Smerdel**, upravnik krške delavske univerze, za socialno-zdravstveni zbor **Stane Drobnič**, upravnik podružnice zavoda za socialno zavarovanje v Krškem, medtem ko so izbrali za kandidata za organizacijsko-politični zbor elektro mojstra **Adama Vahčiča** z Vidma.

Inž. Ciril Mravlja, znani graditelj avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, kandidira za zvezni gospodarski zbor

S ponedeljkovega posveta kandidatov za zvezno skupščino v Novem mestu: Mitja Mejak, Nace Nagode, Bojan Lubej in inž. Pepca Perovšek-Bitenc (z leve proti desni)

Srečanje kandidatov v Novem mestu

V ponedeljek dopoldne so se na pobudo političnega vodstva 67. volilne enote, ki ima svoj sedež v Novem mestu, obsega pa področje občin Cerknica, Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica in Trebnje, sestali v Novem mestu vsi kandidati za poslance nove zvezne ljudske skupščine, ki jih bomo volili volivci naštetih občin. Volivci teh krajev smo izbrali za kandidate naslednje tovariše: za zvezni zbor kandidira **inž. Pepca Perovšek**, za zvezni gospodarski zbor **inž. Ciril Mravlja**, direktor skupnosti ŽTP Slovenije, za socialno-zdravstveni zbor **Nace Nagode**, predsednik upravnega odbora republiškega zavoda za socialno zavarovanje, za prosvetno-kulturni zbor **Mitja Mejak**, urednik Radia Ljubljana, in za zvezni organizacijsko-politični zbor **Bojan Lubej**, predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri GO SZDL Slovenije. Na posvetovanju je kandidate najprej seznanil s potekom zborov volivcev in z vsebino razprav v zadnjem razgibanem političnem delu sekretar občinskega komiteja ZKS Franc Kotnik, nato pa je predsednik ObLO Novo mesto Sergej Thorževskij razložil nekatere glavne probleme s področja nadaljnjega razvoja gospodarstva, zdravstva in šolstva novomeške občine. V razpravi sta sodelovala tudi predsednik ObO SZDL Jože Cvitkovič in predsednik občinskega sindikalnega sveta Avgust Avbar. Poslanski kandidati so se zanimali za številna vprašanja s področja občine, dalj časa pa so se zadržali zlasti v razpravi o nekaterih problemih kmetijstva in gozdarstva, zaposlovanja, zdravstva in šolstva.

Na posvetu so se domenili tudi za nekatera predvolilna zborovanja, ki bodo v posameznih podjetjih oziroma krajih.

Sergej Kraigher — kandidat Spodnjega Posavja

Na zborih volivcev 61. volilne enote, ki obsega področje občin Brežice, Videm-Krško, Sevnica, Laško, Šentjur in Šmarje, so v zadnjih 14 dneh predlagali povsod za svojega kandidata za zvezni zbor nove zvezne skupščine tov. **Sergeja Kraigherja**, dosedanjega člana zveznega izvršnega sveta. Hkrati so izbrali poslanskega kandidata za gospodarski zbor zvezne skupščine **inž. Ivana Pariša**, obratovodjo termoelektrarne iz Šoštanja, medtem ko kandidira v tej volilni enoti za poslanca kulturno prosvetnega zbora tov. **Boris Ziherl**, profesor univerze v Ljubljani in član izvršnega komiteja CK ZKS. Poslanska kandidatka za socialno zdravstveni zbor te volilne enote je tov. **Olga Vrabič**, farmacevtka in znana politična delavka v Srbiji in Sloveniji. Kandidat za poslanca v organizacijsko-političnem zboru te enote je tov. **Zvone Dragan**, zdaj predsednik OK ZMS Celje, doma iz Mladja pri Kostanjevici.

Kandidati v brežiški občini

Za republiški zbor so volivci brežiške občine izbrali dva kandidata: **Jožico Teppey**, upravnico delavske univerze v Brežicah, in **Jožeta Ogorevca**, šefa kmetijskega sektorja pri KGP Brežice. Za poslanca v gospodarskem zboru republiške skupščine kandidira **inž. Franc Filipčič**, arhitekt brežiškega Projektivnega zavoda; za socialno-zdravstveni zbor **Franc Bradač**, avtomehanik pri Agroservisu; za prosvetno-kulturni zbor **Anica Kežman**, učiteljica na osnovni šoli Globoko, medtem ko so za poslanskega kandidata za organizacijsko-politični zbor izbrali **Franca Volčanška**, referenta na ObLO.

V vsako hišo: DOLENJSKI LIST!

„Upam, da bo bolje"

JOVANKA KOVAČEVIĆ dela kot šivilja v Zavodu za rehabilitacijo invalidov. Iz Knina, kjer je doma, jo je pot zanesla v Novo mesto. Tu živi z dvema otrokoma v starosti 9 in 10 let, zasluži pa okoli 15.000 din na mesec.

— S tem denarjem težko preživljam sebe in otroka, ki vedno kaj potrebujeta, zato sem ves dan za šivalnim strojem. Ko pridem iz službe, delam doma, ker je treba živeti. Tudi stanovanje imam slabo, zato si močno želim boljšega.

Jovanka Kovačević

Na vprašanje, če se udejstvuje v organizacijah in javnosti, pa je odgovorila:

— Prav rada bi delala v kakšni organizaciji, pa nimam časa. Prostega časa sploh nimam, še za spanje ga ni dovolj. Morda grem enkrat na mesec v kino, to je vsa moja zabava in razvedrilo. Če bi imeli varstveno ustanovo za šolarje, kjer bi lahko tudi jaz pustila sinova brez skrbi, bi mi bilo zelo ustreženo. Seveda visoke vzdrževalnine ne bi zmogla! Zdaj moram paziti še na otroka, da se učita in skrbeti zanju, da se ne potepata.

Tovarišica Jovanka je še povedala, da o volitvah še ni razmišljala, ker je šele zadnje dni kaj več slišati o tem. Upa pa, da bodo novi odborniki z večjim razumevanjem reševali probleme zaposlenih žena!

Kandidati v črnomaljski občini

Tudi v črnomaljski občini so zadnje dni zaključili zbore volivcev, na katerih so predlagali kandidate za novo občinsko skupščino in kandidate za poslance nove republiške skupščine. Tako bo kandidiral za republiški zbor **Viktor Zupančič**, zdaj podpredsednik okrajne gospodarske zbornice v Ljubljani, za gospodarski zbor pa so predlagali tako kot v metliški občini **Leopolda Kreseta**, za socialno-zdravstveni zbor **Gojka Juga**, za organizacijsko-politični zbor **Franca Kočevarja**, za prosvetno-kulturni zbor pa **Mirka Kambiča**, profesorja črnomaljske gimnazije.

Poslanski kandidati v metliški občini

Medtem ko so za zvezno skupščino tudi v metliški občini povsod predlagali iste kandidate kot drugod po Dolenjskem (za 67. volilno enoto), so na nedavno zaključenih zborih volivcev izbrali naslednje kandidate za republiško skupščino:

Niko Belopavlovič, zdaj predsednik Sveta za turizem LR Slovenije, je izbran za poslanskega kandidata za republiški zbor. Za gospodarski zbor nove republiške skupščine so izbrali **Leopolda Kreseta**, podpredsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, medtem ko naj bi kandidiral za socialno-zdravstveni zbor **Gojko Jug**, upravnik metliške lekarne. Za kandidata za prosvetno-kulturni zbor so izbrali **Ivana Želeta**, upravitelja metliške osnovne šole, za organizacijsko-politični zbor pa **Franca Kočevarja**, predsednika občinskega sindikalnega sveta v Črnomlju.

---

velika nemška ofenziva. Ta je kot vsaka ofenziva bila čistka. Kar ni bilo v jedru zdravega, je odpadlo, med njimi tudi neznatno število veterinarjev. Odšteti pa moramo od teh nekaj bolnih in starejših, ki niso mogli prenesti velikih naporov. Toda to se službi ni mnogo poznalo, ker so prihajali vedno novi. Velika pomoč naši službi so bili veterinarski pomočniki in bolničarji, ki so bili pogosto laiki. Kmalu smo uvideli potrebo, da organiziramo tečaje, kasneje celo šolo zanje.

Nemajhna skrb veterinarjev je bilo kovanje konj. V začetku je bilo bolj malo kovačev, nekaj smo jih poiskali po enotah, kjer so bili kot borci, deloma smo jih mobilizirali ali pa smo organizirali kovanje konj pri vaških kovačih. V začetku smo imeli podkov in podkovsko orodje od italijanske vojske, toda kmalu je tega zmanjkalo. Iskati ga je bilo treba, kjer se je le dalo dobiti, nato pa smo morali sami začeti izdelovati podkove; tako delavnico smo imeli v bližini Gradca.

Veterinarska služba se je od vsega začetka morala boriti z velikimi težavami. Veterinarji so imeli ogromno dela, zlasti ker v teh predelih ni bilo več civilnih veterinarjev. V borbi, ko je bilo težko varovati človeško življenje, je razumljivo, da se tudi na konja ni moglo preveč paziti. Zato je bilo veliko konj ranjenih, ožuljenih in izčrpanih.

Na srečo smo imeli malo kužnih bolezni. Bilo je le nekaj primerov vraničnega prisada, nekaj primerov stekline, več pa svinjske rdečice. Med vojaškimi konji smo imeli samo garje, obveznega spremljevalca vsake vojne. Zaradi pomanjkanja zdravil je bilo treba dosti iznajdljivosti, dokler nismo končno začeli z izdelavo plinskih celic. Primanjkovalo je instrumentov, zdravil in zavojnega materiala, čeprav smo marsikaj zaplenili Italijanom, marsikaj pa so veterinarji prinesli tudi s seboj. Toda partizanska iznajdljivost ter požrtvovalno delo veterinarjev sta tudi tu marsikaj napravila. Kdor tega ni preživel in videl, si skoraj misliti ne more, kaj je zmogla partizanska iznajdljivost.

Do srede 1944 ni bilo mogoče misliti na zdravljenje konj v stalnih bolnicah. Zato so bile veterinarske ambulante oziroma mesta zdravljenja po hlevih ali šupah, kjer so stacionirale enote. Nato pa so nastajale tudi večje ambulante v okviru korpusov in artilerijske brigade. Ena prvih takih je bila 1944. leta na Kleču, kjer je bilo obenem okrevališče konj. Od tod se je jeseni 1944 preselila v neko nedograjeno hišo v Črnomelj. Višek smo dosegli, ko je bila v hudi zimi 1944/45 zgrajena za tedanje pojme velika bolnica v Kanižarici.

Veterinarska služba se je razvijala, kot je bil pač razvoj enot, kot je bila situacija na terenu in kakor se je razvijala naša oblast na terenu. Za Dolenjsko in Notranjsko se je organizirala služba na Primorskem, po pohodu 14. divizije na Štajersko pa tudi v tamkajšnji operativni coni in na osvobojenem ozemlju. Razvoj civilne veterinarske službe je šel korak za vojaško. Pravzaprav sta se prepletali in se nista ozko ločevali. Od 1. maja 1944 je bil šef veterinarskega odseka pri Glavnem štabu obenem tudi veterinarski referent pri SNOS. S 1. septembrom 1944 imamo tudi pri odsekih SNOS načelnika veterinarskega oddelka in se je tako civilno vodstvo ločilo od vojaškega.

Omeniti moramo prvo veterinarsko zborovanje, ki je bilo v začetku marca 1944. Tu so bile postavljene smernice za nadaljnje delo in poslan poziv veterinarjem na okupiranem ozemlju, naj pristopijo k našemu pokretu. Tedaj je bil ustanovljen tudi Veterinarski svet, katerega so sestavljali predstavniki vojne in civilne veterinarske službe. Ta svet je koordiniral delo obeh služb in snoval načrte za organiziranje službe po osvoboditvi. Tu se je tudi pojavila misel o bodoči veterinarski fakulteti v Ljubljani.

Ko sem tako v kratkem in pomanjkljivo orisal delo naše službe oziroma sodelovanje veterinarjev v NOB, moram poudariti, da so veterinarji, kot je to nasploh razumela naša zavedna inteligenca, uvideli, da je vprašanje naše borbe vprašanje obstoja našega naroda, da so vsi pošteni in zavedni veterinarji pustili udobno in mirno življenje, študentje prekinili študij in odšli v partizane. Če povemo, da je bivša dravska banovina imela 60 veterinarjev, da pa je 41 veterinarjev in 12 študentov veterine sodelovalo v NOB (od tega jih je 18 padlo oziroma bilo ubitih), to dovolj zgovorno govori o ogromnem deležu veterinarjev v naši revoluciji.

Milan Dolenc

Spominki, devize, ljudska ustvarjalnost

Recimo, da smo tujci in bi si radi ogledali dolenjske znamenitosti. Na Dolenjskem smo prvič, zato bi radi v kamere svoje radovednosti ujeli čim več. Obiskati nameravamo vse turistično znane postojanke, mimogrede pa si ogledati še druge, tudi lepe kraje v dolini gradov, Beli krajini in Spodnjem Posavju. Izlet naj bi bil torej namenjen predelu, ki slovi po dobrosrčnih ljudeh, zakladnici ljudskih običajev in drugem, kar je vabljivo za turiste in vsakega tujca, ne nazadnje tudi zaradi cvička, ki ga tod točijo domala v vsaki kleti. Da se razumemo: izlet naj bi bil dobro pripravljen, ker smo mi »tujci« zastran tega sila zahtevni. In še nekaj se ne sme pozabiti: iz vsakega kraja, ki ga nameravamo obiskati, bi radi odnesli čim več spominkov. Kajti spominki naj pripovedujejo o deželi, iz njih naj izžareva toplina ljudi, ki so si skozi stoletja skovali to, kar je zanje značilno — pri njihovem vsakdanjem delu in življenju in za njihov, samo njihov intimni svet, ki ga uporabljajo v spominkih.

Kaj vse lahko ustvari ljudska domišljija, kako neposredno je izpovedana! Tudi spominki so njena dediščina. Navdahnjeni z močjo te dediščine so mnogi talentirani in spretni posamezniki postali že pravi mojstri v izdelovanju miniaturnih predmetov, rezbarij in ostalega. Glede na motiviko in način obdelave materialov se izdelovanje spominkov včasih močno približa umetnosti, vsekakor pa je zelo blizu ljudski umetnosti. Zato so spominki, ki nosijo vsestranski pečat dela, življenja in navad ljudi, neprecenljive vrednosti, turisti pa jih kupujejo pretežno zato, da znova in znova podoživljajo trenutke in srečanja z narodi in deželami, ki so so jih obiskali.

Kaj so spominki, iz kakšne tvarine so, kaj prikazujejo, kje jih prodajajo? — O tem so se pred dnevi pogovarjali na posebnem posvetovanju v Novem mestu, ki ga je organizirala Dolenjska turistična zveza. Na posvetovanje so povabili poleg turističnih, gostinskih in drugih predstavnikov tudi izdelovalce spominkov. Za uvod so si udeleženci pogovorov ogledali priročno razstavo spominkov, ki jo je uredil vedno prizadevni Božo Račič. Na razstavi, katere glavni namen je bil udeležencem posvetovanja, zlasti izdelovalcem samim, pokazati nekaj najpogostnejših primerkov raznih vrst spominkov, si je bilo moč ogledati tudi spominke iz drugih držav, kjer posvečajo tej zvrsti izredno pozornost in razpisujejo celo nagrade za najbolj domiseln in izrazit predmet, ki ga lahko prodajo kot spominek. Obiskovalce te priročne razstave pa je pritegnilo predvsem naslednje: radovednost, kako so bili ti predmeti izdelani, iz kakšne tvarine so bili, kaj so predstavljali in kako se prodajajo. Zlasti to, zadnje, kako se spominki prodajajo, je živo zanimalo izdelovalce spominkov, saj so to ljudje, ki jim je spominkarstvo le »konjiček« in jim ne prinaša glavnega dohodka.

Iz kakšne tvarine so bili predmeti, ki so jih razstavili? Kar vsega je bilo dovolj — od preprostih košaric, do miniaturnih grbov, okrasnih vaz, razglednic in ostalega. V glavnem so bili predmeti iz tekstila, lesa, gline in drugih materialov (na primer kamna). Metliška šola, kjer izdelujejo učenci take predmete pri tehničnem pouku, je bila na razstavi zastopana z več miniaturnimi grbi iz lesa, ki je za mnoge izdelovalce spominkov zelo pogostno sredstvo. Na posvetu so menili, naj bi podobne reči izdelali tudi spominkarji na Dolenjskem, da pa bi izdelovali predvsem take predmete, ki so za ta področja značilni, oziroma je po njih največje povpraševanje. Tujcev (pravih in ne izmišljenih) je na Dolenjskem vsak dan več in so njihove zahteve znatno večje od naših možnosti, da jim primerno postrežemo in ustrežemo.

Kaj pa prodaja spominkov? Tudi o tem je bilo govora in kopica predlogov. Vsekakor naj se spominki prodajajo tam, kjer so povpraševalcu najbolj dostopni: v gostinskih lokalih, v restavracijah, izložbah modernih trgovin, trafikah in drugod. Skominki naj bodo razstavljeni na primernem mestu, tako da bodo že obprvem pogledu pritegnili interesenta. In cena? Ta naj bo primerna in enotna za vsa področja. Torej ustreči je treba vsem tem zahtevam, pa bomo lahko kmalu govorili o novem deviznem »rudniku, ki se obnese.

To pa še ni vse, kar lahko storimo v prid domačega turizma. Je samo ena najcenejših oblik za množičen dotok deviz, ki so našemu gospodarstvu tolikanj potrebne. Pogovor je končan, zdaj pa samo k delu. To naj dokaže, da razna taka in podobna. posvetovanja niso brezplodna.

Posvetovanja o spominkarstvu se je udeležil tudi dolgoletni in zaslužni agitator ter učitelj domače obrti tovariš Božo Račič; z bogatimi izkušnjami je pripomogel, da je bilo posvetovanje na dostojni višini

Kdo ne bi imel rad tako lepih spominkov v svojem domu?

Zgodovina pred sodiščem

Lorenz Knorr je ognjevit protinacist. Je eden izmed treh članov direktorija zahodnonemške »Zveze za mir« in član socialnodemokratske stranke. Toda proti njemu so zdaj uvedli sodni postopek, ker je na nekem strankarskem zborovanju govoril o nürnberškem procesu proti velikim nacističnim zločincem in pri tem »namignil« tudi na Hitlerjeve generale, ki sedijo danes v poveljstvu sil atlantskega pakta.

Med drugim ga toži bivši obrambni minister Franz Josef Strauss. Tožijo ga tudi Hitlerjevi generali Foertsch, Speidel, Heusinger in Kammhuber ter admiral Ruge.

Lorenz Knorr se brani s protiofenzivo in trditvijo, da si ni ničesar izmislil, ampak je samo navedel zgodovinsko ugotovljena dejstva.

Zelo zanimivo bo vedeti, kakšno stališče bo zavzelo zahodnonemško sodišče do nedavne zgodovine . . .

Nove obleke vojaških starešin

Poleti bodo nosili srajco s kravato in titovko

Starešine v naši armadi bodo v kratkem dobili nekaj novih delov uniform, ki bodo po kakovosti in videzu lepši in sodobnejši. Nekolikanj so spremenili tudi blago, iz katerega šivajo uniforme častnikov, podčastnikov, vojaških uslužbencev in gojencev vojaških akademij, tako da bodo te uniforme še bolj praktične.

Vsi častniki, podčastniki in vojaški uslužbenci ter gojenci vojaških akademij bodo lahko poslej nosili poleti le srajco, ki jo bodo šteli za del uniforme. Za pripadnike suhozemske vojske bodo srajce golobje barve, v vojnem letalstvu svetlo modre, v vojni mornarici drap (gojenci pomorskih akademij bodo imeli še vnaprej bele srajce). Srajce bodo nosili zataknjene za hlače, zato je predpisan obvezen temno rjav oziroma črn pas.

Letne srajce bodo nosili zapete in s kravato, ki bo nekoliko krajša kot običajna. Starešine in gojenci vojaških akademij bodo nosili obvezno tudi titovko podobne barve kot srajca. V vojni mornarici ostanejo čepice nespremenjene.

Oznake činov na letnih srajcah bodo na ramenih.

Vsi častniki, podčastniki, vojaški uslužbenci in gojenci vojaških akademij bodo dobili tudi dežne plašče. Ti bodo povsem spremenjeni in bodo po kroju ter kakovosti spominjali na nylonske dežne plašče, kakršni so sedaj moderni.

Ena od novosti je tudi v označevanju podčastniških činov. Zastavniki oziroma vojaški uslužbenci njihovega ranga bodo nosili od 1. maja oznako čina na ramenih, drugi podčastniki pa na obeh rokavih.

30. številka »OBČANA«

Na uvodnem mestu prinaša »Občan« **v tej številki razgovore z nekaterimi kandidati za poslance.** Pod skupnim naslovom **Vprašanja, ki zanimajo občane pred volitvami** sledi prikaz uspehov stanovanjske graditve, nanizani pa so tudi podatki o dosežkih na drugih področjih dejavnosti. Kržišnik in Brekič obravnavata v daljšem sestavku **problematiko obrti v občini Ljubljana — Center.** Zanimivi zapiski inž. Marijana Prezlja **s svetovnega kongresa urbanistov v Parizu** se v tej številki nadaljujejo. Stefan Kuhar podaja **pregled dosežkov in perspektiv kmetijske proizvodnje v Pomurju.** Sledita članka **Nekatere pomanjkljivosti v osnutkih občinskih statutov** ter **Statuti in izobraževanje,** pod naslovom Mladina naj se uči za življenje pa so nanizane nekatere najznačilnejše misli **o problemih tehničnega pouka v naših šolah.** Izpod peresa dr. Ivana Pavšiča je prispevek **Kako naj začasno rešimo pomanjkanje porodniških postelj,** Stanko Plut piše **o odnosih med pacienti in zdravstveno službo,** dr. Danilo Dougan pa **o razsvetljavi v naših mestih in turističnih krajih.** Pregled zakonov FLRJ 1958-63 se nadaljuje tudi v tej številki. Razen naštetih prinaša »Občan« še nekaj drugih sestavkov, tako tudi stalno rubriko Iz življenja komun pri nas in v drugih republikah.

■ **Pri raziskovalnih delih za nafto in plin so v Lendavi že večkrat odkrili plasti premoga. Najnovejša vrtina ob cesti Lendava—Murtsko Središče je pokazala, da je na tem območju več plasti premoga, ki so debele 10 in več metrov. To so potrdile tudi elektrokarotažne meritve v vrtini.**

Ko sem zopet pogledal po Meti, je bila odprla temne svoje oči. Neprestano jih je upirala name in dozdevalo se mi je, da sipajo iz njih žarki ljubezni in sreče. Ali vendar hočem čakati še celo leto!

Čas je bil, da se odpraviva. Sedaj sva hodila po krajši, ali zelo strmi poti, ki vodi neposredno do Kala. Sonce je že visoko stalo in skoraj ni bilo še čuti živali iz gozda. Ko sva zapuščala tratino, je izmed pečin hreščila jata sklanih jerebic ter se spustila v nižino, da se je videlo, kakor bi padalo kamenje v dol. Mestoma je bila taka strmina, da sva se, za roko držeč, spuščala od debla do debla. Tu in tam je zabučal z dreves divji petelin; čula sva bučanje, a orjaka nama je zakrivalo vejevje. Včasih je zaropotala za njim kokoš, pa je tudi nisva ugledala. Z vzdihovanjem sva končno prilezla na Kal, kjer sva se v zapuščeni oglarski lopi odpočila. Prinesla sva vode od studenca ter se okrepčala ž njo. Na sedlu je majhna ravnina, na kateri so takrat rasle štiri smreke v štirikotu in do trideset korakov druga od druge. Meta se je bila odpočila in zatorej se je je polastila zopet otroškost. Smeje se je zaklicala: »Loviva se ‚žiberdaj!'«

Že je tičala za smreko in govorila mi je, da naj se postavim za drugo. Ko sem stal pri svojem delu, je zaklicala veselo: »Žiberdaj!« Pognala se je v breg do bližnjega drevesa. Moja pravica pa je bila leteti počez. Če sem jo prej ujel, nego se je dotaknila omenjenega bližnjega drevesa, je bil »žiberdaj« zame dobljen. In res sem jo ujel. Nosila je podkovane čizme, zatorej ni bila prav urna. Obtičala mi je v rokah. Ker pa v hitrici nisem mogel paziti, sem se je dotaknil na nepoklicanem mestu in morda še prehudo. Vsa trda je postala in ihte je zastokala: »To pa nič ni!« Takoj sem jo izpustil. Ali Meta je gledala s tako grozo name, da sem vedel, da je v tistem trenutku pričela slutiti, da je moški za vsako žensko največja zverina!

»Pojdiva domov!« je zaječala. Do doma ni spregovorila besedice. Samo sedaj in sedaj me je premerila s plahim očesom, prav kakor bi ne mogla verjeti, da se ji je kaj takega pripetilo.

Skoraj pri vasi sva srečala Luco. Imela je koš ob rami in srp v roki. »No, Luca, kam pa, kam?«

Bolezen se ji je še vedno poznala in bila je kakor suh list, ki je ležal vso zimo pod snegom. Odgovorila je:

»V Kalarjevo dolino grem in požela bom ‚vranje noge'. Dosti jih tam rase, Kalar pa je ukazal, da jih lahko požanjem. Za prašiče so pa le dobre.«

Obraz ji je pričel žareti in nekako slovesno je pričela pripovedovati: »Gotovo še ne veste, da bo naš Matiček stopil v službo h Kalarju. Komaj sedemnajst let ima, pa bo že za volarja. Tekoj se mi dobro zdi!«

»Kako pa je s Šimnom?«

»Šimen, ta je pa žival! Dela, pa veliko ne more. Gradiška še vedno je na njem!«

Beseda »žival« ali pa še celo »živalca« je v našem pogorju najnežnejši izraz ljubezni ali sočustva. Ko sem ta izraz vpeljal v slovensko povest, sem se moral s Stritarjem skoraj boriti, da mi ga ni črtal; pokojni Erjavec, ki je bil najmehkejši, pa tudi najplemenitejša slovenska duša, mi pa »živali« v mojem »Tržačanu« sploh nikdar odpustiti ni mogel. Niti Stritar niti Erjavec me nista mogla predrugačiti: »živalca« je naš najnežnejši izraz ljubezni ali pa usmiljenja!

Luca se je odpravljala: »Vranja noga se sama ne požanje.« Zopet je z žarečim obrazom ponovila: »To pa vama povem, tekoj sem vesela, da pride fant h Kalarju!«

VIII.

Drugi dan še nisem odšel. Pripetilo se je, kar se je pri Presečnikovih vsako leto nekajkrat pripetilo; Liza in Danijel sta se sprla. Pred hlevom, tako da vaškim otročajem ni ostalo prikrito, sta se nekaj ruvala. Pri koncu pa je bil Danijel tako rekoč pred vso vasjo tepen. Pri nas je namreč navada, da sme ženska, če je slabe volje, tudi udariti; sramota pa je, če moški žensko tepe. Veliko pretepov sem že videl; ko je dekle vleklo svojega iz tolpe pretepačev, so padali trdi udarci, ali na dekleta ni padel ni eden, in najsi je bilo še tako sitno.

V Danijelu je vse kipelo, nazaj udariti pa ni smel. Zatorej je Presečniku »ušel« ter izginil od dela, da niso vedeli kam. Moral sem jaz opraviti njegovo delo, ker gospodar vsega ni zmogel.

Potekel je prvi dan, a Danijela od nikoder; tudi drugi dan se je bližal koncu, ali Danijela še vedno od nikoder! Bili smo že pri večerji, ko je prilomastil v hišo. Sédel je takoj pri vratih na klop pod sklednik ter spregovoril: »Le eden naj mi katero reče!«

Škripal je z zobmi in srdito stezal roke kvišku. Zadel je ob žličnik na steni, da se je sprožil ter padel po tleh. Žlice in kuhalnice so letele na vse strani. Liza je vstala od mize, pobrala žličnik in kar se je bilo raztreslo iz njega. Pri tem ni spregovorila besedice, kar je hlapčeta še bolj stogotilo.

Škripal je: »Táko bo mene tolklo! Le čakaj, saj boš enkrat moja žena! Ti! Ti!« Liza je pobrala svoje reči ter jih odnesla v vežo. Če tepe mož svojo ženo, to sicer ni lepo, ampak sramotno ni kot tedaj, če udariš tujo žensko!

Končana je revija kulturnih dejavnosti v Brežicah

Od 26. aprila do 4. maja 1963 se je na odru novega prosvetnega doma v Brežicah v okviru medobčinske revije kulturnih dejavnosti zvrstilo pet mladinskih pevskih zborov, trije pevski zbori odraslih, sedem recitatorjev, pet folklornih skupin, skupina mladih harmonikarjev, dve drami, dve komediji, dve mladinski igri in sedem zabavnih ansamblov. Vseh nastopajočih je bilo nad tisoč. Prav toliko učencev osnovnih šol in članov foto krožkov in fotoklubov pa je sodelovalo pri delu za razstavo otroške črno-bele risbe in fotografije na temo: lepote domačega kraja.

Po reorganizaciji okrajev misel na revijo, ki bi zajemala področje dolenjskih in zasavskih občin, ni zamrla. Požrtvovalni brežiški ljudskoprosvetni delavci so to misel razvijali in se končno odločili za organizacijo revije, ki bi poleg do sedaj običajnih oblik ljudsko-prosvetnega amaterskega dela vključila tudi plesno in besedno folkloro ter harmonikarje, ker je na ta način najbolj naravno in organsko lahko pritegnila k sodelovanju tudi amaterska društva iz dveh sosednih hrvatskih občin ter društva na Hrvatskem živečih Slovencev.

Mnogokrat slišimo, da je amaterizma konec. Kdor se je hotel prepričati o nasprotnem, je moral obiskati nekaj prireditev te medobčinske revije. Že prvi večer, ko so nastopali pevski zbori, je bilo na odru nad 600 pevcev! Na vseh prireditvah je nastopilo nad tisoč ljudi, ki jih je gledalo in poslušalo nad 6000 obiskovalcev! Množičnost nedvomno dokazuje veselje in sposobnost našega mladega človeka za kulturno izživljanje. Koliko truda je vloženega v odlično zapeto pesem ali v brezhibno izvedeno recitacijo Cankarjevega teksta; koliko truda je vloženo v natančno izvajanje najbolj zahtevnih plesnih gibov in oblik! In vendar ima mladina voljo za to.

Prireditev je bila na dostojni višini. Tega ne dokazuje samo vedno do zadnjega prostora zasedena dvorana. To dokazuje tudi živo zanimanje publike za revijo na splošno, saj je že ob otvoritvi razstave otroških risb in foto izdelkov v viteški dvorani v gradu dobilo mesto praznično podobo. To je bil praznik kulture in delovnih ljudi Brežic, ki se je zlil s praznikom dela. Kultura ni namenjena sama sebi. Ustanove in podjetja in sindikalne podružnice so kupile 300 abonmajskih vstopnic in jih razdelile med člane svojih kolektivov za 1. maj. Lepa poteza občinskega sindikalnega sveta, ki se zaveda naloge sindikata, da pomaga vzgajati našega delovnega človeka!

Ali ne dobiva na ta način kultura svojega mesta v komuni? Ali niso to tiste kulturne manifestacije, ki bodo v našem delovnem človeku vzbujale vedno več žeje po kvalitetnih prireditvah? Ali ne bo preko takih kulturnih akcij mogoče laže doseči določena sredstva za občinski sklad za prosveto in kulturo v občini? To so vprašanja, ki se porajajo ob tako posrečenem sodelovanju ljudsko - prosvetnih, političnih, oblastnih in sindikalnih faktorjev, ki je rodilo uspeh naše revije.

Če je temu tako, potem se zdi, da bo z začetkom nove sezone tudi v Brežicah samih kulturno-prosvetno delo še bolj zaživelo. Vsekakor je ta revija dala močno spodbudo tistim, ki so mislili, da amaterska dejavnost ni več aktualna. Če bo v jeseni do konca zgrajen tudi novi dom, če bo v njem prostora za klubsko življenje, če bomo zares — kakor nameravamo — moderno uredili knjižnico in čitalnico, če bo nastala zgoraj tudi primerna predavalnica: Tedaj si ne moremo želeti nič lepšega in ugodnejšega za razvoj različnih vrst kulturnih dejavnosti v Brežicah.

Mladi mladim — to je bilo geslo, v imenu katerega je nastopilo v času naše revije — lahko rečemo — na stotine mladine. Torej naša mladina ve, v kakšnih smereh se mlade sile lahko uveljavljajo.

Revija kulturnih dejavnosti za leto 1963 je v nas pustila zavest, da smo storili korak dalj pri formiranju našega občana v vsestransko razgledanega socialističnega človeka.

In še nekaj: ali ne bi kazalo razmišljati, da bi v bodoče v enakem ali podobnem okviru ob finančni pomoči obeh okrajnih svetov SPD — ljubljanskega in celjskega, kakor je bilo to pot — organizirali take ljudsko-prosvetne manifestacije? Morda prihodnje leto v Črnomlju in nato spet kje drugje?

Dom kulture in prosvete v Brežicah postaja resnično žarišče razgibane kulturne dejavnosti. Tu je bila tudi medobčinska revija kulturne dejavnosti za leto 1963

Koncert mladih umetnikov

Koncertna poslovalnica pri glasbeni šoli v Novem mestu organizira v torek, 14. maja, ob 20. uri v DLP koncert znanih umetnikov iz Ljubljane. Že samo imena, kot so Olga Skalar (violina), Nada Sevšek (mezzosopran), Edvard Sršen (bariton) in Andrej Jarc (klavir), govore o umetniškem užitku, ki ga bodo Novomeščani doživeli na tem koncertu. Koncert bo vseboval solistične točke instrumentalistov in solo pevcev. Nastopajoči so novomeški publiki znani iz laskavih kritik v dnevnem časopisju.

Vstopnice bodo v predprodaji v tajništvu glasbene šole vsak dan, od četrtka, 2 uri pred začetkom koncerta pa pri blagajni DLP.

PLUG KULTURNE DEJAVNOSTI SE NE SME USTAVITI

Kakovost: edino in glavno merilo!

Na skupščini občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev, ki je bila 21. aprila v Novem mestu, niso ugotovili nikakršnega bistvenega premika v dejavnosti kulturno-prosvetnih organizacij. Če izvzamemo nekaj častnih izjem (Svoboda Straža, »Dušan Jereb« — Novo mesto, PD Šentjernej in PD Dol. Toplice), je bil v nekem smislu narejen celo korak nazaj. Mnogi trdijo, da je temu poglavitni vzrok razvoj drugih posredovalcev kulturnih dobrin (radio, televizija, film), in dodajajo, da je v boju za večjo kvaliteto z njimi nemogoče tekmovati in doseči kake vidnejše uspehe. Morda je v tem pretežni del resnice, vendar pa ne moremo zanikati pozitivne vloge manjših amaterskih skupin na podeželju. V zadnjem letu, morda tudi nekoliko prej, so se tudi ujeli pogledi na poslanstvo in vlogo profesionalne in amaterske dejavnosti, kar pomeni, da so se pojmovanja o amaterizmu in profesionalizmu slednjič le našla na enem tiru. Nemara je prav v tem prizadevanju amaterskih skupin njihov najpomembnejši delež pri nadaljnem vrednotenju pomena in namena celokupne kulturno-prosvetne dejavnosti. Spričo tega dejstva pa velja opozoriti na nekaj vprašanj, ki se zde v danih trenutkih težka in zapletena, ki pa bi jih mogli z malce dobre volje le urediti in pokazati amaterizmu jasno pot do uspehov.

Predvsem že nekaj časa ugotavljamo zmanjševanje števila in knjižnega fonda ljudskih knjižnic, kar bo treba v prihodnje reševati na podlagi zakona o knjižničarstvu in v okviru bodočih krajevnih skupnosti. Rešitev bi bila tudi potujoča knjižnica za odročne kraje in tiste predele podeželja, ki nimajo drugih možnosti za neposredno bogatenje s kulturnimi dobrinami. Zelo važno vlogo pri plemenitenju človekove srčne kulture ima film. Seveda je ta vloga pozitivna le tedaj, če je film povsem ustrezen, umetniški, kajti slab film si kaj rad podredi občinstvo in ga opaja z vsemi mogočimi nasladami. Zato je važno, kakšne filme dobimo v naše kino dvorane: ali bodo človeka plemenitili ali pa mu vzeli še tisto kulturo, ki jo je doslej gojil. Tudi glasbena dejavnost je pomemben del v kulturnem plemenitenju občanov, le da imajo ustrezne prireditve (zlasti visoko umetniške) še vse premalo poslušalcev in občudovalcev. Pa tudi sicer se Svobode in prosvetna društva borijo za čim večje število udeležencev na lastnih prireditvah. Tu doživijo uspeh ali neuspeh, kar pa ne sme biti osrednje važnosti. Upoštevajoč okolje, v katerem se člani amaterskih ansamblov in drugi pripravljajo na nastope, je vsak uspeh neprecenljiv, saj nimajo prostorov, časa in tudi ostalega, s čimer je pogojeno njihovo delovanje. Zato nikakor ne sme biti merodajna primerjava v kvaliteti izvedb profesionalcev in amaterjev, saj je prvim ta dejavnost poklic, drugim pa predvsem veselje.

Na skupščini so ugotovili, da je v novomeški občini izredno veliko nepoznanega in neraziskanega. Vsi poznamo Dolenjski muzej in vemo, da nam je nujno potreben, težko pa bi rekli, da poznamo njegovo dejavnost in njegove stalne ter občasne zbirke. Zlasti ljudje iz delovnih kolektivov tja premalo zahajajo. Ker je muzejska dejavnost — podobnih dejavnosti pa je še več — ena takih, ki ne »more potovati do občana«, bi se moral pravzaprav občan sam potruditi, da jo spozna. Kajti tudi spoznavanje starin in muzejskih redkosti je važna oblika izobraževanja in kulturnega plemenitenja ljudi. Zato je naloga izobraževalnih centrov v delovnih kolektivih, da organizirajo tudi oglede takih prireditev, kot jih prireja Dolenjski muzej. Ni pa to edini način, kako spoznati kulturne spomenike. Novomeška občina je dovolj bogata kulturnih in zgodovinskih zanimivosti, žalostno pa je, da nam domače znamenitosti odkrivajo šele tujci . . .

Kar se tiče izhodov iz zagat in težav, bi povedali nekaj o novomeških izkušnjah. Tarnanje, da mladina noče delati, so v Novem mestu ovrgli z »Iniciativo 63«, to je s ciklom prireditev, ki je zanje dala pobudo mladina; ta je hkrati tudi organizator, prireditelj in osrednji udeleženec na nastopih. Kaže, da so na ta način našli zelo neposredno obliko dejavnosti, ki je pristopna še tako zahtevnemu poslušalcu. Ta napredek naj bi bil za vzgled vsem društvom, ki razmišljajo o izboljšavah kulturno-prosvetne dejavnosti. Sicer pa naj bo odslej edino merilo: kvaliteta in spet kvaliteta!

I. Z.

Razstava o partizanski veterinarski službi

14. maja bodo Novo mesto obiskali študenti veterine vseh jugoslovanskih fakultet, ki se bodo udeležili pohoda prek Roga in Bele krajine do Kočevja in spotoma obiskali vse kraje, ki so v tem predelu pomembni za razvoj partizanske veterinarske službe. Z njimi bodo prišli v Novo mesto tudi njihovi profesorji, bivši partizanski delavci in drugi gostje. Za to priložnost bo v Dolenjskem muzeju pripravljena razstava o partizanski veterinarski službi obenem z vrsto umetniških del naših slikarjev partizanov, ki so poleg borca partizana upodobili tudi njegovega zvestega spremljevalca konja itd.

Razstava bo odprta do konca maja in nje obisk zlasti šolam toplo priporočamo!

Jubilej, ki ni jubilej

Za hip postojmo, zakaj beseda je o ljudeh in njihovem delu. O ljudeh, ki so končali svoj obvezni delavnik. Toda to je šele začetek naše pripovedi. V jeseni življenja so se z novimi močmi in mladeniškim poletom vrnili v življenje, pravzaprav ga samo nadaljujejo, obogateni z novimi doživetji.

Govorimo o kulturno-prosvetni družini upokojencev v Novem mestu. Od ustanovitve do danes (letos bodo praznovali 6-letnico obstoja) so zabeležili vrsto uspelih prireditev, ki so dvignile njihov ugled na prvo mesto med domačimi društvi. Februarja letos je bila njihova družina na občinski skupščini Zveze Svobod in prosvetnih društev v Novem mestu stavljena za zgled drugim prosvetnim društvom in organizacijam. Poleg tega so dobili na zadnjem republiškem občnem zboru upokojencev v jeseni 1962 pismeno pohvalo in priznanje kot drugo najboljše društvo v Sloveniji po nastopih in številu gostovanj. Naprosili smo tov. Borisa Savnika, učitelja na vajenski šoli v Novem mestu, ki z uspehom vodi mešani pevski zbor od ustanovitve, naj pove kaj več o delu njihove družine:

»Poleg mešanega pevskega zbora, ki šteje 30—40 članov, se ukvarjajo tudi z dramatiko, oziroma so to prireditve, povezane z narodnim petjem in odrskimi vložki, ki so požele pri občinstvu izreden uspeh. Da naštejem nekaj uspelih prireditev in samostojnih koncertov: SRCE IN DENAR, opereta, delo neznanega avtorja v moji priredbi in režiji Polda Ciglerja, krstna uprizoritev v jeseni 1958; leta 1962 Županova Micka itd. . . . Omenil bi še eno najuspešnejših koncertnih točk našega zbora, to je Schwabovo »DOBRO JUTRO« — mešani pevski zbor ob klavirski spremljavi Eme Lapajna; izvajano prvič leta 1962 v Novem mestu.«

Iz kronike gostovanj smo zabeležili naslednji podatek: Črnomelj, Kostanjevica, Mirna peč, Stopiče, Uršna sela, Višnja gora, Kamnik itd. Povsod uspehi in prisrčni sprejemi.

Poleg gostovanj nastopajo na proslavah ZB, dnevu žena, in kar je pohvale vredno: z vsakim novo naštudiranim delom se brezplačno predstavijo na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice.

Skupno delo in ljubezen do slovenske besede sta jih združila v čvrst kolektiv. V bližnji prihodnosti nas bodo razveselili z novim programom, s katerim nameravajo tudi gostovati.

Mladi so, čeprav so po starosti članstva najstarejša družina na Dolenjskem, saj šteje zbor skupno 2.400 let, najstarejši član zbora pa jih ima 84.

L. S.

Koncert pevskega zbora upokojencev v novomeškem prosvetnem domu marca 1962

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

17

Nastopi priča Kämpfer. Sodni asti kažejo, da se je to zelo važna priča. Dimitrov pazljivo ogleduje pričo in kaj kmalu ugotovi, da je Grothe psihopat — duševno bolan človek. Zahteva, da se ugotovi Grothejevo duševno stanje. Zdravniška komisija potrdi ugotovitev Dimitrova.

Nastopi priča Kämpfer. Sodni akti kažejo, da se ta priča že od mladih let ukvarja s krajo in da je bila kot tat že trikrat obsojena na strogi zapor.

In še naslednji — Lebermann. Pred sodiščem daje pri izpraševanju nasprotujoče si izjave in sodišče ugotavlja, da je temu vzrok omajano duševno stanje.

Dimitrov preide v napad. Zahteva pojasnilo, zakaj pred sodišče pozivajo take priče. Predsednik ga prekine. Dimitrov vztraja:

»Dovolite mi kot obtoženemu, da govorim. Stvari sem imenoval z njihovim pravim imenom. Razumljivo, da je to za obtožbo velika sramota, ker je večina njenih prič ali duševno bolna ali pa so zločinci.«

Dimitrov s svojimi vprašanji naravnost slači nacistične priče. Prisili jih, da vsi zmedeni begajo s svojimi pogledi po sodni dvorani, kot da iščejo pomoči. Priče prihajajo in zmedene odhajajo: 20 policistov, osem državnih uradnikov, šest provokatorjev in dva vohuna.

PRIČE — NACISTIČNI POSLANCI

Tudi nastop treh nacističnih poslancev ne more rešiti obtožbe. Nastopijo Karwahne, Frey in Kroyer. Izpovedujejo, da so v Reichstagu videli Torglerja z Lubbejem in Popovom. Že naslednji dan po požaru, ko so listi prinesli policijsko poročilo, so »spoznali«, da je požar zanetil Torgler. Odšli so na policijo in ga prijavili.

Dimitrov zahteva od Kroyerja pojasnilo zaradi njegovih nasprotujočih si izjav v predhodni preiskavi, kjer je dejal, da je bil tisto noč pri Göringu, sedaj pred sodiščem pa pravi, da je bil pri Göringu naslednji dan. Kroyer zlobno odgovori: »Pet minut po polnoči, to pomeni jutri.«

Dimitrov skomigne ironično z rameni:

»Pod jutri navadno razumemo nekaj drugega. Imam vtis, da so izpovedi priče lažne, da so izmišljene, potem ko je dobil ustrezna navodila.«

Vsem v dvorani je jasno, da Dimitrov namiguje na Göringa, od katerega je Kroyer dobil navodila.

Predsednik preti Dimitrovu, da mu bo odvzel besedo, Dimitrov pa že bliskovito napade celotno preiskavo. Poslancu Kroyerju, ki je sicer vdan nacistični funkcionar, ki se bavi z avstrijskimi vprašanji, postavlja Dimitrov naslednje vprašanje:

»Ali je priči poznano, da nacionalsocialisti delujejo v Avstriji ilegalno, da se poslužujejo lažnih potnih listov, ilegalnih stanovanj in da se njihov položaj v tem pogledu ne razlikuje od položaja, v katerem sem se znašel jaz kot bolgarski komunist v Berlinu? Ali ni njihovo delo za avstrijski nacizem prav tako ilegalno kot moje za bolgarski komunizem? Ali avstrijski nacisti ne tiskajo listov in letakov izven Avstrije in jih pošiljajo v Avstrijo? Ali priča ve, da avstrijski nacionalsocialistični funkcionarji živijo v Nemčiji in delajo za nacizem v Avstriji?«

Kroyer pobesni in vzklika:

»Kakšno zvezo ima to s požarom? Jaz sem Nemec in ima mpravico delati v Avstriji. To je treba ločiti.«

Dimitrov s sarkastičnim nasmehom pojasnjuje:

»Želo dobro ločim med nacisti in komunisti. Vem, da je med mojim komunizmom in vašim nacizmom razlika kot med nebesi in peklom. Hotel sem samo pokazati, da v pogojih ilegalnosti ne nosijo lažnih potnih listov samo komunisti.«

Predsednik prepove Dimitrovu nadaljnja vprašanja. Prepozno. Dimitrov se nasmehne in zaključi:

»Želo mi je žal, da nimam priložnosti za prosto debato s to pričo.«

Poslanec Karwahne je bil nekoč levičar. Dimitrov prekine njegov histerični govor z vprašanjem:

»Vi, Karwahne, ste sedaj vpliven nacionalsocialist, ker v nasprotnem primeru ne bi bili poslanec v Reichstagu?«

Z dobro namerjenim udarcem je Dimitrov odpravil Karwahneja.

DVOBOJ Z MINISTRI

Ladja nacistične obtožbe se potaplja. Na pomoč hitita nacistična ministra Göring in Goebbels.

V sodni dvorani v Leipzigu se bije dvoboj med Göringom in Dimitrovom. Göring, za Hitlerjem najvidnejši funkcionar fašistične Nemčije, prihaja v dvorano. Spremlja ga posebna telesna straža. Občinstvo v dvorani vstane in ga pozdravlja za nacističnim pozdravom. Občinstvo — skoraj izključno sami nacisti — je pripravljeno, da zaploska na vsako njegovo besedo.

Göring govori uro in pol. Njegov govor je ena sama obtožnica proti komunistom. Tedaj prevzame Dimitrov stvar v svoje roke. Že po prvih vprašanjih, ki jih postavlja Dimitrov, Göring izgubi oblast nad seboj. Vprašanja pa se vrstijo drugo za drugim:

»Ugotovljeno je, da je van der Lubbe prebil noč pred požarom v Königsdorfu in tam spoznal nekatere osebe, katerih imena niso znana. Kaj ste vi kot minister notranjih zadev ukrenili 28. in 29. februarja, da bi se ugotovilo, na kakšen način je nastal požar in kako je van der Lubbe prišel v Reichstag?« — Königsdorf je policijsko prenočišče in s tem vprašanjem Dimitrov nakazuje, da je treba požigalce iskati v tej smeri.

V tovarni turističnih spominkov

Cesta, ki vas popelje v Adlešiče, je vse prej kot privlačna za turizem. Preveč razrita in jamasta je, čeprav je letos, ko je »kipenje« v modi, ne bi mogli prišteti med najslabše. Adlešiči so naselje ob Kolpi, tik slovensko-hrvaške meje. Tu je »tovarna« spominkov za turiste. Nima dimnika, stara pa je že stoletja. Domuje v starih kmečkih hišah v Adlešičih in okoliških vaseh. Živi pri ljudeh, ki znajo delati čudovite pisanice, ki znajo tkati domače laneno in konopljeno platno in ga tkaničiti s prelepimi vezeninami, živi pri ljudeh, ki znajo delati cekarčke, podstavke in sevnice iz slame in vitre.

Turistični spominki iz Adlešičev so umetelni izdelki, po katerih so turisti, čim so jih prvič videli, začeli takoj povpraševati. Z organizirano prodajo je prva pričela Dolenjska turistična zveza, in sicer lani na izseljeniškem pikniku na Otočcu. Za adlešičko okolico pomeni to zelo veliko. Tamkajšnja borna kraška zemlja zahteva veliko znoja in truda in vrača skope kose kruha. Prebivalci bi lahko z izdelovanjem teh spominkov zaslužili marsikak dinar. Vsa zima z dolgimi večeri, ko na vasi ni kaj početi, nudi dovolj časa za takšno dejavnost.

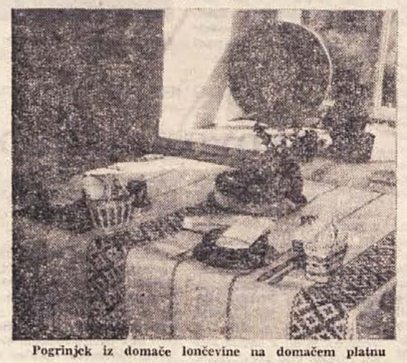

Pogrinjek iz domače lončevine na domačem platnu

Izseljeniški piknik: prva preizkušnja

Turistični spominek je kot izdelek narodne obrti uspešen propagandni pripomoček in hkrati vir zaslužka, ki se je, kot smo že omenili prvič organizirano pojavil lani na izseljeniškem pikniku na Otočcu. Dolenjska turistična zveza je s tem začela pomembno akcijo, ki jo bo treba razen v Adlešičih razvijati še med dolenjskimi lončarji v okolici Šentjerneja in Prekope. Naši izseljenci so bili lani na Otočcu veselo presenečeni in so radi posegali po pisanicah in vsem, kar jim je bilo na ponudo.

V pretekli zimi je z akcijo prizadevno nadaljeval Zavod za pospeševanje gostinstva in gospodinjstva iz Novega mesta, ki je po sporazumu s črnomaljskimi občinskimi organi nagovoril skupino tega dela veščih ljudi v okolici Adlešičev. Zavod je prevzel razpečevanje teh izdelkov, dokler ne bo v Črnomlju stekla organizacija. Večja gostinska podjetja so razumela pomen in vrednost turističnih spominkov in so jih že začela razpečavati. V nekaterih obratih so že uredili razstavne omarice, ki tujce opozarjajo nanje.

42 ljudi: za 600.000 dinarjev izdelkov

42 prebivalcev iz Adlešičev in okoliških vasi je v pretekli zimi začelo in marsikdaj so ob tem delu čuli pozno v noč. Žene so izdelale 400 manjših prtičkov, 420 večjih, 270 garnitur setov (servirni prtič s servietko), 30 raznih večjih namiznih prtov, 5 garnitur prtov s po 6 servietkami in 2 tisoč pisanic; trije moški in 2 ženski pa so iz slame naredili 185 cekarčkov, 48 sevnic, 30 peharčkov in 40 podstavkov za kozarce.

Vse skupaj je vredno okoli 600 tisoč dinarjev. Pri Mariji Cvitkovič v Adlešičih je pravcato skladišče izdelkov, ki še čakajo, kdaj jih bodo odpeljala gostinska podjetji, ki so jih naročila, ali pa Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva iz Novega mesta. Adlešičani razmišljajo o tem, da bi v prihodnosti ustanovili zadrugo, v kateri bi delo potekalo bolj organizirano. Še letos pa bodo v Črnomlju odprli prodajalno svojih izdelkov, kjer bo imel prodajni zastopnik primerno zalogo.

Nada Adlešič in Jože Fabina sta nam povedala

Nada Adlešič iz Adlešičev je najbolj pridna med 34 ženami, ki tkaničijo (tkaničiti je domač izraz za vezenje belokranjske ornamentike na doma stkano laneno in konopljeno platno). Posebnost tkaničenja je v tem, da je vzorec z enim vbodom šivanke vtkaničen na obe strani prtiča. Križni vbod, s katerim vezejo onstran Kolpe na Hrvaškem, da ornamentiko samo na licu.

— V veliki zimi, kad ni nilo iti van, sem delala. Pa sámo zvečer. Mlada dekleta, ki še niso odšle v službe, so se vsa lotile. Oko 60 jurji sem dobila letos, odračunati pa je treba platno, nit in šivanke. V hiši imamo stalve, vse platno sem naredila sama.

Jože Fabina je doma na Vrhovcih 6. Dejal je:

— To delo se izplača samo pozimi, drugače ni časa zanj. Pozimi pa, namesto da bi se z ženskami po kuhinji naganjal, lahko bi jo še z metlo dobil — je pristavil z nasmehom na iskrem, šegavem obličju — pa raje pletem iz slame. Letos smo pozno začeli. Naredil sem le okoli 40 podstavkov in 20 sevnic (sevnica je kot turistični spominek majhna, okrogla košarica iz slame brez roča, v kateri je prostora za eno do dve pisanici, to je pomanjšana košara, v kakršni ima kmet žito, kadar seje)

Povedal je, da svoje izdelke plete iz surove pšenične slame (škupe), šop slame pa pri pletenju povija z vitro. Vitra je iz leskove palice odluščena tanka rezina lesa. Palice je treba najprej v krušni peči na hitro posušiti — »skuhati« — nato pa iz njih po dolžini izluščijo letnik, to je les, ki je zrasel v zadnjem letu. Vitra s tem še ni pripravljena. Tako izluščena vitra se nato pred uporabo skuha v vodi, nato pa jo z nožem po dolžini stružijo v tanke lesene liste. S tako pripravljeno vitro povija pletilec slamo med pletenjem. Ne računajoč čas za pripravo viter in slame, potrebuje pletilec za izdelavo enega podstavka za kozarec 2 uri.

Narodna obrt oživlja v turizmu

Takšna je tovarna turističnih spominkov v Adlešičih, kjer bo nepotvorjena narodna obrt, ki bi sicer počasi izumrla, spet oživela. Odrasli, ki so je še vešči, bodo izučili mlajše. Belokranjski turistični spominki bodo s svojo nepotvorjeno lepoto in ornamentiko krasili stanovanja turistov, ki jih je pot zanesla na naše področje. Spominjali jih bodo na nas in marsikoga vnovič privabili k nam. Vzbujali bodo zanimanje za naš turizem pri tistih, ki še niso bili tukaj.

Adlešiči so gospodarsko nerazvito področje. Izdelava turističnih spominkov bo lahko nudila zaslužek prebivalcem Adlešičev, Vrhovcev, Dolenjcev, Marindola, Purge, Jankovičev, Velikih in Malih sel in Gorjancev, kjer je narodna umetnost še živa. Prav bi bilo, ko ljudski odbor v Črnomlju te, komaj razvijajoče se dejavnosti na adlešičkem območju vsaj v začetku ne bi obremenjeval z dajatvami. Lepo vezeni prti in servietke, izdelek adlešičkih tkaničark, pa bo lep okras in dopolnilo mnogih gostinskih lokalov, saj že marsikje razmišljajo o stilsko opremljenih sobah, kjer bi gostom stregli s specialitetami naše domače kuhinje.

Miloš Jakopec

V sovjetski avtomobilski tovarni v Serpuhovu so izdelali miniaturni avtomobil »Sputnik«. Ta štirisedežnik je dolg le 3,1 m, težak pa 500 kg. Ima štiritaktni motor, maksimalno hitrost 75 km na uro, na 100 km porabi 4 in pol litra bencina.

Vaš najboljši obveščevalec je DOLENJSKI LIST

Pretekli teden so na najbolj nevarnem in nepreglednem cestnem križišču pri osnovni šoli v Kočevju postavili prometno zrcalo. V njem vidi voznik motornega vozila vozila, ki mu prihaja nasproti in ga opozarja na previdnost. Ljudje, zlasti pa vozniki, so to pobudo kot za varnost prometa pri ObLO pozdravili. Zrcalo in montaža sta veljali okrog 100.000 dinarjev

Muzej tihotapcev

Kmalu naj bi v Moskvi odprli nenavaden muzej, po svoji vsebini verjetno edinstven na svetu. Obiskovalci bodo lahko v njem videli, česa vsega se poslužujejo tihotapci, da bi svoje blago prenesli prek meja.

Tako bodo razstavili kruh s filmsko kamero, šunko z dukati, kitaro, v kateri bodo našli devet ur, kolo, ki skriva v sebi 2825 rubljev, milo s tremi ročnimi urami, in kravato, v katero je nekdo skrbno skril sto dolarjev.

*

Umetne mase, ki jih poznamo doslej, v čevljarski industriji niso mogle izpodriniti usnja. Sedaj pa so Angleži izdelali novo umetno maso — QUOX, ki je zmes nylonskih vlaken in raznih smol. Pravijo, da je quox povsem enakovreden usnju.

Upor novomeških dijakov proti velenemškemu zatiralcu

Leta 1879 je bilo na novomeškem gimnaziji v osmem razredu sedem dijakov — vsi Slovenci, bili so to: Gustav iz Novega mesta, Matija Judnič, doma iz Krškega vrha (Semič), Alojzij iz Šentjerneja, Avgust Košak iz Družinske vasi, Marok iz Kostanjevice, Matija Mrak iz Radovice in Feliks Zavodnik iz Metlike.

Na gimnaziji je poučeval nemščino, grščino in latinščino izseljeni velenemec profesor Stanger. Dijakom je napravil toliko krivic, da so si sedmem razredu zgrožovani dijaki segli v roke, sklenili, da zapuste to gimnazijo, že se prihodnje leto prof. Stanger pojde v razred. V osmem razredu je namreč Stanger poučeval grščino.

V pričetku šolskega leta 1879/80 se prof. Stanger dva dni ni prikazal v osmem razredu. Ko pa je tretji dan stopil v razred, so dijaki vstali in zapustili gimnazijo. Kesler, Marok in Košak so odšli v Kronovo (Družinsko vas) na Košakov dom, kjer so si najeli voz in se odpeljali proti Šentjerneju ter potem proti Kostanjevici z namenom, da dospejo do Zagreba, kjer so nameravali nadaljevati šolanje.

V Novem mestu je nastalo veliko razburjenje. Zaradi tega dogodka je bila nevarnost, da bi Novo mesto izgubilo višjo gimnazijo in bi se odprla v Kočevju. To pa je bilo treba na vsak način preprečiti. Zato so se naslednji dan usedli v kočijo okrajni glavar Eckel, župan Lehmann in ravnatelj gimnazije prof. Fischer ter hiteli za pobeglimi dijaki proti Kronovemu. Oglasili so se na Košakovem domu in zvedeli, da so dijaki že odšli. Ukazali so Jakobu Košaku, tedanjemu županu Bele cerkve in očetu pobeglega dijaka, da mora z njimi, ter vsi hiteli proti Šentjerneju, kajti upali so, da bodo le dohiteli ubežnike. Bili so prepozni, fantje so se že odpeljali proti Kostanjevici, kakor jim je povedal Keslerjev oče. Tudi ta je moral z njimi na voz loviti pobegle dijake. Pognali so proti Kostanjevici, kjer so jih dohiteli pred Marokovo gostilno v Kostanjevici, ko so pili vprav zadnji liter vina za odhodnico. Gostje z glavarstva, občine in gimnazije, pa tudi očetje so prosili in rotili dijake, naj se vrnejo. Očeta sta grozila, da jim bosta odvzela vso podporo. Nič ni zaleglo, dijaki niso odnehali.

Po dolgotrajnem pregovarjanju in končno z obljubo, da bodo poskrbeli, da se jim ne bo zgodila nobena krivica več, so se dijaki vdali in se vrnili na gimnazijo v Novem mestu.

Mesto na treh rekah

KARLOVAC — mesto parkov in dobrega piva, naslednik Novega mesta v obrambi proti Turkom, nekdanje središče Vojne krajine. Zgrajeno je bilo pred 384 leti med rekama Kolpo in Korano, danes pa je poseglo v svojem razvoju že do tretje reke, Mrežnice, in je eno redkih mest na svetu, ki stoji na treh rekah.

Mesto je bilo zgrajeno kot trdnjava v obliki šesterokrake zvezde in opasano z rovi. Stari del Karlovca je znotraj teh rovov, novi pa se je razširil že daleč čezenje. Danes zajema Karlovac 27 km površine in ima 33.508 prebivalcev — polovico karlovške občine živi v mestu. Ne širi pa se samo navzven, raste tudi v višino. Najvišje se je povzpel z novo zgradbo narodne banke, ki je visoka 41 metrov in ima 12 nadstropij, torej pravcati nebotičnik. Industrija v Karlovcu je močno razvita. Največje podjetje je »Jugoturbina« — tovarna parnih turbin in dizelskih motorjev, ki sama zaposluje čez 2000 ljudi. Vsa karlovška industrija pa ima za letos planiranih 48 milijard dinarjev bruto produkta.

Karlovac je tudi pomembno kulturno središče v tem delu Hrvatske. Ima mestni muzej, galerijo slik, gledališče, veliko knjižnico, letno gledališče, štiri kinematografe in osem kulturnih društev, med njimi zelo pomembno društvo Slovencev »Triglav«. Za vzgojo mladega rodu je v Karlovcu 8 osnovnih šol, 8 srednjih in 3 višje. In šport? 47 športnih društev!

Ima kajpak tudi svojo tiskarno in še marsikaj, česar nima njegov 300 let starejši »brat« — Novo mesto, ki ima pa spet razen častitljivih let še to in ono zanimivost iz preteklih in sedanjih časov . .

Več plače kot predsednik vlade

Največjih dohodkov na Norveškem nima predsednik vlade, kot bi pričakovali, ampak vrhovni sodnik. Njegova dolžnost je namreč, da sodi vsem državljanom, tudi državnikom in politikom. Zato bi mu naj kot državnemu uslužbencu njegova visoka plača zagotovila popolno neodvisnost. Sedanji predsednik vrhovnega sodišča prejema 76 tisoč kron letno, kar je za 10 tisoč kron več od plače, ki jo prejema predsednik vlade.

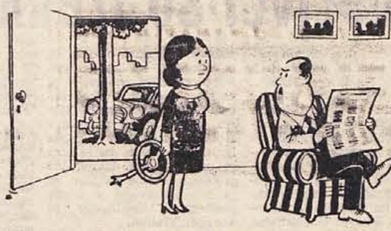

— Seveda te imam še vedno rad, toda zakaj sprašuješ?

Hrvatski domisleki

Zagrebška dama je pripeljala svojega sina k skladatelju Ivanu Zajcu in ponosno rekla.

»Mojster, moj fant ima velik talent za glasbo. Poleg tega ima frizuro kakor Beethoven. Prosim vas, prisluhnite, kako igra na klavir!«

Zajc je pogledal fanta, ki je imel resnično velike in košate lase in ga prosil, naj za klavirjem pokaže, kaj zna. Ko je mladec končal, je srečna mati vprašala skladatelja, kaj naj s fantom stori.

Zajc pa je z ravnodušnim obrazom dejal:

»Dajte ga ostriči!«

*

Pisatelj Ante Kovačić je bil siromašen mož še kot študent, a tudi pozneje kot odvetnik. Ko ga je obiskal dr. Ivan Banjević, je videl, da si sam čisti čevlje.

»Ali si ne moreš najeti služabnika? Mislim, da ni dobro, če si advokat sam čisti čevlje.«

Kovačić pa je odgovoril:

»Saj sem imel vedno dobrega služabnika: najprej mi je čistil čevlje dijak, nato študent prava, zdaj pa mi jih čisti advokat in hrvatski književnik.«

*

Pesnik in kritik Antun Gustav Matoš je zastavljal svojim znancem nenavadne uganke, kot je bila naslednja:

»V eno luknjo vstopiš, na dve izstopiš; ko pa misliš, da si že izstopil, se šele znajdeš notri. Kaj je to?«

Nihče ni vedel.

»Hlače vendar!«

*

Prileten mož mu je potožil:

»Eh, prijatelj, kaj naj storim? Zadnje čase mi je spomin zelo opešal.«

»Posodi mi tisočak!« se domisli Matoš.

*

Hrvatski publicist Lunaček se je sprehajal z mladim in domišljavim pisateljem po Ilici. Ko sta zavila v Mesničko ulico, sta tam opazila spominsko ploščo na hiši, kjer je živel in delal August Šenoa. Tedaj je mladi domišljavec zamišljeno dejal:

»Bogve, kaj bo pisalo po moji smrti na moji hiši?«

»Pisalo bo? ‚Stanovanje dajemo v najem',« je mirno odgovoril Lunaček.

*

Dalmatinec Tino Patiera je bil tenor svetovnega slovesa in filmski zvezdnik. Nekega dne mu sluga sporoči, da bi z njim rada govorila lepa in mlada dama.

»Naj vstopi,« reče Tino.

»Pri telefonu je,« pojasni sluga.

»Pri telefonu? Človek božji, kako pa potem veste, da je mlada in lepa?«

»Ker bi sicer ne vedela za vašo skrivno telefonsko številko,« se odreže služabnik.

*

Pesnik Tin Ujević je bil zelo nereden plačevalec stanovanjske najemnine. Zato mu je gospodinja zagrozila, da ga ne bo pustila iz stanovanja, dokler ji ne bo plačal celotnega zneska najemnine. Tin pa ji pomirjevalno reče:

»Vidite, gospa, tako dolga prijateljstva so tudi meni všeč.«

*

Slavni kipar Ivan Meštrović je na razstavi razlagal svoji družbi razstavljena dela, ki so bila njegova. Nenadoma se oglasi strogi čuvaj:

»Ne smete se dotikati razstavljenih predmetov!«

»Dragi prijatelj,« mu reče kipar, »ko bi vi vedeli, kolikokrat sem se že dotaknil z rokami teh kipov!«

»Vaša sreča, gospod, da tega nisem opazil,« pravi čuvaj, ki se mu ni sanjalo, koga ima pred seboj.

*

Mlad Dalmatinec se spoveduje. Ko pove vse male grehe, ga župnik pobara še za velike. Ker pa je fantu očitno nerodno, mu hoče nekoliko pomagati:

»Ali nisi morda spal pri kaki ženski?«

»Kaj? Jaz — spal?« je fant skoraj ogorčen.

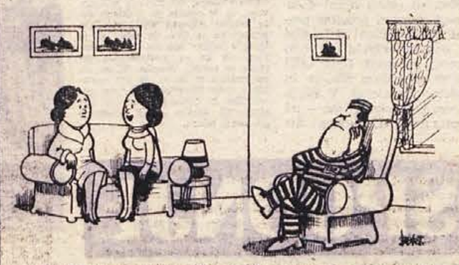

— Vidiš, tako se obleče vsak večer, kadar mu ne dovolim oditi...

JACK LONDON: KRIŠTOF DIMAČ

PRIREDIL: Stanko Šimenc

RIŠE: Janez Gruden

160. Potem, ko je pokopal Labiskweec, je tri dni potoval brez hrane. Sredi tretjega dne se je zgrudil pod borovcem poleg širokega vodnega toka, ki ga je spoznal za — Klondike. Preden ga je objela tema nezavesti, si je odvezal tovor, rekel zbogom jasnemu svetu in se zavil v kožuhovino.

161. Prebudilo ga je pketanje ognja. Ob žerjavici je stala okajena posoda za kavo, v kateri je prijetno dišalo. Poleg ognja je sedel Čok in kadil pipo. Sprva Kriš sploh ni mogel govoriti. Medtem ko je Čok kuhal in drugi jedel, sta si na kratko povedala življenje od časa, ko sta se ločila.

162. »Čok!« je vzkliknil Kriš, »moram v Klondike!« Čok je široko odprl usta, potem pa se mu je začel nabirati hudomušen smeh. »Tam okoli Dawsona postava Joy Gastellova in čaka, ali se vrnem s teboj.« »No, zdaj pa jo mahniva — če zmoreš!« Oba sta se nasmehnila.

Konec

VOLIVCI SO IZBRALI KANDIDATE

Prvi del predvolilnih priprav je končan, v vseh treh občinah Spodnjega Posavja so že opravili zbore volivcev na terenu in v delovnih skupnostih, na katerih so volivci predlagali kandidate za občinske skupščine in za republiško ter zvezno skupščino. V teh dneh se po posameznih krajih že pripravljajo predvolilni sestanki in razgovori, na katerih Socialistična zveza nadaljuje razpravo o delu ljudskih odborov v dosedanji mandatni dobi, razpravo o nalogah, ki jih bo morala opraviti ob tesnem sodelovanju z občani nova občinska skupščina ter ostali organi, ki jih bodo volivci volili. To obdobje bodo izkoristili tudi za to, da se bodo v razgovorih po posameznih področjih volivcem predstavili kandidati za poslance republiške in zvezne skupščine. Gradiva za razpravo je dovolj, saj so na zborih volivcev za predlaganje kandidatov le tu in tam podrobneje načenjali razne gospodarske in komunalne probleme. Časa je bilo za razprave o gospodarstvu in krajevni problematiki premalo, ker so se volilci podrobno zanimali za novi volilni sistem ter zelo resno razpravljali predvsem o merilih in kvalitetah za izbiro kandidatov.

■ **V občini Brežice** je sodelovalo na zborih volivcev okoli 7 tisoč ljudi, torej toliko kot še nikoli doslej. V jesenski razpravi o osnutku nove ustave — takrat so udeležbo ocenili za izredno — je sodelovalo okoli 4 tisoč občanov. Na posameznih zborih je bilo nekaj razprav v zvezi s poročilom o delu ljudskega odbora, tu in tam so načenjali tudi komunalne probleme, večina razprav pa je bila usmerjena v oceno predlaganih kandidatov in njihovih kvalitet.

Volivci so predlagali v občinski zbor 63 kandidatov, izvoljenih pa bo 31, v zbor delovnih skupnosti so predlagali 46 kandidatov, medtem ko bo vanj izvoljenih prav tako 31. Med kandidati za občinski zbor so predlagali 9 žensk in tri mladince, povprečna starost kandidatov pa je 37 let. Med kandidati je 22 delavcev, 20 kmetov, 1 obrtnik, 3 gospodinje in 1 upokojenec, ostali pa so uslužbenci. 51 kandidatov ima nižjo šolsko izobrazbo, 10 jih ima srednjo, 1 višjo in 1 visoko.

Med 46 kandidati za zbor delovnih skupnosti je 16 delavcev, 9 kmetov, 7 uslužbencev, 3 direktorji, 2 učitelja, 1 medicinska sestra, 2 oficirja JLA, 1 agronom, 2 kmetijska tehnika, 1 prometnik pri železnici, 1 elektrotehnik in 1 strojni tehnik. 30 kandidatov za zbor delovnih skupnosti ima nižjo šolsko izobrazbo, 12 srednjo, 3 višjo in 1 visoko. V zbor delovnih skupnosti je predlaganih 10 žensk in 8 mladincev, povprečna starost kandidatov pa je 32 let. V občini Brežice je bilo opravljenih vsega 80 zborov volivcev za predlaganje kandidatov.

■ **V občini Sevnica** so opravili 31 zborov za predlaganje kandidatov v občinski zbor in 28 zborov v delovnih skupnostih za predlaganje kandidatov v zbor delovnih skupnosti. V občini je 12.545 volivcev, od teh se je udeležilo zborov volivcev na terenu okoli 12 odstotkov. Udeležba bi bila veliko boljša, ko ne bi bilo sezone kmečkih del. V delovnih skupnostih je 2820 volivcev, zborov pa se

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

jih je udeležilo 1837 ali 66 odstotkov, poleg tega pa so bili še zbori zadružnikov. kjer se je od 1621 volivcev udeležilo zborov 486 volivcev. Za občinski zbor je bilo predlaganih 44 kandidatov (izvoljenih bo 27), za zbor delovnih skupnosti pa je bilo predlaganih 32 kandidatov (izvoljenih bo 27).

Volivci so razpravljali največ o spremembah, ki jih prinaša nova ustava, o nalogah skupščin, o pravicah in dolžnostih članov skupščin ter o merilih za izbiro kandidatov. Na vseh zborih so podrobno razložili novi volilni sistem. O krajevni problematiki in o problemih v gospodarstvu je bilo zelo malo razprav, ker se bodo o tem podrobneje pogovorili na predvolilnih sestankih in razgovorih, ki jih bo sklicala Socialistična zveza v razdobju od 12. do 19. maja. Enake razgovore bo skliceval občinski sindikalni svet v delovnih kolektivih. Najboljša udeležba je bila na zborih volivcev v Sevnici, Šmarju, Krmelju, na Studencu, na Telčah in Radni, slaba pa je bila v Lončarjevem dolu, Družanju, Gabrijelah, na Ledini in na dveh zborih v Sevnici. Volivci so povsod izrazili željo, da bi spoznali predlagane kandidate in da bi bili v bodoče z vsemi izvoljenimi predstavniki, zlasti pa z republiškimi poslanci, v kar najtesnejših stikih.

■ **V občini Videm-Krško** je bilo za predlaganje kandidatov za občinski zbor opravljenih 51 zborov volivcev, na njih so predlagali 50 kandidatov (izvoljenih bo 31); za zbor delovnih skupnosti je bilo opravljenih 52 zborov volivcev, na katerih so predlagali 32 kandidatov (izvoljenih bo 31). Na zborih so razpravljali o novem volilnem sistemu, o aktivnosti dosedanjega ljudskega odbora in odbornikov, o nalogah bodoče skupščine in njenih članov, skratka, domala na vseh zborih je bilo največ razprav o volilni problematiki.

Udeležba na zborih je bila dobra, vendar bi bila veliko boljša zlasti na podeželju, ko ne bi bilo zdaj kmečkih del. V razpravi so volivci največkrat poudarjali, da si želijo več neposrednih stikov s člani bodoče občinske skupščine in s poslanci. Na prihodnjih predvolilnih sestankih, ki jih bo sklicevala Socialistična zveza — ti bodo od 11. do 20. maja — si obetajo več razprav, ker bodo takrat govorili o delu in uspehih dosedanjega ljudskega odbora, o programskih nalogah bodoče skupščine in o krajevni problematiki posameznih področij. Med predlaganimi kadidati za občinsko skupščino je 10 žensk in 5 mladincev, povprečna starost kandidatov pa je 37 let.

Tone Zobarič struži v »METALU« (Jesenice na Dol.) kovinske dele za električne vtikače in pritezne vijake.

„Metal" v Jesenicah na Dolenjskem

Delavci in delavke iz okolice Jesenic na Dolenjskem se vozijo na delo v Zagreb, v Brežice, Bregano, Samobor in drugam. V bližini Jesenic ni proizvodnih obratov, kjer bi se lahko zaposlili. V Zagreb na delo ni majhna reč.Delavec, ki stanuje na primer v Koritnem, mora že ob treh zjutraj z doma, iz tovarne v Zagrebu pa se vrne med šesto in sedmo uro zvečer. Osem ur dela za strojem, kar sedem ur pa porabi za pot tja in nazaj.

Nič čudnega torej, če v Jeseničanih tli skrita želja, ustanoviti obrat, ki bi zaposlil nekaj ljudi. Leta 1961 so področni obrtniki ustanovili obrtno nabavno-prodajno zadrugo »Metal«. V njej je združenih okoli 20 obrtnikov kovinske stroke, ki delajo žične krtače, gibljive osi, ploščice za podlaganje strojev, vodovodne pipe, natezne vijake, tricikle, razne okrasne predmete iz kovin in plastičnih mas, skratka, celo menežarijo kovinskih predmetov.

V Jesenicah je neki obrtnik še pred leti izdeloval bakelitne vtikače, natezne vijake in razne druge predmete za potrebe elektroindustrije. Ko se je nekdanja kmetijska zadruga Jesenice združila z brežiško, so ostali njeni dotedanji upravni prostori prazni. V zapuščeni delavnici v sosedni stavbi je bilo dovolj prostora. Dogovorili so se za nakup strojev in »Metal« je stekel. V štirih mesecih lanskega leta — od septembra do konca decembra — je ustvaril 12 milijonov dinarjev realizacije. Vsa sredstva, ki so jih potrebovali za odkup strojev in ostalega, je prispevala obrtna nabavno-prodajna zadruga »Metal«, ki je v lanskem letu dosegla 73 milijonov dinarjev realizacije.

10 delavcev, ki so našli kruh v novem obratu, izdeluje električne vtikače iz bakelita, natezne vijake in razno drobno kovinsko galanterijo iz medenine. Domača elektroindustrija potrebuje vedno več takšnih izdelkov. Pošiljajo jih tovrstnim tovarnam v Zagrebu. V stavbi, kjer so začeli s sorazmerno majhno delavnico, je še dovolj prostora za morebitno razširitev. Desetčlanski kolektiv bo letos ustvaril 30 milijonov. Prav gotovo pa je največ vredno to, da so začeli, saj jim že to samo po sebi zagotavlja razvoj.

M. J.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Ljudmila Stefančič, delavka iz Leskovca, je padla v stanovanju in si poškodovala hrbtenico; Vinka Kosarja, upokojenca iz Gor. Pohance, je nekdo napadel ter mu prizadejal poškodbe po glavi; Alojzu Vrtovšniku, delavcu iz Sp. Dul, je pri delu padla na desno nogo železna cev ter mu jo poškodovala; Anica Primon, hči rudarja s Senovega, se je opekla po zadnjem delu telesa; Stjepan Cvitkovič, sin posestnika iz Gorenje vasi, se je igral z ročno bombo, ki je eksplodirala in ga poškodovala po glavi in telesu; Zvonka Mirta, sina rudarja iz Zavin, je pes ugriznil v lice; Peter Sladetič, sin posestnika iz Gorenje vasi, je pri eksploziji bombe dobil poškodbe po vsem telesu.

„Resneje razvijati varstvo družine"

Jožica Teppey kandidira v brežiški komuni za poslanca republiškega zbora republiške skupščine. Rojena je leta 1929, je upravnica Delavske univerze v Brežicah, članica Zveze komunistov pa je od leta 1956.

— Kandidatura me je presenetila, zlasti zato, ker kandidiram kot ženska. V skupščini se bom vključila v tak odbor, ki mi bo »ležal«, najbrž v takšnega, ki se bo ukvarjal s problemi varstva

Jožica Teppey

družine ali s socialno problematiko, ker gospodarstva ne poznam. Pri dosedanjem delu se z njim nisem srečavala. Skušala bom najti takšno področje dela, na katerem bom najlaže upravičila zaupanje volivcev.

Gospodinja in mati sem, in vrhu vsega še zaposlena, zato se vsak dan srečujem s težavami, ki žal še vedno teže domala vse zaposlene matere. Problem otroškega varstva je v naši komuni urejen zaenkrat samo v Brežicah, kjer sta dva vrtca za varstvo predšolskih otrok, starejših od treh let. Težave, ki jih imajo zaposlene matere, katerih otroci so stari manj kot tri leta ali pa že hodijo v šolo, skuša odpraviti občinski odbor Socialistične zveze. Otroško varstvo pa bo treba reševati tudi v podeželskih središčih, kot sta Dobova in Bizeljsko. V obeh krajih je precej zaposlenih žensk, zlasti na Bizeljskem pa bo otroško varstvo dozorevalo v problem tudi z obnovo vinogradov in zaposlovanjem tamkajšnjih žensk v kmetijstvu. Stavba brežiškega otroškega vrtca je pretesna.

Otroško varstvo je zelo pomembno, saj razbremenjuje zaposleno ženo skrbi za otroke in ji hkrati omogoča družbeno uveljavljanje, kakršnega v dosedanjih pogojih od nje ne moremo zahtevati, čeprav je tudi kot družbena delavka lahko popolnoma enakovredna moškemu.

Tudi v naši komuni je vedno več zaposlenih žensk, kokolektivi — v vsakem jih je zaenkrat le manjše število — pa problemov zaposlenih žena prav zato najbrž niso čutili in tudi niso kazali zanje dovolj razumevanja. Za družino, za kraj, pa tudi za družbo kot celoto, je otroško varstvo in varstvo družine zelo pomembno. Treba ga bo uresničevati z združenimi močmi bolj kot doslej, saj se s tovrstno problematiko pri nas ukvarja le stanovanjska skupnost, ki že ima nekaj servisov za pomoč družini, na primer: javno pralnico in likalnico, obrat družbene prehrane ter servis za kemično čiščenje.

Brežiški pionirji v JPI

Pionirji II. osnovne šole v Brežicah so se vključili v JPI. V programu imajo delo tehničnega krožka, redna mesečna predavanja in filme s področja zanosti in tehnike, h katerim bodo pritegnili strokovnjake s področij znanosti in proizvodnje. V okviru teme »Zakaj se življenje v mojem kraju in komuni spreminja?« si bodo ogledali podjetja, tehnične delavnice, seznanili se bodo z proizvodnjo in delovnimi mesti.

Da bi izpopolnili skromno zbirko orodja, bodo ves čas JPI zbirali star papir, v jeseni pa bodo pomagali pri spravljanju pridelkov KGP.

Učenci sedmih razredov so si ogledali pralnico stanovanjske skupnosti in se seznanili z načinom pranja in delovanja strojev. Osmi razredi so izvedli ekskurzijo v Zagreb, kjer so si ogledali biološki muzej, zoološki vrt in tehnični muzej, ki je edinstvena tovrstna ustanova v državi. Z zanimanjem so si ogledali stroje in sledili vodiču skozi rudnik.

V akciji za olepšanje šole so učenci izdelali večje število cvetličnih zaboječkov. Posajene cvetlice bodo sami oskrbovali. Program upošteva tudi napredek v prejšnjih JPI. Tako dela na šoli šahovski krožek, izreden uspeh pa je dosegel

BREŽIŠKE VESTI

tudi dramski krožek, saj se je z igrico A. Ingolича Tajno društvo PGC uvrstil med najboljše, ki bodo nastopili na medobčinski dramski reviji v Brežicah.

Čeprav so brez delavnice in zadostnega orodja, bodo brežiški pionirji skušali čim bolje uresničiti program v okviru JPI.

J. V.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Mlakar iz Stolovnika — Marija, Ivanka Tintar iz Brežic — dečka, Marija Veljkovič iz Brežic — Marijo, Pavla Škrbec iz Sel — Cvetko, Ivanka Mlinar iz Brežic — Roberta, Neža Irt iz Čateža — Jožeta, Marija Virč iz Čateža — Jožeta, Marija Gramc iz Stankovega — dečka, Rozalija Kržan iz Piršenberga — Vlada, Amalija Trajbar iz Kraljevca — Željka, Ana Gajski iz Male Doline — Alojza.

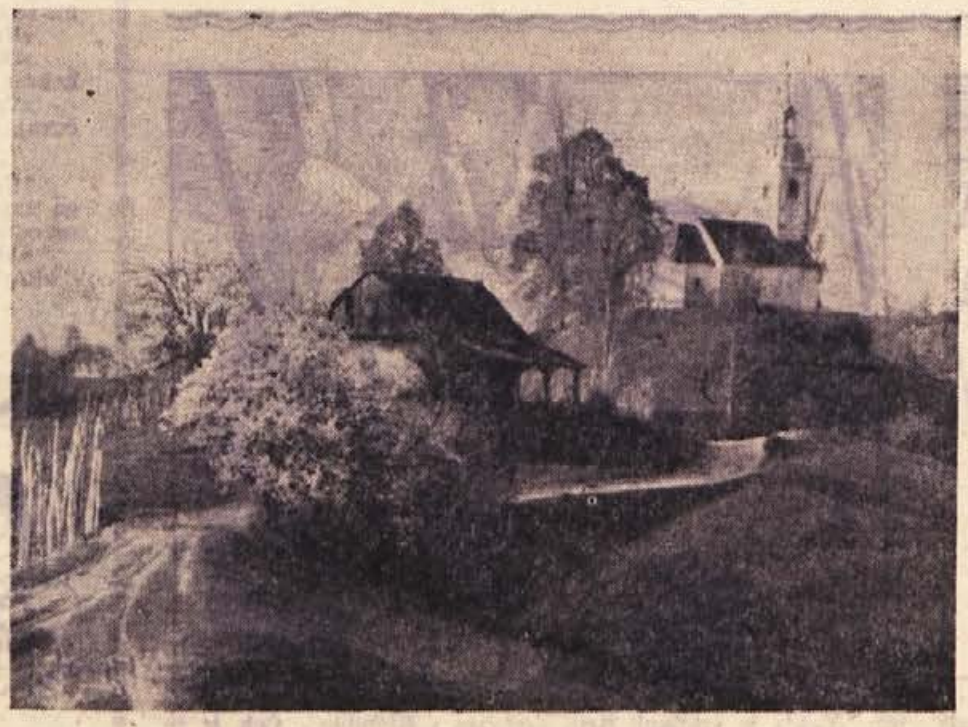

Pomlad na Pišečkem (Foto: Miro Kugler)

SPODNJE

Samo naložbe v sodobno opremo zagotavljajo uspeh

Elka Grilc je v sevniški občini kandidatka za poslanca gospodarskega zbora republiške skupščine. Rojena je leta 1928, članica Zveze komunistov od leta 1962. Doslej je bila članica občinskega odbora Socialistične zveze v Sevnici ter predsednik sveta za družbeni plan in finance pri ObLO. Tovarišica Elka Grilc je direktorica podružnice NB v Sevnici.

— Podrobnejše analize strukture bruto proizvoda v občini kažejo, da se ta v industriji zmanjšuje, v obrti in v kmetijstvu pa nenehno raste. Vzrokov za zmanjševanje bruto proizvoda v industriji je več. Eden izmed njih je brez dvoma v tem, da je bil lansko leto zaprt premogovnik v Krmelju, preostali vzroki pa so: Jugotanin teže kot prej prodaja svoje proizvode, zato bo pač treba nujno najti ustrezno preusmeritev njegove proizvodnje, Kopitarna ima zelo izrabljena osnovna sredstva in je potrebna rekonstrukcije, Metalna v Krmelju pa se še bori z začetnimi težavami.

Jugotanin je problem že dlje časa. Dva predloga sta: ali njegovo proizvodnjo dopolnjevati s kakšno drugo ali pa jo preusmeriti. Mislil, da bi bila boljša preusmeritev, ker je pomanjkanje taninskega lesa, zlasti kostanjevega, precejšen problem.

Industrijsko proizvodnjo bomo lahko razvijali in pospeševali samo s smotrnim vlaganjem v osnovna in obratna sredstva. Sevniška komuna sama tega ne bo zmogla, zato bo tu nujna pomoč širših investicijskih skladov, zlasti onih pri republiki in zvezi. Tako Jugotanin kot Kopitarna imata načrte za rekonstrukcijo že pripravljene.

V obrt smo doslej vlagali večja investicijska sredstva, prav zato se je obrt v komuni

Elka Grilc

tako lepo razvila. Po predvidevanjih letnega programa občine bo letos s svojo realizacijo presegla realizacijo industrije. Treba bo pospešeno vlagati v industrijo. Smotrnost tega pa mora temeljiti na ugotovitvi, da so investicije v industrijo gospodarne samo v primeru, če kupujemo najsodobnejšo opremo, ker samo ta zagotavlja sodobne proizvodne postopke, oboje skupaj pa je najboljši garant dolgoročnega razvoja.

Poleg gospodinjskih skrbi se je težko še do kraja posvetiti proizvodnemu delu!

— Komisija za družbeno uveljavljanje žensk pri ObO SZDL v Brežicah je že večkrat razpravljala o servisih stanovanjske skupnosti in o tem, kako ženske čim bolj vključiti v delo samoupravnih organov v podjetjih. Komisija bo v kratkem izdelala trden program, ki bo usmerjal njeno dejavnost.

Razen pralnice sta v Brežicah potrebni še likalnica in kemična čistilnica; to je bila prva ugotovitev. Te težave so že odpravljene. Še vedno pa pogrešamo krpalnico, ki bi zaposlene gospodinje rešila krpanja oblek in perila, ki jim odje marsikatero prosto urico. Tudi otroško varstvo še ni dosegljivo vsem ženskam, zlasti pa tistim, ki ne živijo v Brežicah. Vse kaže, da je v kolektivih premalo zanimanja za to in da se ne čutijo soodgovorne za otroško varstvo, ki naj razbremeni zaposleno mater in ji omogoči, da se bo laže posvečala proizvodnemu delu. Na konferenci za družbeno uveljavljanje žensk smo ugotovili, da je vse premalo žensk vključenih v organe samoupravljanja. Ta trditev velja tudi za podjetje »Vino«, kjer sem zaposlena. jaz.

Te misli nam je posredovala v razgovoru *Anica Godler*, članica komisije za družbeno uveljavljanje žensk v Brežicah.

Na Vrbini pri Brežicah gradijo hleve

Kmetijsko gozdarsko posestvo v Brežicah hiti kar se da z gradnjo hlevov za pitanje goved v svojem obratu na Vrbini. V gradnji sta dva hleva, v katerih bo prostora za 260 goved. Hleva bi bila že zgrajena, če ne bi toliko nagajala dolgotrajna zima. Močno prizadeta in skorajda neprevozna cesta Brežice—Videm-Krško po levi strani Save pa še vedno ovira potek gradenj. Ker je cesta vzkipela, po njej le z velikimi težavami prevažajo gradbeni material in gradbeni les na gradbišče.

Praznik v Tržišču

V počastitev krajevnega praznika so vaščani organizirali slovesnosti. V šoli je bila akademija, na kateri so obudili spomin na težke dni iz časa NOB, zatem pa je šolska mladina izvajala kulturni spored. Žal le, da si je tako malo staršev ogledalo to akademijo, na kateri so njihovi otroci sodelovali.

L. M.

Avtobusna proga Brežice-Sevnica-Celje

12. aprila je bila uvedena nova avtobusna proga po levem bregu Save, ki pelje iz Brežic skozi Sevnico v Celje. Ljudje so jo z veseljem sprejeli, želijo pa, da bi cesto popravili, ker je na nekaterih mestih zelo slaba in ponekod celo nevarna.

Pri Črnem potoku že tri leta vozijo motorna vozila po zasilnem lesenem mostu, kjer je prehod prav nevaren. Progo je odprlo prevozno podjetje Avtobusni promet Celje. Želja prebivalcev teh krajev pa je, da bi avtobus ustavljal tudi na križišču pri postaji Breg ter v Obrežu pri Ribičevi hiši.

S. Sk.

Kaj pa zadružniki in obrtniki?

Tovariš urednik!

Prebral sem vse, kar je objavil Dolenjski list o bližnjih volitvah. Vendar pa mi vseeno ni jasno, kako je s člani splošne kmetijske zadruge in obrtniki. Ali bodo le-ti šli na volišče samo 26. maja, ko bodo občani, ki imajo volilno pravico, volili občinski zbor, ali pa tudi 24. maja, ko bodo občani, ki so zaposleni v delovni organizaciji oziroma delovni skupnosti, volili v zbor delovnih skupnosti občinske skupščine? Zanima me predvsem, kolikokrat bodo šli kmetovalci na volišče: dvakrat ali trikrat, torej 24. in 26. maja ter 16. junija ali pa samo 26. maja in 13. junija?

Ivan Božič,
Trebča vas 20

Kmetovalec, ki je član zadruge, bo šel na volišče dvakrat: prvič 26. maja, ko bo volil odbornike občinskega zbora in odbornike zbora delovnih skupnosti; in drugič 16. junija, ko bo volil poslance v zvezni in republiški zbor.

Občan, ki je zaposlen v delovni organizaciji oziroma delovni skupnosti izven kmetijstva, bo 26. maja volil samo odbornike občinskega zbora, medtem ko bo volil odbornike zbora delovnih skupnosti občinske skupščine že 24. maja. To velja tudi za obrtnike — člane zbornice. Razen tega bodo šli ti občani — tako kot kmetovalci — na volišče tudi 26. maja, ko bodo volili odbornike občinskega zbora, in 16. junija, ko bodo volili poslance zveznega in republiškega zbora.

Kakor smo objavili že zadnjič, bodo vse občinske skupščine 3. junija volile odbornike okrajnih skupščin ter poslance za vse zbo zvezne oziroma republiške skupščine. Te volitve bodo torej posredne. V zvezni in republiški skupščini imamo namreč po novem razen zveznega in republiškega zbora, v katerega bodo volili občani poslance neposredno, še zbore delovnih skupnosti.

SEVNICA: družbena proizvodnja je prerasla zasebno proizvodnjo

Kmetijska zadruga Zasavje v Sevnici je lani ustvarila pretežni del svojega dohodka s kmetijsko proizvodnjo na svojih obratih — Majhen delež odkupov opozarja na netržnost zasebne kmetijske proizvodnje — Več kot polovica nižinskih zemljišč je že podružbljenih

Kmetijska zadruga Zasavje v Sevnici je ustvarila lani 508 milijonov dinarjev realizacije. Najbolj razveseljivo je

SEVNIŠKI VESTNIK

to, da je lastna proizvodnja na njenih obratih v lanskem letu dosegla 135 milijonov 675 tisoč dinarjev in s tem postala najpomembnejša v zadrugi. Od leta 1960, ko so zaživeli prvi proizvodni obrati, je skokovito naraščala: v letu 1960 je znesla 31 milijonov, v letu 1961 že 50 milijonov, lani pa kot smo že omenili, kar 135 milijonov in pol. Z gozdarstvom je lani ustvarila zadruga Zasavje 122 milijonov realizacije, z odkupi iz zasebnega kmetijstva pa 115 milijonov. Razveseljiva je tudi bilanca dohodka: od skupno 90 milijonov dohodka ga odpade 39 milijonov na lastno kmetijsko proizvodnjo, 18 milijonov na gozdarstvo in le 11 milijonov na odkup in trgovino.

Iz zgornjega lahko razberemo, da sta vrednost lastne proizvodnje, pa tudi njen dohodek glavna nosilca upravnih stroškov zadruge in da je družbena kmetijska proizvodnja na sorazmerno majhnih površinah (vsega 216 hektarov) močno presegla zasebno. Zadruga ima le 45 hektarov intenzivnih kmetijskih površin na katerih goji hmelj, se ukvarja s sodobnim plantažnim sadjarstvom, prideluje ribez in ima drevesnice.

Podružbljanje zemljišč je že doslej zavzelo precejšen razmah, saj je na področju zadruge Zasavje le 1,8 odst. ali 519 ha zemljišč primernih za sodobno obdelavo, doslej pa je podružbljenih že 216 hektarov zemljišč, ki so razdrobljena na 15 obratih. Za sadjarstvo pride v poštev še nadaljnjih 1500 hektarov zemljišč. Kljub tolikšnemu uspehu zadružne proizvodnje pa so njene površine še precej neznatne ter hkrati razmetane na dolžini 28 kilometrov to- in onstran Save. 114 parcel meri do 2 hektara, 6 je takšnih, ki merijo od 2 do 5, 2 takšni, ki merita od 5 do 10, 2 takšni, ki merita od 10 do 20 in štiri, ki merijo nad 20 ha. Sodobna industrijska kmetijska proizvodnja je na tako majhnih in razdrobljenih površinah prav gotovo nemogoča, zato jih bodo še letos arondirali. Lani je štel kolektiv zadružnih obratov 168 ljudi, vendar se nekateri izmed njih ukvarjajo tudi s pogodbeno proizvodnjo, nekateri pa pripravljajo načrte za dolgoročno proizvodnjo, ki jo bo razvijala zadruga.

Sevniški predel je že od nekdaj znan po sadjarstvu. Žal je sadjarstvo, s kakršnim se ukvarjajo zasebni kmetovalci, močno zaostalo. Naj navedemo nekaj številk, ki bodo to potrdile. V letu 1961, ko je bila dobra sadna letina, je zadruga odkupila 731 ton jabolk, naslednje leto, v slabi letini, pa le 18 ton jabolk. Takšno nihanje je značilno za tako zvano ekstenzivno sadjarstvo. V plantažnih sadovnjakih zadruge so leta 1961 obrali 53 ton jabolk, naslednje leto pa kljub slabi sadni letini 88 ton. Naj dodamo še to, da je bilo 95 odst. jabolk prve kvalitete. Tudi lanski pridelek hmelja v Sloveniji ni dosegel povprečja. Na zadružnih hmeljiščih pa so leta 1961 nabrali 22 ton hmelja, lani pa kar 32 ton. Čreda krav molznic je dala v letu 1961 135 tisoč litrov mleka, v letu 1962 pa 167 tisoč litrov.

Tolikšni uspehi so v pretežni meri posledica specializirane kmetijske proizvodnje, je na enakih površinah dala veliko večje pridelke kot sicer, visok dohodek, ki ga je zadruga ustvarila, pa je le v manjši meri posledica povišanja cen. Ko je zadružni svet razpravljal o zaključnem računu za lansko leto, je ugotovil, da bo letos treba predvsem povečati tržnost zasebne kmetijske proizvodnje. Zato bo morala zadruga pri povečevanju lastne proizvodnje v letošnjem letu izkoriščati notranje rezerve, več pozornosti pa posvečati tržnosti v pogodbeni proizvodnji. V ta namen že pripravljajo poleg že ustaljenih oblik pogodbene proizvodnje (za žitarice, krompir itd.) tudi pogodbeno proizvodnjo v sadovnjakih in v pridelovanju ribeza.

Upraviteljica osnovne šole v Veliki Dolini tov. Anica Rožič med šolarji v razredu, ko delijo enolončnico. Ker ni obednice, malicajo kar v razredih, otroci pa prineso s seboj pritičke.

POSAVJE

Razvito šolstvo in množična kulturno-prosvetna dejavnost

Rudi Stopar kandidira v občini Sevnica za poslanca kulturno-prosvetnega zbora republiške skupščine. Rojen je leta 1939, po poklicu pa je strojni tehnik. Dela v Jugotaninu v Sevnici, v občini pa je znan kot aktivist na kulturno-prosvetnem področju. Odgovoril nam je:

— Dejavnost na področju kulture in prosvete bo treba poživiti, to pa vsebuje dve nalogi. Prva je šolstvo. Slednje je v komuni kar dobro razvito, zlasti še, odkar je zgrajena nova šola v Šentjanžu in ker nameravamo še letos pričeti graditi novo šolsko poslopje v Sevnici. Prešolanje otrok iz podružničnih šol na matične osemletke je izvedeno, prevozi pa so urejeni z avtobusi. Tudi s kadri je boljše, kot je bilo včasih, vendar bo treba še naprej štipendirati. Precejšen problem pa je oprema šol, ker močno zaostaja za razvojem. Povsod primanjkuje sodobnih učil in pa delavnic za tehnični pouk.

Druga naloga je kulturno-prosvetna dejavnost v širšem pomenu besede. S to je precej slabše. Le okoli 3 odst. občanov je vključenih v kulturno prosvetna društva, polovica teh pa je aktivnih. Povsod primanjkuje primernih prostorov za dejavnost te vrste (dvorane) in ljudi za vodenje. Amaterizem zadošča le za uresničevanje dejavnosti. Potrebujemo torej ljudi za vodenje kulturno-prosvetne dejavnosti in program, ki bo upošteval želje ter interese ljudi, pa bomo prav gotovo uspeli.

Dosedanja praksa na polju amaterizma je pokazala, da svet za kulturo in prosveto pri ObLO ni odigral svoje vloge, občinski svet Svobod in prosvetnih društev pa je zato moral delo prosvetnih društev in »Svobod« usmeriti operativno in programsko. Naloga je tako obsežna, da je ni zmogel. Vse kaže, da bi v občini potrebovali institucijo, ki bi kulturno prosvetno delo usmerjala. Pravkar pripravljamo anketo, ki nam bo pokazala, kaj zlasti delavci želijo, kaj počno in kaj imajo od kulture, kakršno smo jim nudili doslej.

Še nekaj je, česar ne gre pozabljati: kulturno-prosvetno dejavnost moramo vrednotiti prav tako kot vsako družbeno-politično delo in na kulturno področje privabiti čim več mladih ljudi.

Delo v vinogradu — kakor ga je videl in doživel otrok v osnovni šoli, ko je pri likovnem pouku skušal ponazoriti to, kar vidi in srečuje doma. Več bomo o zanimivi razstavi otroških risb, ki je bila prejšnji teden v Brežicah, poročali prihodnjič

■ Rekonstrukcija tovarne porcelana v Zaječaru bo kmalu končana. Proizvodnja se bo v novih obratih začela že ob koncu oktobra, po rekonstrukciji pa se bo še štirikrat povečala. Tovarna bo imela na leto 400 milijonov dinarjev bruto proizvoda.

Za 100 milijonov dinarjev investicij

Podjetje **»Kemo-oprema« v Trebnjem** je imelo v prvem četrtletju zasedene vse proizvodne zmogljivosti, ob koncu aprila pa že 50 milijonov dinarjev realizacije (ali okrog 50 odstotkov letnega plana). Bojazni, da plana ne bi dosegli ali celo presegli, ni, pač pa so bolj aktualne druge zadeve. V prvi vrsti bi bilo potrebno opozoriti na silno majhne in za proizvodnjo večjih izdelkov skoraj neprimerne prostore. V trenutnih pogojih pa podjetje še sprejetih naročil ne more izpolniti popolnoma neovirano. Gre predvsem za počasno ročno montažo, kar je v kovinski industriji, zlasti v manjših podjetjih in podjetjih v razvoju, osrednja ovira. Vendar ima podjetje navzlic vsem težavam (te so največ prehodnega značaja) veliko bodočnost. To pove že vrednost naročil, ki jih letos niso mogli sprejeti: za 372 milijonov dinarjev. — Mimogrede bi bilo zanimivo pregledati, kaj bi dala oprema za to vrednost. Izračunali so, da bi se ob uporabi opreme v vrednosti 372 milijonov dinarjev bruto proizvod v kemični industriji povečal za 2,5 do 3,5 milijarde dinarjev na leto. Da bi lahko podjetja vsa naročila prevzelo, bi moralo biti primerno usposobljeno, kar bi dosegli z investiranjem okrog 100 milijonov dinarjev v proizvodne in druge zmogljivosti. Z opremo, ki bo letos izdelana in poslana kemični in farmacevtski industriji, pa se bo bruto produkt v teh panogah povečal za milijardo 604 milijone dinarjev.

Ti skopi podatki govorijo le v grobih obrisih o razvoju mladega podjetja, ki si je zastavilo izredno obsežno in zahtevno nalogo: nasititi kemično in farmacevtsko industrijo z ustrezno opremo. Na eni strani pomeni to precejšen devizni prihranek, saj smo morali doslej tako opremo uvažati, na drugi strani pa se naročnik lahko zanese na izredno kakovostne, cenejše in svojim potrebam ustrezajoče izdelke, ki jih podjetje proizvede v dokaj kratkem roku.

Iz podjetja skoraj vsak dan razpečavajo svoje izdelke lanskim in letošnjim naročnikom. Ob koncu aprila so dokončali tri 3000-litrske reaktorje za podjetje »IPLAS« v Kopru, zdaj pa se bodo lotili ostalih del. Med drugim nameravajo za razne naročnike izdelati blizu 10 »pilot« naprav. To so v bistvu miniaturni reaktorji za laboratorijske poskuse. S takimi napravami so pretežno opremljeni razvojni oddelki v kemični in farmacevtski industriji.

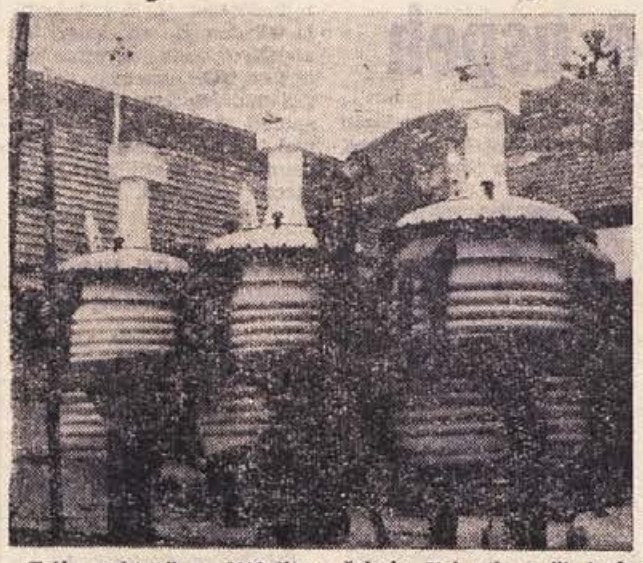

Trije reaktorji po 3000 litrov čakajo. V kratkem jih bodo predali naročniku, tovarni »IPLAS« v Kopru. Takih in manjših reaktorjev bodo v podjetju »Kemo-oprema« v Trebnjem letos izdelali še več

TREBANJSKE NOVICE

Vsem Trebanjcem

čestita za občinski praznik in jih lepo pozdravlja z željo, da bi v bodoče dosegli še lepše uspehe, vojak **Jože Skolj** iz Blata, zdaj pri vojakih v Čupriji.

TREBNJE: po dveh letih spet v življenju

Zadnji občni zbor TVD Partizan v Trebnjem (25. aprila) je vnesel v delo mladih ljubiteljev telesne vzgoje obilo volje in razpoloženja. Na ta način je Trebnje po dveh letih spet dobilo organ, ki bo, kot kaže, sposoben oživiti športno dejavnost v vseh vrstah.

O oživitvi morda najzgovorneje govori program dejavnosti, ki deli tekmovanja in ostale prireditve po športnih panogah. Pretežno bodo v letošnjem letu gojili odbojko (člani, mladinke in mladinci), rokomet in atletiko. V počastitev občinskega praznika bo 12. maja odbojkarski turnir, na katerem bodo sodelovala znana dolenjska moštva, 15. maja pa se bodo na manjšem turnirju pomerila mladinska in pionirska moštva.

Sportna dejavnost je močno vezana na prostor. Medtem ko za športnike in igralce odbojke ter rokometa prostor ni največji problem, je povsem nekaj drugega pri telesnovzgojni vadbi, kjer pridejo v poštev salonski rekviziti. Do nedavnega so imeli »partizanovci« svoj kot v dvorani KZ, po preureditvi teh prostorov pa so bili odrinjeni pod kap. Prav tako se je morala izseliti tudi garderobna omara. Če naj društvo zadovoljivo izpolni svoje naloge in dela po planu, se bo moralo v prvi vrsti potegovati za ustrezen prostor. Zato pričakujejo vsestransko pomoč in razumevanje.

Nezaupnica upravniku krojaškega podjetja

Na sestanku 11. aprila je kolektiv krojaškega podjetja v Trebnjem sklenil, da je treba zamenjati dosedanjega v. d. upravnika tega podjetja. Nezaupnico mu je kolektiv izglasoval zato, ker upravnik ni spoštoval zakonitosti, s čimer so bili močno okrnjeni delovni in drugi odnosi v kolektivu. Zaradi samovolje enega samega človeka pa je bila tudi organizacija dela vse prej kot zadovoljiva. Kolektiv je na sestanku menil, da potrebuje za upravnika takega človeka, ki ne bo imel napak dosedanjega upravnika in si bo prizadeval vsestransko urediti delo takó, kakor bo v danih pogojih najbolj ustrezalo.

■ **Podjetji »Termit« iz Domžal** in **»Exoterm« iz Kranja** zadovoljujeta okrog 80 odstotkov potreb jugoslovanskih livarn po pomožnem livarskem materialu. Medtem ko vrednost doma proizvedenih vrst pomožnega materiala ocenjujejo na 478,75 milijona dinarjev, odpade na uvoz pomožnega livarskega materiala v vrednosti 146 milijonov dinarjev. Z izpopolnitvijo proizvodnje in izdelkov bosta podjetji še letos lahko krili vse potrebe jugoslovanskih livarn po pomožnem materialu.

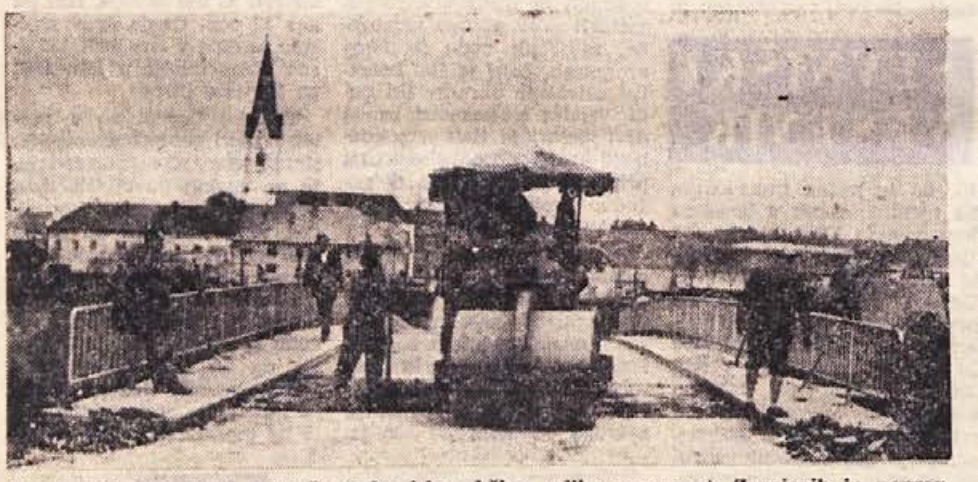

Komunalni dejavnosti posveča trebanjska občina veliko pozornost. Zgrajenih in popravljenih je že nekaj cest, v bližnji prihodnosti pa se bodo pripravili na rekonstrukcijo ceste Trebnje—Mirna, osrednje prometne in turistične žile v mirenski dolini. — Od dobrih cest je odvisen dober in varen promet, zato so pred kratkim delavci Cestnega podjetja iz Novega mesta z asfaltom zalili vdrtino na nadvoznem mostu pri avtomobilski cesti. Avtomobilska cesta je dala Trebnjemu in njegovi okolici obilo možnosti za turistični razvoj

15. MAJ — PRAZNIK TREBANJSKE OBČINE

Po devetnajstih letih

● Nemška ofenziva ob koncu leta 1943 je bila mimo. Sledila ji je huda zima, spomladi 1944 pa so brigade VII. korpusa že prešle v napad. Partizansko orožje je bilo naperjeno v štiri postojanke, kjer se je ob podpori domačih izdajalcev poskušal ugnezditi nemški okupator: v Mirno peč, Dobravo pri Dobrniču, Žužemberk in Trebnje. V nezadržnem navalu, ki je sovražnika močno iznenadil, so partizani izvojevali pomembno zmago, Nemcem pa ni nikoli več uspelo, da bi se poskusili zbrati in ugnezditi.

● 15. maja 1944 so borci Cankarjeve in Gubčeve brigade ob podpori topništva VII. korpusa po večdnevnih bojih vkorakali v Trebnje. Trebnje je bilo kot pomembna strateška postojanka ob železniškem vozlišču in cesti med Novim mestom in Ljubljano osvobojeno.

V spomin na te velike dogodke praznuje trebanjska občina vsako leto 15. maja svoj praznik. Devetnajst let je minilo, odkar so iz Trebnjega pregnali sovražnika, prav zdaj pa poteka tudi osemnajst let, odkar smo doživeli prvi dan svobode po tolikoletnem boju. Hitro smo začeli obnavljati porušene domove in z velikimi napori ozdravili najbolj boleče rane, ki jih je zadalo fašistično nasilje. Potem se je začela izgradnja skozi petletke. Po nekaj letih že ne bi več spoznali Trebnjega in ostalih krajev. Vsako leto je bilo kaj novega, vsako leto kaj takega, česar v trebanjski občini prej niso poznali. Začele so rasti nove šole, nova stanovanjska poslopja in podjetja. Zgrajene so bile ceste, v vaseh je zasvetila elektrika. Skratka: splošen družbeni napredek je tudi v trebanjski občini zahteval znatno več naporov in sredstev, da bi šli lahko v korak s hitrim razvojem. Ta sredstva je bilo treba ustvariti doma. Zaposlili so nove ljudi v podjetjih in odprli mnoga delovišča povsod tam, kjer so bile potrebe in kjer je bilo možno nuditi občanom zaslužek. Občina je v tem burnem razvoju hitro spreminjala svojo podobo. Včasih izrazito kmetijski predel je dobil prve zametke industrije. Kar je in kar bo še narejenega, ne more nihče prezreti, kajti vse je delo občanov, neposrednih proizvajalcev in upravljavcev materialnih dobrin.

Letos še s posebnim zadovoljstvom gledamo na gospodarske uspehe in splošen razvoj v občini, nova ustava in občinski statut pa dajeta še več možnosti za razne dejavnosti. Upoštevanje hotenja občanov pa je tudi podlaga vsega planiranja v občinskem obsegu.

Zato praznuj občan trebanjske komune 15. maj kot dan novih delovnih zmag na vseh področjih, praznuj ga z zavestjo, da si k temu, kar vidiš in kar bo še nastalo, tudi sam veliko prispeval. Prav ta zavest naj bo najveličastnejša manifestacija ob prazniku tvoje komune!

ČESTITKE PRIJATELJEV

12. maja praznuje 50-letnico rojstva Avgust MEŽNARŠIČ, cestni nadzornik pri Komunalnem podjetju v Trebnjem. Jubilant živi in dela že od leta 1946 v Trebnjem, kjer je znan kot zaveden in predan delavec ne le na svojem delovnem mestu, temveč tudi v raznih organizacijah. Delavci ga cenijo zaradi njegove strokovne sposobnosti, objektivnosti in tovarištva.

Trdo življenje v mladosti in v predvojnih letih ga je izoblikovalo v zavestnega borca za delavske pravice. Tako je razumljivo, da je že konec 1941 sodeloval v narodnoosvobodilnem gibanju in organiziral skupine aktivistov, da so poškodovale in rušile komunikacijske naprave. Zato je moral v internacijo na Rab, kjer je bil član taboriščnega odbora OF. Po kapitulaciji Italije je vstopil v NOV in je bil v Gubčevi brigadi do februarja 1945, nato pa je bil do demobilizacije v avgustu 1946 v raznih drugih enotah.

Tudi po osvoboditvi je bil vedno delaven v krajevnih in občinskih odborih raznih organizacij, zlasti pri Zvezi borcev, kjer se je še posebno izkazal. Ob življenjskem jubileju želimo tovarišu Mežnaršiču še mnogo zadovoljstva in delovnih uspehov!

V sredo: slavnostna seja ObLO

V počastitev praznika trebanjske občine bo v torek, 14. maja, ob 20. uri zvečer v dvorani prosvetnega doma v Trebnjem slavnostna akademija. Na sam praznik, 15. maja, bo najprej (ob 5. uri zjutraj) budnica, ob 9. uri slavnostna seja ObLO, pol ure kasneje pa zborovanje pri spomeniku padlih borcev. Popoldne tega dne bo ljudsko rajanje. ObLO in občinski odbor ZB v Trebnjem vabita vse občane, da se udeležijo proslave in prireditev v okviru občinskega praznika.

Prvo četrtletje: komaj zadovoljivo

• Gospodarstvo trebanjske • občine je ob koncu prvega • tromesečja letos doseglo • 18,6 odstotka letne proiz- • vodnje, s čimer je za več • kot 25 odstotkov zaostalo • za četrtletnimi obveznost- • mi. To so ugotovili na seji • obeh zborov ObLO, ki je • bila 29. aprila v Trebnjem.

Po nepopolnih podatkih (na seji so med drugim ugotovili, da so gospodarske organizacije močno zanemarile dostavljanje poročil organom ObLO, so posamezne gospodarske panoge takole uresničile svoj četrtletni plan: **industrija s 74,9 odst., kmetijstvo s 65,7 odst., trgovina z 81,8 odst., gostinstvo s 100,9 odst. in obrt z 80,2 odstotka,** pri čemer je vrednost proizvodnje in uslug za 34,7 odstotka večja od lanske. Te ugotovitve veljajo ob porastu števila zaposlenih za 15,5 odstotka (v tem četrtletju se je zaposlenost v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta povečala celo za 19,7 odst.), ob za 13,7 odst. večji Produktivnosti in ob porastu osebnih dohodkov za 7,9 odstotka.

Analize in podatki iz prvega tromesečja prikazujejo izpolnjevanje proizvodnih in drugih nalog gospodarstva v luči najrazličnejših vzrokov, ki so vplivali na dokaj majhne dosežke v tem obdobju. Tako stanje je ob ponavljanju starih napak vzbudilo precejšnjo zaskrbljenost pri gospodarstvenikih, zlasti še, ker so dosežki presenetljivo majhni v tistih gospodarskih organizacijah, katerih proizvodnja in vse ostalo ni sezonskega značaja. To nikakor ni opravičljivo, ker temeljijo planska predvidevanja predvsem na proizvodnih zmogljivostih, zgrajenih v prejšnjih letih. Morda sta izjemi le tovarna šivalnih strojev »Mirna« in Kovinsko podjetje v Trebnjem, ki sta planirala v zvezi z rekonstrukcijo lastnih proizvodnih zmogljivosti. »Mirna« je v tem času uresničila četrtletne naloge le z 52,1 odst., Kovinsko podjetje produktivnosti in ob porastu pa s 74 odstotki. Kmetijstvo in gostinstvo, ki sta pretežno sezonskega značaja, sta prešla v drugo tromesečje približno z enakimi rezultati kot v istem obdobju preteklega leta, medtem ko je v obrti planska naloga najslabše izpolnjena v gradbenem opekarskem podjetju na Mirni (komaj 10,3 odst. četrtletnega plana). Na nezavidljiv položaj podjetja »Mesoizdelki« v Mokronogu, ki je v prvem tromesečju uresničilo četrtletne naloge le s 50,6 odstotka, je najbolj vplivalo pomanjkanje živine na trgu. Čeprav so v podjetju vedeli, da poslujejo z izgubo, v tem času niso storili nikakršnih ukrepov. Začasne ukrepe so sprejeli šele po intervenciji »od zunaj«. Mizarska podjetja zadovoljivo izpolnjujejo svoje naloge, četudi so v trenutnih težavah zaradi zalog nestandardnih tipov izdelkov. Najboljše rezultate je v tem obdobju doseglo mlado podjetje »Kemo-oprema« v Trebnjem, ki z uresničitvijo plana v prvem tromesečju (s 130,9 odst.) obeta precej preseči letne naloge.

Na seji sta oba zbora ObLO živahno razpravljala o razmerah, kakršne so pokazale analize o izpolnjevanju plana v 20 gospodarskih organizacijah (izključno socialističii sektor. Pripombe, priporočila in izglasovani ukrepi se nedvomno zelo učinkovito sredstvo za odpravljanje napak, ki hromijo gospodarski razvoj, bo pa vse skupaj brez haska, če upravni in samoupravni organi in drugi činitelji ne bodo pazili, da bodo ukrepi res prišli v življenje, kot temu pravimo. Zdi se, da je prav prvo četrtletje za gospodarstvo obdobje krize, do katere pride pretežno, če nismo dovolj budni in pazljivi in če se preradi »zanesemo na dolžino gospodarskega leta«. Toda stare izkušnje, izkušnje (skoraj na las enake) iz prejšnjih let naj nas opozarjajo, da ni dober gospodar, kdor zanemarja svoje delo in čaka, da vse opravi v »finišu«, kajti kar na začetku zamudimo, na koncu navadno težko nadoknadimo.

Turizem in gostinstvo hodita vedno z roko v roki. V trebanjski občini te stvari sicer še niso vse popolnoma (ponekod niti deloma) urejene, nekaj upanja je pa le. Pogosto vidimo takele napise, ki opozarjajo goste, da se v tej in tej gostilni toči dober cviček in kuhajo pristne kranjske klobase. Bržčas ne bo odveč ugotovitev, da je tretji partner pri dvojici turizem-gostinstvo tudi ustrezna reklama

Dograditi osnovne industrijske objekte

V ponedeljek, 6. maja je bil v Črnomlju razgovor kandidatov za republiške in zvezne poslance, ki kandidirajo v občini Črnomelj, s predstavniki ožjega občinskega političnega aktiva. Razgovor je sklical občinski odbor Socialistične zveze. Od kandidatov za poslance zvezne ljudske skupščine so bili prisotni: **inž. Pepca Perovšek**, kandidatka za zvezni zbor, **inž. Ciril Mravlja**, kandidat za gospodarski zbor, **Nace Nagode**, kandidat za socialno-zdravstveni zbor, **Mitja Mejak**, kandidat za kulturno-prosvetni zbor ter **Bojan Lubej**, kandidat za organizacijsko politični zbor. Od kandidatov za republiško ljudsko skupščino so bili prisotni: **Viktor Zupančič**, kandidat za republiški zbor, **Leopold Krese**, kandidat za gospodarski zbor, **Mirko Kambič**, kandidat za kulturno-prosvetni zbor, ter **Franc Kočevar**, kandidat za organizacijsko politični zbor, medtem ko se je **Gojko Jug**, kandidat za socialno-zdravstveni zbor opravičil, ker je bil službeno zadržan.

Razgovor je začel predsednik občinskega odbora SZDL v Črnomlju Franc Štajdohar, ki je najprej na kratko opisal potek dosedanjih predvolilnih priprav in zborov volivcev za predlaganje kandidatov, omenil pa je tudi probleme, ki so jih na zborih načeli volivci.

Predstavniki gospodarskih organizacij iz črnomaljske občine so nato poudarili, da je najpomembnejše vprašanje, ki ga je treba načeti v gospodarstvu komune, nadaljnje vlaganje v osnovne industrijske objekte. Vsa industrija v komuni je nedograjena, nima sredstev za nadaljnji razvoj, odplačila najetih posojil tečejo, v novem

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

gospodarskem sistemu pa je vse manj izgledov, da bo lahko konkurenčna s cenami svojih proizvodov in da bo ustvarjala sredstva za svoj bodoči razvoj. Našteli so obrate kot so Belt, Belsad, Zora in Iskra v Semiču, ki niso dograjeni. Poudarili so, da je razvoj industrije neposredno povezan s podružbljanjem zemljišč v kmetijstvu in z zaposlovanjem delovne sile, ki se bo ob tem sproščala.

Stanje v kmetijstvu ni veliko boljše, čeprav je Kmetijska zadruga dosegla precejšnje uspehe. Posojila za izgradnjo obratov je najemala pod zelo neugodnimi pogoji, saj je večina investicij najetih za obdobje 5 in 7 let, čeprav nudijo banke zdaj takšna posojila na dolgoročno odplačevanje. Zadruga je resda zgradila to kar potrebuje za razvoj družbene kmetijske proizvodnje, odplačila posojil pa jo tako močno bremenijo, da ne more ustvarjati sredstev za bodoči razvoj. Domači predstavniki so zlasti podčrtali, **da Bela krajina ne potrebuje dotacij ali sredstev za socialno podporo, ampak nujno potrebuje kredite, s katerimi bi razširila svojo materialno osnovo, ker je ostala njena osnovna industrija le napol dograjena.** Hkrati s tem so načeli tudi problem turizma, ki bi se lahko lepo razvil, vendar samo pod pogojem, da bo asfaltirana glavna prometna žila skozi Belo krajino — cesta od Metlike do Vinice.

Inž. Pepca Perovšek je poudarila, da je gospodarska problematika v Beli krajini, kot je videti iz izvajanj domačih predstavnikov, mnogo bolj zaostrena kot kjerkoli drugod. Industrijo bo treba dograditi, zato bo treba temu — pa tudi vprašanju kmetijstva in turizma — posvetiti kar največ pozornosti v bodočem 7-letnem perspektivnem programu. Z nadaljnjimi vlaganji bo treba zagotoviti skladen razvoj vseh panog, ker se bodo sicer nesorazmerja odražala v celotnem gospodarstvu in se vedno bolj zaostrovala.

Vsi prisotni kandidati za poslance so nato v sproščenem razgovoru poudarili, da žele biti s svojimi volivci v najtesnejših stikih. Radi bi bili kar najpodrobneje seznanjeni s težavami, s katerimi se srečujejo njihovi volivci.

Na posvetu so se dogovorili za predvolilne razgovore po posameznih krajih in delovnih organizacijah, v katerih bodo prišli kandidati v neposredni stik z volivci. 15. in 16. maja bosta imela razgovore z volivci v delovnih skupnostih kandidata za republiška poslanca Leopold Krese in Franc Kočevar, 16. maja bo imela razgovor z volivci v Črnomlju inž. Pepca Perovšek, kandidatka za zveznega poslanca, ki bo 12. maja ob 9. uri obiskala tudi volivce v Dragatušu. Viktor Zupančič, kandidat za republiškega poslanca, bo imel 12. maja ob 9. uri razgovor z volivci na Vinici, istega dne ob 3. uri popoldne pa razgovor z volivci v Adlešičih.

Jože Gorjup: DESETNICA (lesorez) — Iz Gorjupove galerije v Kostanjevici na Krki

Uspešen obračun dela AMD Črnomelj

Nad 60 članov Avto-moto društva Črnomelj se je v marcu zbralo na letni skupščini. V navzočnosti predstavnika Avto-moto zveze Slovenije in predstavnikov družbeno- političnih organizacij občine Črnomelj so pregledali delo v preteklem obdobju, kritično ocenili vse uspehe ter na koncu sprejeli vrsto koristnih sklepov in napotkov za nadaljnje delo. Ker je društvo v pretekli sezoni v vsem izboljšalo svojo dejavnost, odpravilo slabosti prejšnjega vodstva ter ubralo pravo pot, kakršno naj bi imele vse naše družbene organizacije, je prav, da se z njegovimi težavami, uspehi in cilji seznanimo.

Čeprav obstaja črnomaljsko društvo že več kot 10 let in je v svojem obstoju doseglo že vrsto pomembnih uspehov ter predstavlja močno in ugledno družbeno organizacijo, je zadnja leta skoraj povsem popustilo ter z nepravilnim gospodarjenjem zašlo v težave. K temu so pripomogli poedinci v vodstvu, ki so s svojimi nezdravimi odnosi vse prej kot pomagali k uspehu društva. Kakšna je bila situacija, zgovorno pove dejstvo, da je imel novoizvoljeni upravni odbor težavne naloge, saj je prevzel od bivšega odbora edinole vrsto neporavnanih računov, splošen nered v društvenem poslovanju, voznega pouka pa društvo sploh ni imelo. Kljub dedščini neplačanih računov — edinemu ostanku prejšnjega upravnega odbora — so novoizvoljeni člani organov društva začeli povsem na novo.

Oblastveno-politični organi v občini so pripomogli k temu, da je društvo dobilo svoje prostore za tečaje, sestanke in strokovne posvete. Temu je sledila še dotacija občinskega odbora SZDL v znesku 600.000 din za dobo petih let. Ker jim je primanjkovalo sredstev za nakup avtomobila, so se obrnili na Avto-moto zvezo Slovenije; ta jim je brezobrestno posodila 400 tisoč dinarjev. S temi sredstvi jim je bilo omogočeno nabaviti osebni avto FIAT 600 D. S sredstvi, ki so jih prejeli od tečajnine in iz drugih virov, so kupili rabljeno motorno kolo Puch 250 ccm. Z nabavo omenjenih vozil je bilo omogočeno nadaljnje delo.

Čeprav so bili člani v novem upravnem odboru brez posebnih izkušenj, so povsem pravilno zastavili delo. Požrtvovalnosti in dobri volji so sledili tudi uspehi. Tako so izvedli tečaj za voznike-amaterje A in B kategorije, katerega je končalo 32 slušateljev. Pred nedavnim so končali še drugi tečaj, v katerem se je usposobilo za vožnjo 29 slušateljev. Poleg navedenega je društvo organiziralo še tečaje za mopediste, katere je uspešno opravilo 185 mopedistov.

V sklopu društva Črnomelj delujeta še krožka v Semiču in Vinici. Oba sta aktivna, vendar se še premalo povezujeta z društvom v Črnomlju.

Društvo ima v svojih vrstah včlanjeno skupino pionirjev — mladih prometnih miličnikov, ki od časa do časa pomagajo urejati cestni promet.

Ker je predsednik društva odšel med letom na novo službeno mesto, je skoraj polovico poslovne dobe vodil društvo podpredsednik Milan Bandek, ki je s sodelovanjem tajnika Lojzeta Hudelja in blagajnika Poldeta Korevca in ostalih članov pripomogel k ureditvi razmer.

Če bodo tudi vnaprej tako delovali, bodo marsikaj uresničili. Za izgradnjo garaž in nakup prevoznih sredstev pa bo poleg društvenega truda potrebna tudi zainteresiranost družbeno-političnih forumov. Predlog glede morebitne osamosvojitve krožkov na Vinici in v Semiču pa so soglasno zavrnili. Potrebna je namreč še trdnejša povezava z osrednjim društvom v Črnomlju! Na občnem zboru so med ostalim sprejeli tudi sklep o sodelovanju društva pri proslavljanju 20. obletnice SNOS.

V razpravi je sodeloval tudi predstavnik Avto-moto zveze Slovenije tov. Franc Novak, ki se je pohvalno izrazil o sedanjem delovanju društva, kateremu bo zveza tudi v bodoče naklonjena.

-ko-

Spomenik in grobnica padlim junakom v Rosalnicah

Občinsko združenje ZB Metlika je podpisalo pogodbo s podjetjem Marmor v Gradcu za postavitev spomenika in grobnice padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja, ki so pokopani na pokopališču v Rosalnicah (pri Treh farah). Tu je pokopanih 94 borcev in žrtev. Načrte za grobnico in spomenik je izdelal prof. inž. arh. Edo Mihevc. Polovico stroškov bo krilo občinsko združenje ZB Metlika, polovico pa Zveza združenj borcev okraja Ljubljana in Zveza združenj borcev Slovenije. Spomenik bodo odkrili predvidoma 22. julija letos. Na tem pokopališču je pokopanih 45 borcev iz Hrvatske, Slovenije in Trsta. To bo prikazoval simbol kot izraz skupne borbe za osvoboditev.

Krajevna organizacija ZB Rosalnice bo pomagala pri zemeljskih nestrokovnih delih in pri ureditvi okolice. Pripeljali bodo tudi gradbeni material za spomenik in grobnico.

Li.

Mladi o volitvah

95 mladincev in mladink iz Črnomlja in okolice se je 25. aprila udeležilo zbora mladih volilcev. Pod predsedstvom sekretarja občinskega komiteja ZKS in predsednika občinskega komiteja ZMS so razpravljali o kandidatih v predstavniška telesa in obravnavali vlogo mladih kot politično silo v predvolilni akciji. Ta poglobljena priprava je pomembna zlasti za tiste mladince, ki bodo letos prvič volili.

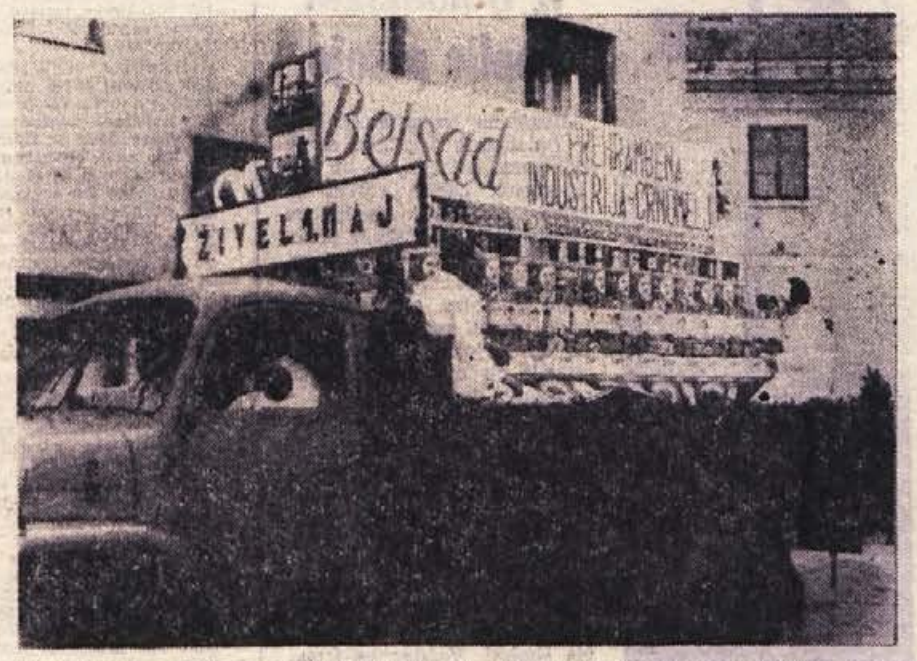

V Črnomlju je sodelovalo v tradicionalni prvomajski paradi nad 200 motornih vozil in članov AMD Semič ter Črnomelj. Vse mesto je gledalo povorko, sem pa so prišli tudi številni okoličani. Na okrašenem Glavnem trgu je govoril o prazniku dela predsednik ObSS tovariš Kočevar. S kresovi, možnarji in mlaji so tudi drugod po Dolenjskem in Spodnjem Posavju počastili letošnji prvi maj; bilo je precej akademij, proslav in izletov. V Brežicah so nadaljevali medobčinsko revijo kulturne dejavnosti, naše kraje pa je za minule praznike obiskalo tudi veliko domačih in tujih turistov

Ljudje bi radi boljše zveze

V črnomaljski občini so predlagali kandidate za občinski zbor na 66 zborih volivcev, medtem ko so imeli 40 zborov volivcev za zbor delovnih skupnosti. Oba zbora nove skupščine bosta imela po 29 odbornikov. V občinski zbor so predlagali volivci 59 kandidatov, v zbor delovnih skupnosti pa 43 kandidatov. Med predlaganimi kandidati je 9 žensk, povprečna starost kandidatov pa je 38 let. Računajo pa, da bo povprečna starost izvoljenih odbornikov občinske skupščine okoli 36 let.

Na zborih so volivci precej razpravljali o krajevni komunalni problematiki in o kvalitetah kandidatov za odbornike občinske skupščine ter poslance republiške in zvezne skupščine. Zborov volivcev na terenu se je udeležilo 22 odst. vseh volivcev, vendar je bila udeležba nekoliko slabša kot v jesenski razpravi o osnutku ustave. Na dveh tretjinah vseh zborov so volivci načenjali vprašanje rekonstrukcije in modernizacije republiške ceste od Metlike do Vinice. V Starem trgu, na Sinjem vrhu in na Preloki so zahtevali avtobusne zveze, ker so skoroda odrezani od ostalega sveta, v Črešnjevcu, Črmošnjicah, Strekljevcu, na Stražnem vrhu in v Gribljah pa so starši zahtevali ureditev prevoza šolskih otrok, ki zdaj hodijo po uro in pol, pa tudi dve uri daleč v šolo.

Po zborih v metliški občini

V občini Metlika je bilo 25 zborov volivcev za predlaganje kandidatov v občinski zbor in 35 zborov delovnih skupnosti za predlaganje kandidatov v zbor delovnih skupnosti. Oba zbora nove občinske skupščine bosta imela po 25 odbornikov, volivci pa so predlagali v občinski zbor 42 kandidatov, v zbor delovnih skupnosti pa 29 kandidatov. Povprečna starost kandidatov je 35 let.

Zbori so uspeli. Volivcem je bilo podano poročilo o delu ljudskega odbora v njegovi mandatni dobi, hkrati pa obrazložen nov volilni sistem in sestav novih skupščin. Na večini zborov so volivci načenjali odprta komunalna vprašanja, kot na primer vprašanje vodovoda v občini, na področju Radovice pa so zahtevali uvedbo avtobusne proge. V okolici Radovice, kjer so zemljišča neuporabna za sodobno kmetijsko proizvodnjo, so se prebivalci zanimali kako bi bilo s pogozdovanjem. Marsikje so govorili o dograditvi gasilskih domov, v Metliki o reševanju stanovanjske problematike, na področju Vinomera pa o obnovi vinogradov. Prebivalci so za obnovo, vendar trdijo, da niso zadovoljni z odkupno ceno, ki jo za njihove vinograde nudi zadruga. Na Suhorju so resno razpravljali o osemletki in pomanjkanju učiteljev, ter ugotovili, da bo treba dom družbenih organizacij, ki ga nameravajo graditi, povečati za toliko, da bo v njem prostora še za dve stanovanji več.

Povsod so resno razpravljali o predlaganih kandidatih. Socialistična zveza bo v obdobju pred volitvami sklicevala predvolilne sestanke, na katerih se bodo volivci podrobneje pogovorili o najpomembnejših gospodarskih vprašanjih, o lokalnih komunalnih problemih pa bodo razpravljali v zvezi s krajevnimi skupnostmi, ki jih bodo ustanovili v komuni. Na vseh zborih volivcev so prebivalci izrazali željo, da bi bili odborniki občinske skupščine, pa tudi poslanci republiške in zvezne skupščine z njimi v tesnejših stikih kot so bili dosedanji odborniki in poslanci.

Družbeni plan občine Metlika sprejet

Odborniki ObLO Metlika so sprejeli konec aprila družbeni plan občine Metlika za leto 1963. Obrazložil ga je šef odseka za gospodarstvo pri ObLO Metlika tov. Frenk Molek.

Odborniki so razpravljali o realizaciji družbenega plana na posameznih področjih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Pokazalo se je, da bo s prizadevnim delom izvršitev možna povsod. Vendar je po mnenju odbornikov nova težava z investicijami, ker so občinska sredstva tako majhna, da ne bodo mogla kriti vseh zahtev po investiranju. Družbeni plan in razprava po njem sta dala velik poudarek kmetijstvu. Letošnje leto prinaša na tem področju mnogo izboljšav, razširitev zemljišč in povečanje proizvodnje.

Odborniki so ponovno načeli vprašanje programskih razširitev podjetij, kjer je bilo potrebno napraviti programe za razširitev gospodarskih ustanov in ustvariti še nove možnosti za zaposlitev. Med ostalimi je bilo omenjeno vprašanje perspektivnega razvoja Novoteksovega obrata II v Metliki.

METLIŠKI TEDNIK

Težko je tudi z investiranjem negospodarskih dejavnosti. Odborniki so poudarili, da bo treba ravno v letošnjem letu posvetiti temu vprašanju vso skrb in skupno z vsemi občani iskati možnosti za izboljšavo negospodarskih dejavnosti.

LJ

Posvet o ribolovnem turizmu na Kolpi

V soboto dopoldne bo v gostišču KOLPA na Vinici prvo strokovno posvetovanje o ribolovnem turizmu na Kolpi, ki ga sklicuje Dolenjska turistična zveza. Na posvetu se bodo predstavniki turističnih društev, ObLO, ribiških družin in drugih organov pomenili o organizaciji ribolovnega turizma, predvsem pa tudi o poribljavanju Kolpe in njenih pritokov, o potrebnih sredstvih za to koristno delo, o čuvajski službi in vsem drugem, kar sodi v to področje.

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini — hvaležni vam bodo za pozornost!

Več pažnje kadrovski politiki in gradnji stanovanj

Razgovor s kandidati za poslance republiške skupščine je v soboto, 4. maja, v Novem mestu v prostorih občinskega odbora Socialistične zveze začel sekretar ObK ZKS tov. Franc Kotnik. Pozdravil je prisotne kandidate za poslance, ki so se vsi odzvali vabilu. Tovariša Viktorja Avblja, s katerim se je občinski politični komité pogovoril že prej, ni bilo na razgovoru.

Tov. Franc Kotnik je po pozdravu kandidatom za poslance na kratko opisal dosedanji potek predvolilnih priprav, še prej pa je poudaril, da je razgovor sklican z željo, da bi se kandidati seznanili s problematiko komune, v kateri kandidirajo in da bi se hkrati pogovorili o tem, kdaj in kje bodo sodelovali v predvolilnih razgovorih, na katerih se bodo predstavili volivcem. Nato je postregel s podatki o številu volivcev v posameznih skupinah, o sestavu kandidatov, ki jih bomo volili v maju in v juniju, ter s problematiko, ki so jo načenjali volivci na nedavnih zborih.

Nato se je pričel razgovor o gospodarstvu in ostalem razvoju novomeške komune. Ugotovili so, da je lani vrednost proizvodnje porasla za 13 odstotkov napram letu 1961, narodni dohodek pa za 16 odstotkov. Storilnost v proizvodnji ni dosegla pričakovanj, saj je bila za povprečno 7 odstotkov pod planiranim povečanjem. V celoti je bilo lani investiranih v gospodarstvo okoli 3 milijarde 300 milijonov dinarjev sredstev.

Najdlje časa so se nato pomudili ob ločitvi kmetijstva in gozdarstva. Ta proces je na ostalih področjih že dozorel in so največje težave že prebredli, v novomeški komuni pa se to šele obeta. Predsednik ObLO je prisotne podrobneje seznanil s protislovji, na katera naletava dosedanji ljudski odbor, ki se je zadnje čase s tem problemom temeljito in poglobljeno ukvarjal. Brez dvoma je treba izgubo v kmetijski proizvodnji kriti, prav gotovo pa to ni dolžno samo gozdarstvo, kot je bilo doslej v praksi.

Nato so se lotili še razprave o investicijah v večje obrate, kot na primer v novomeško steklarno, ki je v izgradnji, ter v Novoles, v Farmis, v IMV, Novoteks in v kmetijstvo. Ugotovili so, da OLO, ki obsega res veliko področje, ne more do podrobnosti poznati problematike komun, tako kot je bilo to nekdaj, hkrati s tem pa komune prevzemajo vedno nove pristojnosti in pravice. Nekdanjega operativnega vodenja iz OLO ni več; v tem obdobju, ki ga lahko označimo za prehodnega, pa je v komunah čutiti kopico težav, ki jih prej ni bilo. V razgovoru o kadrih in kadrovski politiki so prišli do zaključka, da vsebina kadrovanja ni zgolj v štipendiranju, ampak mnogo bolj v odnosu do mladih strokovnjakov, ki prihajajo iz šol. Šola ne naredi strokovnjaka, ki je takoj sposoben za najzahtevnejše naloge v proizvodnji. Tudi v kolektivu ga je treba vzgajati, priučevati in mu tovariško pomagati, dokler ne bo znal združiti teorije s prakso. Spet pa nam beže mnogi strokovnjaki samo zato, ker nimamo zanje primernih stanovanj. Kadrovško socialne službe so v delovnih kolektivih, zlasti v večjih še vse premalo razvite ali pa jih sploh nimamo. Mimogrede so se dotaknili tudi trgovine, ki je do letošnjega leta močno zaostajala za razvojem na ostalih področjih, letos pa obeta v večji meri nadoknaditi zamujeno.

Razgovora so se udeležili kandidati za poslance republiške skupščine: tovarišice Dragica Rome, Milica Sali, Anica Rajič, Kristina Plut in Tilka Sašek ter tovariši Stanislav Dolenc, Janez Suštar, Ludvik Simonič, Veljko Troha in Milan Kukovec, predsednik ObLO Novo mesto tov. Sergej Thorževskij, podpredsednik ObO SZDL Miro Thorževskij ter predsednik ObSS Avgust Avbar.

Za novo občinsko skupščino kandidira 19 žensk

lo opravljenih za predlaganje kandidatov v občinski zbor 80 zborov volivcev, na katerih je bilo predlaganih 82 kandidatov, med med njimi 6 žena in 5 mladincev. Povprečna starost kandidatov je 36 let. Na 82 zborih v delovnih skupnostih je bilo predlaganih 70 kandidatov, med njimi 13 žena in 3 mladinci, njihova povprečna starost pa je okoli 35 let. Zborov volivcev na terenu se je udeležilo 13 odst. volivcev, zborov v delovnih skupnostih (razen v kmetijskih) 65 odst. volivcev, 22 zborov zadružnikov pa se je udeležilo 13,6 odst. volivcev. V vsakega izmed obeh zborov občinske skupščine bo izvoljenih po 45 odbornikov. Na vseh zborih so volivci podrobno razpravljali o predlaganih kandidatih, tu in tam tudi o krajevni problematiki, na podeželju pa je bilo precej razprav o zaokroževanju zemljišč in o pomanjkanju umetnih gnojil. Volivcem je bil povsod podrobno obrazložen novi volilni sistem.

Takole je bilo prve minute v novi samopostrežni trgovini »DOLENJKE« v Novem mestu tik pred prvim majem

Nove planinske smeri in poti

Planinsko društvo v Novem mestu je v preteklem letu izredno razgibalo svojo dejavnost, trenutno pa je celo med najboljšimi v okraju oziroma v sklopu ljubljanskega koordinacijskega odbora, v katerem je vključeno po reorganizaciji planinskih organizacij v Sloveniji. O uspehih, načrtih in težavah je društvo razpravljalo na rednem letnem občnem zboru, ki je bil ob veliki udeležbi članov 3. maja v prostorih Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela v Novem mestu.

O lanskoletni dejavnosti Planinskega društva v Novem mestu je poročal predsednik Rudi Jereb. Njegovo poročilo je uvodoma ugotavljalo veliko zanimanje za planinsko dejavnost med ljudmi vseh vrst in poklicev, kar se je pokazalo tudi v povprečnem številu članstva. Društvo je ob občnem zboru štelo že 557 članov, od katerih je 145 mladincev in pionirjev. Razveseljivo je, da je ljubezen do planinstva našla pot v vse večje delovne kolektive (ZTP, »KRKA«, NOVOTEKS) in šole (na primer osnovna šola »Katja Rupena« in učiteljišče v Novem mestu), med tem ko bodo letos dobili nove člane še v delovnih kolektivih IMV, PTT in v drugih gospodarskih organizacijah.

V preteklem letu je društvo organiziralo več izletov v planinske predele širom po Sloveniji; lepote planin in slovenskega gričevja, vključno z dolenjskimi, zasavskimi in belokrajnskimi predeli pa so njegovi člani prikazovali tudi na filmskem platnu ob predavanjih, ki so jih organizirali v vseh večjih središčih in šolah v novomeški občini. Tov. Jereb je v svojem poročilu nadalje osvetlil pomen in namen nove planinske turistične poti po Dolenjski, ki je v bistvu prva dolenjska planinska transverzala. Pot povezuje Novo mesto s Frato, Rogom, Mirno goro, gre skozi Semič na Gorjance, ob vznožju Kukove gore do Pleterij, proti Tolstemu vrhu, od tam pa zavije proti Otočcu, gre preko Trške gore na Hmeljnik in spet zavije proti Novemu mestu. Ta transverzala povezuje vse turistično in zgodovinsko pomembnejše kraje v osrčju Dolenjske. Člani društva so predlog za dolenjsko planinsko turistično transverzalo pozdravili in se zavzeli za to, da dobi čimprej ustrezno obeležje v naravi. Zato je eden od poglavitnih sklepov občnega zbora društva markiranje te poti in organiziranje izletov v njeni smeri.

Med važnejšimi sklepi občnega zbora pa velja podčrtati še naslednje: povečanje članstva, organizacija izletov (Gorjanci, Kamniške in Julijske Alpe), pohod na oktobrsko proslavljanje v Kočevje, ureditev Doma »Vinka Paderšiča« na Gorjancih s parkom in parkirnimi prostori itd. Društvo se bo povezalo tudi z vsemi sorodnimi organizacijami v občini, kot so: taborniki, Počitniška zveza, TVD Partizan, Dolenjska turistična zveza in planinska društva v Črnomlju, Kostanjevici, Karlovcu in drugod. Prav na podlagi tega sodelovanja utegnejo mnoge naloge, ki so si jih zastavili na občnem zboru, še laže izpolniti.

Planinsko društvo v Novem mestu ima v svojih vrstah tudi člane, ki že več deset let marljivo delajo. V znak priznanja za njihovo goletno delo so nekaterim podelili zlata in srebrna odlikovanja. Nagrajeni so bili: **Josip Moretti, Franc Adam, Malči Kos, Viktor Fabjan, Franc Avsec, Petrina Rifelj, Otmar Skale, Ivan Tinta, Lojze Ivanetič, Roza Peroci, Jurij Picek, dr. Mile Jenko, Roman Kobe, Marcel Godnik, Lado Šetinc, Rudi Jereb in Stefka Krempelj.**

Na koncu so izvolili nov društveni odbor, ki mu bo še naprej predsedoval tovariš Rudi Jereb. Z.

Potokazu pri Gospodični se je pridružila nova smer: PRVA DOLENJSKA PLANINSKA TRANSVERZALA . . .

Novomeška kronika

■ **Zadnje dni so delavci komunalnega podjetja začeli urejevati cvetlične grede in nasade po mestu. Tudi gredice na otroškem igrišču že urejajo, igral za otroke pa še niso popravili od lanskega leta. Tako imamo lepo urejeno otroško igrišče brez gugalnic, vrtiljaka in naprav, s katerimi se zabavajo naši malčki. Ker smo že sredi maja, moramo na to pomanjkljivost opozoriti, saj se mnoge matere zaradi tega pritožujejo.**

■ **Izložba v trgovini »Manufaktura« na Glavnem trgu, ki je last naše znane tekstilne tovarne »Novoteks«, je v dneh okoli 1. maja privabila mnoge gledalce. Z napisi in nazornim prikazom v vzorcih blaga je to podjetje na domiseln način prikazalo javnosti razvoj podjetja od leta 1947, ko so izdelovali v glavnem blaga iz mikane preje, do kvalitetnih kamgarnov iz leta 1962.**

■ **Vsi, ki so pozimi pogrešali jogurt, ga lahko dobe v spodnji delikatesni trgovini na Glavnem trgu, kjer so ga te dni spet začeli prodajati. Že prvi dan, ko je bil v prometu, so ga precej prodali.**

■ **Ponedeljkov živilski trg je zadovoljil številne gospodinje, ki so imele tokrat precejšnjo izbiro. Krompir so prodajali po 40 din, solato na merice po 80 din, jajca po 25 din, redkvice v šopkih po 25 din, špinačo na merice po 60 din, smetano v skodelicah po 90 din, orehe po 150 din, šopke španskega bezga po 15 din, sadike paradižnika in paprike po 15 din ter razne druge sadike in semena. Z izbiro in blagom so bili kupci zadovoljni, s cenami pa ne, ker pravijo, da so še vedno mnogo previsoke za podeželski trg.**

■ **Gibanje prebivalstva: rodile so:** Tončka Zalašček iz Defranceschijeve 1 — Vesno, Marija Stariha iz Ulice Majde Šilc 18 — Gorazda, Kristina Mlinarič iz Foersterjeve 1 — Rudolfa, Vera Mazovec z Glavnega trga 29 — Matejo, Ivanka Pucelj iz Koštiálove 33 — deklico. **Poročili so se:** Emilijan Gotlib, šofer iz Otočca, in Frančiška Jančar, delavka iz Foersterjeve 11; Jože Založnik, podoficir s Prešernovega trga 7, in Marija Tomc, delavka s Prešernovega trga 15; Peter Levičar, avtomehanik iz Paderšičeve 32, in Marija Verščaj, šivilja iz Jerebove 12; Anton Blatnik, delavec iz Kurirske poti 8, in Alojzija Cimermančič, čistilka z Vel. Orehka; Ludvik Vidrih, fotograf s Ceste komandanta Staneta 14, in Marija Kranjec, kuharica iz Koštiálove 25; Igor Fajdiga, kemijski tehnik iz Kristanove 5, in Marija Gazvoda, hčerka mizarja iz Gotne vasi. — **Ponesrečili so se:** Kristina Žugelj, trgovska pomočnica iz Kettejevega drevoreda, je padla s kolesa in si poškodovala glavo; Sergej Sekač, mizar iz Kettejevega drevoreda 46, je padel z motorja in si poškodoval levo koleno; Jožica Osolnik, uslužbenka iz Kettejevega drevoreda 46, je padla in si poškodovala levo koleno.

Preklic koncerta

Po mestu so se pojavili plakati mešanega pevskega zbora »France Prešeren« iz Celja, ki napovedujejo koncert za soboto, 11. maja. Kakor smo zvedeli, je za ta koncert prodanih že nekaj vstopnic. Ker se organizatorji koncerta niso dokončno dogovorili o svojem nastopu s koncertno poslovalnico v Novem mestu, ki je ustanovljena predvsem zaradi koordinacije koncertnih nastopov in ker je koncertna poslovalnica organizirala za 14. maj koncert mladih umetnikov iz Ljubljane, smo koncert pevskega zbora odpovedali. Obveščamo vse, ki so vstopnice že kupili, da bomo zahtevali od pevskega zbora »France Prešeren« v Celju, naj nam nakaže denar, da bomo lahko prodane vstopnice vrnili organizatorjem koncerta. Kupljene vstopnice se bodo lahko vrnile v tajništvu glasbene šole.

Prosimo vse glasbene skupine, ki nameravajo gostovati v Novem mestu, da svoje nastope organizirajo le preko koncertne poslovalnice pri glasbeni šoli v Novem mestu, da ne bi v bodoče prišlo do podobnih neprilik. E. J.

KINO KRKA PREDVAJA

10., 11., 12. in 13. maja
ameriški barvni film v cinemaskopu
»AVANTURE HUCKLBERRYJA FINNA«
Film je posnet po istoimenskem romanu Marka Twaina.

Samo 14. maja
»DVA POLCASA V PEKLU«

15. in 16. maja
domači barvni film v totalscopu
»MISS STONE«
Režija: Žika Mitrović.

Iz Dolenjskih Toplic pišejo

Krajevna organizacija ZB v Dolenjskih Toplicah se je dokončno odločila, da bo stal spomenik padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja na preurejenem topliškem pokopališču. Načrt predvideva, da bo spomenik stal na pročelju grobnice, okrog katere bodo uredili park. Postavljen bo do 4. julija, ko ga bodo odkrili ob dvajsetletnici pomembnih dogodkov.

1. maja so v Dolenjskih Toplicah odprli bazen na prostem, ki ga polnijo s termalno vodo.

S 1. majem so v Dolenjskih Toplicah ukinili čevljarsko uslužnostno delavnico. Po izjavi poslovodje je bila delavnica preveč obremenjena z dajatvami, zato ni mogla shajati. Vendar bo treba nekaj ukreniti, ker zdraviliški kraj ne more biti brez ustrezne delavnice, sicer lahko pričakujemo, da bo začelo cveteti šušmarstvo.

D. G.

Za igrišče – da, za njivo – ne?

18. marca letos je organizacija DPM v Žužemberku zaprosila ljudski odbor v Novem mestu za dodelitev parcele št. 298 v Žužemberku. Na parceli namerava društvo urediti prepotrebno otroško igrišče za žužemberške malčke. Slednji se zdaj igrajo na trgu, promet pa je zlasti v poletnih mesecih in odkar je cesta asfaltirana, živahen, tako da se kaj lahko primeri nesreča. Društvo ima najnujnejša igrala za igrišče že pripravljena, o tem, da je igrišče potrebno, so razpravljali tudi volivci na svojem zboru. Družbene organizacije so obljubile pomagati, prebivalci so sklenili dotati samoprispevek, društvo prijateljev mladine pa je sprejelo sklep, da bo igrišče uredilo. Omenjena parcela je za občinsko stavbo v Žužemberku.

Na urgenco Občinske zveze prijateljev mladine je več kot mesec dni nato, ko je bila vloga oddana, finančni organ ObLO odgovoril, da mora društvo »predhodno prositi oddelek za gradbene in komunalne zadeve za načelno gradbeno dovoljenje, da je zgraditev otroškega igrišča na predmetni parceli dovoljena.« Šele potem bodo lahko pričeli njihovo vlogo reševati, je rečeno . . .

Poudariti velja, da ni pri ureditvi otroškega igrišča posredi prav nobene gradnje. Igrala se lahko postavljajo brez vsake zidave, čemu torej, pa čeprav samo načelno, gradbeno dovoljenje? Parcela je bila vsaj do vloge DPM iz Žužemberka neizkoriščena, vendar jo je, kot smo obveščeni, pred nedavnim šef krajevnega urada preoral in si na njej uredil vrt. Vprašujemo se, kako dolgo bo trajalo dopisovanje? Tak odnos upravnih organov. – Žal moramo poudariti, da naletevamo nanj vedno, kadar bi radi uredili otroško igrišče – se nam zdi nevzdržen. Malce čudno je, da je potrebno za ureditev igrišča »načelno gradbeno dovoljenje«, in to toliko bolj, ker je očitno brez takšnega dovoljenja lahko nekdo parcelo preoral. To pomeni, da si lahko zdaj obetamo še več ovir, ker bo uživalec parcele zahteval povrnitev stroškov, ker preorana ledina ne bo takoj uporabna za igrišče itd.

Vprašujemo se, kaj bo, če bo kakšnega izmed na prometni cesti se igrajočih otrok kdo povozil in kdo bo za to odgovarjal? Mar res ne zna nihče prisluhniti željam in potrebam volivcev? In še to: mar je njihova pripravljenost s prostovoljnim delom in samoprispevki rešiti pereč problem otroškega varstva res tako nepomembna?

Ta problem načenjamo javno, ker bo podobna otroška igrišča treba zelo hitro urediti v vseh podeželskih središčih (na primer v Straži in v Mirni peči), ker se prebivalci Kandije že več kot dve leti vztrajno, pa kljub temu zaman borijo za igrišče, in slednjič, ker se bojimo, da bo odnos pristojnih upravnih organov povsod takšen, kot je na primer v Žužemberku. Ob koncu bi radi paudarili samo še to, da spoštujemo zakonite predpise, vendar sodimo, da so jih zakonodajni organi sprejeli v želji ščititi delovne ljudi, nikakor pa ne zato, da bi bili ovirani v svojih interesih. To poudarjamo, ker imamo občutek, da se neredko prestrogo držimo črke predpisa in pri tem pozabljamo na njegovo vsebino.

Občinska zveza prijateljev mladine Novo mesto

Odbojka: zamujena priložnost

PARTIZAN (N. m.) : FUŽINAR (Ravne) 2 : 3
(11 : 15, 15 : 10, 3 : 15, 15 : 9, 12 : 15)

V nedeljo smo bili na Loki priče zanimivega odbojkarskega srečanja republiške moške odbojkarske lige med domačim Partizanom in ravenskim Fužinarjem. Možnosti za zmago so bile na obeh straneh izenačene, posebno še, ker so domači odbojkarji proti pričakovanju zaigrali požrtvovalno. Res je, da so v posameznih setih preživljali

Franc Pučko, zaslužni novomeški športnik

kritične trenutke, vendar so jih prebrodili s pomočjo zelo dobre igre nekaterih posameznikov, kot Goleža, Simlča in Medica.

Ob koncu je prišlo do neljubega spodrsljaja, ki je pokvaril športni užitek. Domači odbojkarji se niso strinjali z odločitvami sodnika Romiha in so na njegovo sojenje najavili protest. Odločitve sodnika so bile včasih nerazumljive, tako da je prišlo večkrat do zastojev. Sojenje ni bilo najboljše, obe moštvi sta bili večkrat oškodovani, domači pa so potegnili kratko v najbolj odločilnem trenutku, pri stanju 14:12 v zadnjem setu.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: **Fužinar:** Geršak, Virnik, Hojnik, Dokl, Praznik, Horvat, Pipan, Pogorevčnik, Plešej, Stopajnik. Pri domačih so igrali: Simič, Golež, Berger, Medic, Lapajne, Koprivnik in Fujs.

Pred tekmo je predsednik Odbojkarske zveze Slovenije tov. Karel Kajfež izročil zasluženo priznanje dolgoletnemu odbojkarskemu delavcu Francu Pučku. Pionir odbojkarskega športa v Novem mestu slavi 30-letnico udejstvovanja v odbojki kot aktiven igralec in kot vodja ter vzgojitelj mlajših. Njegova zasluga je, da je odbojka v Novem mestu zavzela takšen razmah. Obžalujemo lahko le to, da vsa ta leta ni imel ob sebi več pomočnikov, v večini primerov je ostal osamljen, to pa je vplivalo, da je odbojka pričela zastajati.

Kljub temu da slavi visok jubilej svojega udejstvovanja, to še ne pomeni, da bo prenehal delati na tem področju, ki mu je v treh desetletjih nudilo toliko lepih uric. Pridružujemo se čestitkam z željami, da bi ga še veliko let srečevali na naših odbojkarskih terenih kot vzgojitelja mladega naraščaja.

Novomeški športniki čestitamo tovarišu Pučku za lepi jubilej.

Slavko Dokl

BORAC : PARTIZAN - ŠMIHEL

Vprašanje rokometnega prvaka v medobčinski ligi Novo mesto—Črnomelj je še vedno odprto, kljub temu, da je odigranega skoraj polovico prvenstva. Rezultati v prvih kolih: Šmihel : Dragatuš 19:15, Borac : Učiteljišče 29:14, Garnizon Črnomelj : Partizan, Črnomelj 15:16, Učiteljišče : Šmihel 13:17, Borac, Novo mesto : Garnizon, Črnomelj 14:12, Dragatuš : Partizan, Črnomelj 16:27.

Kaže, da bo odločitev za prvaka padla v zadnjem kolu, ko se bosta sestala Partizan iz Črnomlja in Borac iz Novega mesta. Ekipa iz Šmihela je presenetila z dobro igro, saj razpolaga z mnogimi igralci, v dveh tekmah je igrala kar z 18 (velika izbira). Garnizon iz Črnomlja je imel v prvih tekmah najtežje nasprotnike. Sodniki iz Črnomlja in Novega mesta sodijo zelo avtoritativno in objektivno.

SPORED TEKEM DNE 12. MAJA:

Novo mesto: medobčinska liga: Šmihel : Borac ob 10. uri; **občinska liga:** Šmihel B : Ekonomska šola ob 9. uri, Borac B : Osnovna šola ob 12. uri, Vajenska šola : Učiteljišče B ob 11. uri.

Črnomelj: medobčinska liga: Partizan : Učiteljišče ob 10. uri, Garnizon : Dragatuš ob 11. uri, Partizan : Učiteljišče (ženske) ob 9. uri.

PARTIZAN : SLOVAN

Črnomaljke so na svojem igrišču doživele 28. aprila pravo katastrofo, saj so izgubile z 12:2, to je največji poraz zadnjih sedem let. K temu porazu pa je prispeval svoj delež tudi sodnik iz Ljubljane. Ker pa so v tem kolu izgubile tudi ekipe z vrha republiške lige, je ženska ekipa ostala na 5. mestu s štirinajstimi točkami.

ŽENSKA REPUBLIŠKA ROKOMETNA LIGA

Mladost (Kranj) : Partizan (Črnomelj) 9:6 (4:3)

Črnomaljke so 5. maja gostovale v Kranju in so tekmo izgubile s tehnično dobro in borbeno okipo. V vrstah igralk Partizana se je izkazala edino Ivanuševičeva, ki je dosegla tri zadetke.

Po tem kolu ženske republiške rokometne lige so igralke Partizana na petem mestu. Sodnik je sodil zelo dobro. Gledalcev pa je bilo približno 300.

Ženska ekipa bo v nedeljo prosta in se bo udeležila »Pohoda ob žici okupirane Ljubljane«. V nedeljo, 19. maja, pa se bo srečala v Črnomlju z ekipo Šiške iz Ljubljane.

M—k

Srečanje učiteljišč

V nedeljo, 5. maja, je bil v Novem mestu dvoboj med celjskim in novomeškim učiteljiščem. Tekmovali so v naslednjih panogah: fantje v šahu, streljanju, rokometu, dekleta pa samo v rokometu.

V šahu so zmagali Novomeščani z rezultatom 2:3, v streljanju je bil rezultat neodločen (272:272). V ženskem rokometu je bil rezultat 13:7 za Celjanke, pri moških pa so Celjani zmagali z rezultatom 28:23.

Junija bo povratno srečanje v Celju.

F. K.

Balinarji so začeli sezono

Pred prvim majem je balinarski klub Železničar priredil pokalni turnir, katerega se je udeležilo kar sedem novomeških ekip.

Pozdraviti je treba prvi nastop ekipe Novolesa, kateri se bodo sčasoma pridružile tudi nove ekipe Iskre, KDP, Železnine in Elektre. Ker je bil to prvi turnir v sezoni, se je to poznalo na kvaliteti posameznih iger, ne pa na borbenosti posameznih ekip.

V predtekmovanju so bile odigrane naslednje igre: Pionir : Železničar II 13:9, Poštar : Novoles 13:8, Novoteks : Borac 13:7. V polfinalu sta se srečala stara rivala Pionir in Železničar I. Tokrat je prepričljivo zmagal Železničar 13:4. V tej igri smo videli nekaj lepih potez obeh tolkačev Mraza in Hrena ter izvrstno igro v bližanju Bratoža. V drugi igri sta imeli ekipi Novoteksa in Poštarja ogorčeno borbo za vsako točko, nazadnje pa je zmagal Novoteks 13:12.

V borbi za prvo mesto sta se nato srečala Železničar in Novoteks. Prepričljivo je zmagal Železničar z rezultatom 13:8 ter osvojil pokal. Nastopil je v postavi: Legiša, Štalcar, Mraz in Bratož. V borbi za tretje mesto je Poštar lepo presenetil in premagal Pionirja 13:4.

Vsekakor so balinarji z veliko udeležbo pokazali, da po množičnosti in kvaliteti stopajo v korak s kegljači, ki so bili do sedaj najbolj številni dolenjski športniki. Ko bodo dobili prostor za nova štiri igrišča, bodo takoj ustanovili še štiri sekcije.

(en)

SENOVO: hokej na travi

V tretjem kolu prvenstvenega tekmovanja v zasavsko-celjski skupini republiške lige hokeja na travi sta se v Senovem pomerila moštvo iz Krškega in domači Partizan. Brez večjih težav so senovški hokejisti zmagali z visokim rezultatom 7:0.

Tekma ni bila lepa niti zanimiva. Temu je pripomoglo mokro igrišče. Strelci golov so bili Šumič, Lužar, Žibert in Vidmar.

Toni Karter

Tekmovanje SŠD Žužemberk v orodni telovadbi

Dejavnost SŠD Žužemberk je razdeljena na več sekcij. Prejšnjo nedeljo so se med seboj pomerili tudi telovadci, ki pa so bili razdeljeni v starejše pionirje (7. in 8. razred) in mlajše pionirje (5. in 6. razred). Sekcija je izredno številna, saj je v njej 45 članov in so prav vsi tekmovali. Tekmovanje je privabilo tudi nekaj gledalcev, zlasti šolske mladine. Tekmovali so na petih orodjih (bradlja, drog, krogi, preskok in parter).

Pri mlajših pionirjih se je najbolj izkazal prvoplasirani Nace Kumelj, ki je pustil drugoplasiranega za seboj za 4 točke. Pri starejših pionirjih sta z lepim izvajanjem navdušila Franc Kraševec in Jure Mohorčič in sta ostale tekmovalce pustila za seboj za pet točk.

Vrstni red (do petega mesta):

Starejši pionirji: 1. Franc Kraševec 48,5 točke, 2. Jure Mohorčič 48,2, 3. Jože Ban 43,5, 4. Stane Košiček 42,7, 5. Jože Zupančič 41,9.

Mlajši pionirji: 1. Nace Kumelj 48,2 točke, 2. Jože Zupančič 44,0, 3. Dušan Ožbalt 43,5, 4. Franci Lavrič 42,6, 5. Miha Longar 42,0.

M. J.

Prvenstvo Slovenije v kegljanju za posameznike

V Kranju je bilo na kegljišču Triglava letošnje republiško prvenstvo v kegljanju za posameznike. Udeležilo se ga je 72 najboljših slovenskih kegljačev, ki so se za to tekmovanje plasirali na okrajnih prvenstvih. Tekmovanja so se udeležili tudi štirje zastopniki Dolenjske, in sicer člani Pionirja Hren, Vesel in Mrzlak ter član Novoteksa Rodič.

Tekmovalci so imeli po dva nastopa po 200 lučajev. Med našimi tekmovalci je imel največ uspeha Hren, ki je prvi dan dosegel odličen rezultat 869 kegljev in se nahajal na sedmem mestu. Vendar je v drugem nastopu popustil ter zdrknil kar za štiri mesta navzdol. Tudi Vesel je dosegel solidna rezultata 818 in 814 ter zasedel 41. mesto in se plasiral skupno s Hrenom na državno prvenstvo. Mrzlak je prvi dan dosegel slabši rezultat 761, drugi dan pa 817, kar zadošča samo za mesto v tretji tretjini nastopajočih. Še bolj na nas je razočaral Rodič, ki je na dolenjskem prvenstvu dosegel dobre rezultate, v Kranju pa je imel najslabše rezultate od vseh nastopajočih (753 in 736).

(en)

■ **Po statističnih podatkih je slovenska industrija presegla četrtletni plan za 13 odstotkov in v prvih treh mesecih proizvedla za 9 odstotkov več kot v istem obdobju preteklega leta.**

■ **V Lipovači pri Šidu so dogradili nov hotel, v katerega so vložili blizu 20 milijonov dinarjev. Za ureditev campingov na tej izletniški točki pa bodo potrebovali okrog 75 milijonov dinarjev.**

Skupna pot Ljudske tehnike na Dolenjskem

Letošnja akcija JPI in četrti kongres LT v Zagrebu sta dala smer letošnji drugi občinski konferenci LT novomeške občine, ki je bila te dni v Novem mestu. Ob lepi udeležbi delegatov organizacij in društev LT, gostov iz Ljubljane in iz vrst JLA, SZDL in drugih, je konferenca lepo potekala.

Organizacije in društva LT na Dolenjskem so v 15 letih svojega obstoja veliko naredila in smo lahko z doseženimi uspehi kar zadovoljni. Čeprav je bilo kaj malo denarne pomoči, so člani z dobro voljo mnogo naredili in se niso ustrašili težav. Ne bo težko kreniti dalje po tej poti, saj nam je uspelo prebroditi najtežje in dobiti pomoč SZDL in tehničnega kadra, ki bo v prihodnje odigral vidno vlogo.

V okviru nalog občinskega odbora JPI, ki ga je sprejela občinska konferenca za svojega, bo med prvimi ureditev prostorov nad staro pošto. Tam bo poleg pisarn LT tudi klub mladih tehnikov in hkrati soba za seminarje in sestanke za vse veje tehnične dejavnosti našega področja. Prek učiteljskih aktivov in tehničnega pouka pa bo treba delo na šolah poglobiti. Na tej konferenci je bil sprejet tudi sklep, da se vse tehnično delo v občini koordinira prek občinskega odbora LT.

Prepričani smo, da bomo tudi na novi poti uspeli in da bomo kmalu zaznali nove uspehe v akcijah LT med mladino, v ljubiih znanosti in tehnike po šolah in kolektivih, kakor tudi na vasi.

—mtr—

Straški košarkarji med seboj

V Straži ima športna dejavnost že tradicijo, vendar se posamezne panoge ne morejo zakoreniniti med mladino zaradi pomanjkanja rekvizitov in zaradi tega, ker ni igrišča. Občinski svet za telesno kulturo je pred nedavnim že določil prostor za novo igrišče; zdaj pa bo treba zavihati rokave in ga čimprej napraviti.

V zadnjem času se je v Straži in Vavti vasi zelo razvila košarka, ki ima največ pristašev med mladino. Straški košarkarji so imeli že tudi nekaj tekem. Povabili so v goste ekipo ŠSD Katja Rupena iz Novega mesta in svojo prvo tekmo izgubili z rezultatom 56:57 (30:33). Med prvomajskimi prazniki pa so se domači košarkarji pomerili med seboj. Tekma je bila med mlajšo in starejšo skupino. Zmagali so močnejši, se pravi starejši z rezultatom 80:64 (38:32).

Za zmagovalno moštvo so bili posebno uspešni: Uroš Dular 12, Rado Paleskini 6, Matevž Aš 6, Jože Tisovec 10, Janez Kržan 46. V skupini mlajših pa so nastopili: Aljo Muren 10, Dušan Zaman 12, Jože Pirc in Marjan Ravbar 14, Leon Kavšček 26, Pavel Tisovec 2 in Rasto Muren.

—mr—

Občinska rokometna liga v Novem mestu

Pred nedavnim je bil ustanovljen pri ObZTK Novo mesto rokometni odbor, ki bo skušal poživiti rokomet med šolsko mladino. Ob tej priložnosti je bila ustanovljena tudi občinska rokometna liga, v katero so se prijavile naslednje ekipe: vajenska šola, KGP Šmihel, ŠSD Katja Rupena, ŠSD učiteljišče B, Borac B in ekonomska srednja šola. Slednja pa se iz neznanih vzrokov tekmovanja ni udeležila, tako da tekmuje samo pet ekip.

Do sedaj sta bili odigrani že dve koli. V prvem kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Vajenska šola : KGP Šmihel B 5:0 wf, Ekonomska šola : ŠSD Katja Rupena 0:5 wf in Borac B : ŠSD učiteljišče B 19:11; v drugem kolu pa: ŠSD učiteljišče B : Ekonomska šola 5:0 wf, Borac B : Vajenska šola 8:5 in ŠSD Katja Rupena : Šmihel B 5:9.

Po dveh kolih je lestvica naslednja: 1. Borac B 4 točke, 2. Vajenska šola 2, 3. KGP Šmihel B 2, 4. ŠSD Katja Rupena 2, 5. Učiteljišče B 2, 6. Ekonomska šola 0 točk.

V nedeljo, 12. maja, bo na sporedu tretje kolo.

K. D.

Dramska revija: šele 3. junija

Zaradi volitev je začetek letošnje rebubliške dramske revije preložen na ponedeljek, 3. junija. Prebivalci Novega mesta in okolice bodo o možnosti za nakup stalnih in drugih vstopnic za revijo pravočasno obveščeni.

ŠAH: pokal maršala Tita

V soboto in v nedeljo je v Ljubljani bilo zaključeno šahovsko tekmovanje za pokal maršala Tita, ki se ga je udeležilo 12 najboljših ekip iz Slovenije, in sicer: Novinar — Ljubljana I, II, III, Maribor I, II, III, Fužinar — Ravne, Celje, Jesenice, Sežana, Kranj in Novo mesto.

V prvem kolu so Novomeščani močno premagali Sežano s 3,5:0,5 in se uvrstili med 8 najboljših ekip. Izpadle so ekipe Kranja, Celja, Fužinarja in Sežane. V drugem kolu so Novomeščani naleteli na Jesenice in so morali kloniti. Rezultat 1:3 je časten, saj sta v nasprotnem moštvu nastopila dva bivša slovenska prvaka Grosek in Vošpernik, dvakratni udeleženec državnega prvenstva Jugoslavije Cuderman in nepremagljivi Kočevar.

Rezultati dvoboja z Jesenicami: Penko : Vošpernik 0:1, Škerlj : Kočevar — remi, Sitar : Cuderman 0:1, Radovanović : Grosek — remi.

OBVESTILO

Danes ob 19. uri bo redni mesečni društveni brzoturnir. — Vabljeni!

Požar v Ragovem logu

V sredo, 17. aprila, sta dva mestna fantiča, ki že krepko vlečeta cigarete, zažgala suho listje in travo v Ragovem logu ter šla. Ko sta videla, da se je ogenj pričel širiti, sta se vrnila ter začela z vejami otepati po pogorišču. Požar je bil javljen tudi novomeškim gasilcem, ki so takoj nastopili. Škoda res ni bila velika, saj je pogorelo le nekaj listja in trave. Če pa bi fanta pustila ogenj vnemar, bi bilo lahko usodno za ves Ragov log.

Starši bi se morali malo bolj zanimati za početje svojih otrok v prostem času in jih poučiti, kako nevarna je lahko igra z ognjem.

—r—

Novo moštvo ELANA se je začelo temeljito pripravljati na letošnjo nogometno sezono. Prva tekma z BELO KRAJINO se je končala neodločeno 1:1

PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO!

(PONATIS KNJIŽICE UNIV. ASISTENTA DR. MITJE BARTENJEVA »PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO« — IZDAL GLAVNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE)

Otroka pripeljejo starši k zobozdravniku ponavadi šele takrat, ko ga prvi kočnik močno boli. Ker je za zdravljenje prepozno, je zob treba pač izpuliti. Nasledek take izpulitve pa je nepravilen razvoj celotnega zobnega loka.

Prvi stalni kočnik ali šestica izraste torej na koncu vrste mlečnih zob kot prvi stalni zob, zato pozor na prvi stalni kočnik! Prvi stalni kočnik izraste ne da bi se mu moral umakniti ali poprej izpasti tak mlečni zob!

Tudi mlečni zobje so vredni popravila, saj skrbijo za pravilen razvoj stalnega zobnega loka. Če načetih mlečnih zob ne zdravimo, povzročajo čez čas prav hude težave in bolečine.

Zadnji mlečni zob izpade največkrat po 12. letu starosti, pri dečkih često še nekoliko kasneje. To pa pomeni, da tudi v starosti 9 let in še pozneje nikakor ni odveč popravljati mlečne kočnike, dasi bodo čez dve ali tri leta izpadli.

Torej vsak mlečni zob, ko izpade, kaj hitro dobi stalnega naslednika. Tako skoraj v vseh primerih lahko rečemo, da se zobovje docela zamenja nekako med 13. in 14. letom, kar pomeni, da zrastejo do 14. leta že vsi stalni zobje, razen osmice — modrostnega zoba.

Modrostni zob zraste zadnji, šele med 16. in 50. letom, pri nekaterih ljudeh pa sploh nikoli. Pri njih je

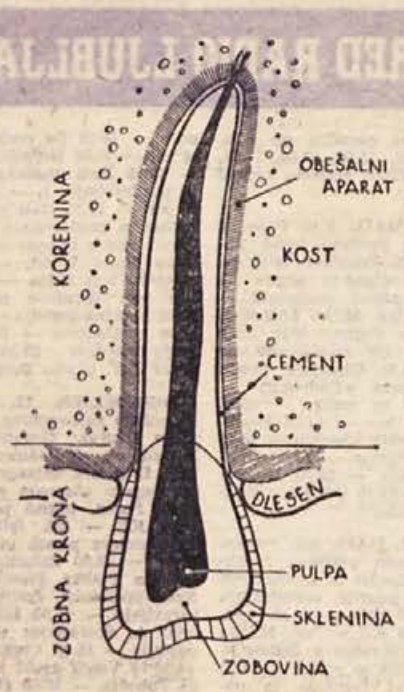

morda ostal v kosti ali ga pa sploh ni. Modrostni zobje kažejo namreč znamenja redukcije in težnjo, da se v bodočnosti sploh zmanjša število zob v naših čeljustih.

Iz povedanega torej sledi, da imamo 32 stalnih zob: 8 sekalcev, 4 podočnike, 8 ličnikov in 8 do 12 kočnikov. Vsak od njih sestoji iz zobne krone in korenine. Zobna krona je tisti del, ki gleda v ustno votlino. Korenin je lahko več. Sprednji zobje imajo po eno, ličniki eno ali dve, kočniki v zgornji čeljusti po tri, v spodnji pa spet samo po dve. Korenina tiči v kosti in je s posebnimi vlakni povezana s kostjo. Ta vlakna sestavljajo obzobna tkiva ali obešalni aparat. Zobna krona je na površini prekrita s sklenino. Pod njo je zobovina, pod katero je še zobna pulpa ali zobni živec, kakor jo ljudje radi imenujejo. Na korenini najdemo namesto sklenine cement. Površina zob je izoblikovana tako, da ima precej vdolbinic in žlebičkov, s katerimi se poveča grizna površina in v katerih, posebno v nenegovanih ustih, rada zastaja hrana. Ta hrana v ustih seveda razpada in zato prav na teh mestih začno zobje gniti.

III.

KAJ JE ZOBNA GNILOBA?

Na to vprašanje znanost še danes ne ve točnega odgovora. Gre namreč za zelo zamotan kemično-zajedalski proces! Nobenega dvoma ni, da so neposredni povzročitelji te bolezni — bakterije. Le-te seveda lahko povzročajo zobno gnilobo le ob sodelovanju številnih drugih soodločujočih činiteljev. Taki neposredni povzročitelji zobne piškavosti pa so po mnenju nekaterih — bakterije iz t. i. kisle skupine (acidofilne bakterije), od katerih je najvažnejši mlečni bacil (acidofilni laktobacil).

(Nadaljevanje sledi)

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 10. maja: **Izidor**
Sobota, 11. maja: **Ziga**
Nedelja, 12. maja: **Pankracij**
Ponedeljek, 13. maja: **Servacij**
Torek, 14. maja: **Bonifacij**
Sreda, 15. maja: **Dan zmage**
Četrtek, 16. maja: **Janez**

ZAHVALE

Ob težki izgubi naše drage

MICKE ANCELJ
iz Semiča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ji stali ob strani v času njene bolezni, posebno pa primariju dr. Smrečniku ter zdravnikom dr. Zakrajškovi, dr. Trobišu in ostalemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolnišnice. Iskreno se zahvaljujemo tudi vsem darovalcem vencev, sosedom in ostalim Semičanom, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali in z nami sočustvovali.

Družina ANCELJ iz Semiča, družina ANCELJ iz Karlovca ter družina ZORČIČ iz Brežic

PREKLICI

Obveščam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih naredila moja žena Marija Petrov (Mare), Novo mesto, Zagrebška ulica, stolpič B. — **Sime Petrov, Novo mesto**, Zagrebška ulica, stolpič B.

Govorice, ki so bile v zvezi z Viktorjem Faragonom iz Hrastja, so neresnične. **Ivan Gomizelj, Šentjernej 24.**

Terezija Čelič in Marija Hrovatič iz Koroške vasi, p. Stopiče, preklicujeva, kar sva Antonu Čeliču starejšemu govorili o Antonu Bakšiču iz Koroške vasi.

MALI OGLASI

VINOGRAD z zidanico prodam v Straški gori. Jerman, Novi stadion, Novo mesto.
KDOR JE POZABIL DEŽNIK na novem stadionu, ga dobi pri hišniku na novem stadionu v Novem mestu.
ENOSOBNO STANOVANJE iščem v Kostanjevici. Naslov v upravi lista.
KOMBINIRAN italijanski otroški voziček prodam. Naslov v upravi lista (3082-63).
DVE MOŠKI OBLEKI za srednjo postavo, dobro ohranjeni, ugodno prodam v Novem mestu. Naslov v upravi lista.
HIŠO z vrtom prodam v Brestanici št. 25.
ENONADSTROPNO HIŠO z dvema stanovanjema in dvema poslovnima prostoroma prodam v Kočevju, Trg svobode 18. Vseljivo junija 1963.
STROJČEK za pobiranje zank pri nylon nogavicah prodam. Naslov v upravi lista (3078-63).
SPALNICO prodam. Vprašajte pri Kalinovič, Novo mesto, Majde Šilc 5.
VSELJIVO enodružinsko hišo prodam v Bršlinu 31 pri Novem mestu. Ogled od 16. ure dalje.
NOV ITALIJANSKI globok otroški voziček prodam. Naslov v upravi lista (3072-63).
TAKOJ VSELJIVO novo stanovanjsko hišo z vrtom prodam po ugodni ceni 2 km od železniške postaje in tovarne »Metalna«, Krmelj, ob glavni cesti. Voda in elektrika v hiši. Poizve se v gostilni Papež v Krmelju.
ŽENSKO KOLO »Superla« prodam. Naslov v upravi lista (3070-63).
KOŠNJO sena in otave oddam za drva. Hadl, Novo mesto.
FIAT 500 v brezhibnem stanju proda Drago Hadl, Novo mesto.
MOTORNO KOLO »Puch« SG 250 prodam. Naslov v upravi lista (3065-63).
ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA: desettisoči vaših sotrpinov, ki so kakor vi bolehali na želodcu, jetrih, žolču in črevesju, so se pozdravili z učinkovitim prirodnim zdravilom rogaškim »DONAT« vrelcem. Vprašajte zdravnika! Zahtevajte DONAT v trgovinah podjetja »Hmeljnik« v Novem mestu in podjetja »Rese« v Vidmu-Krškem.
POŠTENO SOSTANOVALKO sprejmem. — Naslov v upravi lista (3067-63).
NAJEMNINO za nekaj let vnaprej plačam tistemu, ki mi odstopi enosobno stanovanje s pritiklinami v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (3066-63).
STAREJŠO gospodinjsko pomočnico sprejmem takoj k tričlanski družini. Dr. Roš, Straža.
OPREMLJENO SOBO oddam samostojni ženski za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (3077-63).
GOSPODINJSKO pomočnico sprejmem takoj za v Ljubljano. Poizve se pri Mariji Rozina, Novo mesto, Šmihelska 3.
DELAVKO, ki bi dopoldne 4 ure pomagala v gospodinjstvu, sprejmem na stanovanje in hrano. — Naslov v upravi lista.
ŽENSKO iščem, ki bi od 7.30 do 11. ure pomagala v sodobno urejenem gospodinjstvu v Novem mestu (brez kuhanja). Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista.
ITALIJANSKI globok otroški voziček, malo rabljen, ugodno prodam. Po dogovoru tudi na obroke. Šuklje, Novo mesto, Gubčeva ulica 22.
KOŠNJO oddam. Ogled v nedeljo ob 9. uri dopoldne. Fani Košak, Novo mesto.
DOBRO OHRANJEN šestsedežni Fiat 600 »Multipla« prodam. Ponudbe pošljite na naslov: Novo mesto, p. p. 84.

MLEKO LE ŠE V ‚DOLENJKI'?

Sklep novomeške mlekarne, ki je s 1. majem ukinila dostavo mleka na dom, so mnoge zaposlene žene, matere in gospodinje sprejele s precejšnjim ogorčenjem. Na ta način je namreč več gospodinjstev ostalo brez jutranjega mlečnega obroka, pri čemer so najbolj prizadete matere z malimi otroki, ki so zaposlene v dopoldanskem času. Konsumno mleko v steklenicah je začela prodajati samopostrežna trgovina »Dolenjka«. Ta naj bi uspešno zamenjala dostavo mleka na dom, ker se po izjavi predstavnikov mlekarne ta ne »izplača in prinaša podjetju le izgubo«.

Mlekarna je dostavo mleka na dom ukinila iz najrazličnejših razlogov. Sklep o ukinitvi navaja kot glavni razlog velike stroške, ki jih je imelo podjetje pri dostavi. V podjetju zatrjujejo, da so na ta način prodali dnevno največ 120 litrov mleka, medtem pa se jim je pokvarilo tudi do 70 steklenic na dan, ker določenih količin niso mogli prodati, neprodano mleko pa tudi za predelavo ni bilo več uporabno. Zato so se odločili, da prevzame prodajo konsumnega mleka samopostrežni lokal »Dolenjka«, ki so ga pripravljeni regresirati še z rabatom v višini 3 do 4 dinarje pri litru. To naj bi bila za »Dolenjko« ugodnost, mlekarna pa bi kljub dodatnim stroškom šla »skozi« ceneje kot pri dostavi mleka na dom.

V doglednem času namerava mlekarna ukiniti tudi prodajo mleka na novomeški tržnici. Se pravi, da bo poslej moč kupiti mleko le v »Dolenjki«, ki ima za prodajo vse pogoje (primerne prostore, hladilnik), mlekarna pa ji bo polne steklenice dostavljala vsak dan dvakrat.

Če na eni strani pozdravljamo skrb mlekarne, ki hoče preko samopostrežne trgovine sveže mleko čim bolj približati potrošniku, pa na drugi strani ne moremo preslišati ogorčenja tistih gospodinj in mater z dojenčki, ki jim je z ukinitvijo dostavljanja mleka na dom odvzet prepotreben jutranji mlečni obrok. V mlekarni niso proti dostavi mleka na dom, predlagajo pa, da bi to uredila »Dolenjka«. Ali je predlog dober ali ne, naj odločijo pogovori med obema podjetjema, za gospodinje je važno le to, da bodo spet dobivale mleko na dom. V drugih krajih so te stvari že zdavnaj urejene, le zakaj bi bilo Novo mesto izjema?

KINO

Brestanica: 11. in 12. maja angleški barvni film »Plavi angel«, 15. maja francoski film »Do zadnjega diha«.
Brežice: 10. in 11. maja nemški film »V ritmu twista«, 12. in 13. maja francosko-italijanski film »Ugrabljene Sabinke«, 15. in 16. maja italijansko-francoski film »To je močnejše od mene«.
Črnomelj: 10. in 12. maja italijanski film »Ciociara«, 14. in 15. maja francoski film »Jezik za zobe«.
Kostanjevica: 12. maja italijanski barvni film »Jez na Pacifiku«, 15. maja ameriški film »Sredi noči«.
Metlika: 11. in 12. maja italijanski film »Sladko življenje«, 15. maja »Ti si moje življenje«.
Mokronog: 11. in 12. maja sovjetski barvni film »Tihi Don«, I. del, 15. maja sovjetski barvni film »Tihi Don«, II. del.
Novo mesto — »Krka«: od 10. do 13. maja ameriški barvni film »Avanture Huckleberryja Finna«, 14. maja madžarski film »Dva polčasa v peklu«, 15. in 16. maja jugoslovan. barvni film »Miss Stone«.
Novo mesto — Dom JLA: od 10. do 12. maja francoski film »Austerlitz«, od 13. do 15. maja italijanski film »Vojna se nadaljuje«.
Semič: 12. maja jugoslovanski film »Vzkipelo mesto«.
Trebnje: 11. in 12. maja ameriški barvni film »Vikingi«.
Žužemberk: 12. maja francoski barvni film »Njeno življenje«.

Vsak četrtek: v vsako hišo našega okraja DOLENJSKI LIST!

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD BREŽICE

V aprilu ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Marin Grgičević, predmetni učitelj iz Karlovca, in Cirila Šavrič, medicinska sestra iz Sel; Božidar Trupi, strojni tehnik, in Marija Rasperger, kemotehnik, oba iz Vidma-Krškega; Marijan Travalja, uslužbenec, in Marija Lapuh, uslužbenka, oba iz Brežic; Andrej Brkovič, kmetovalec z Bizeljskega, in Bernardka Žerjav, poljedelka iz Brezine.

Smrti ni bilo.

MATIČNI URAD METLIKA

V aprilu ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Jožef Plut, upokojenec, in Gertruda Ružman, gospodinja, oba iz Bušinje vasi; Josip Sudac, livar, in Marija Režek, pletilja, oba iz Metlike; Niko Damjanovič, poljedelec iz Drag, in Dragica Popovič, frizerska pomočnica iz Kranja.

Umrli so: Barbara Govednik, gospodinja iz Bušinje vasi, 70 let; Ana Škof, užitkarica iz Gornje Lokvice, 79 let; Franc Orlič, upokojenec iz Metlike, 51 let; Anton Hočevar, posestnik iz Metlike, 79 let; Marija Govednik, gospodinja iz Brezovice pri Metliki, 65 let; Martin Kočevar, posestnik iz Božakovega, 79 let.

MATIČNI URAD NOVO MESTO

V času od 22. aprila do 5. maja je bilo rojenih 40 dečkov in 37 deklic.

Poročili so se: Miroslav Kulovec, skladiščnik iz Uršnih sel, in Štefa Šoštarič, delavka iz Žabje vasi; Nikolaj Kulovec, delavec, in Ana Kulovec, bolničarka, oba iz Uršnih sel; Martin Jančar, električar iz Orehovice, in Karlina Vovk, poljedelka iz Cerovega loga; Rafael Staniša, ključavničar iz Regrče vasi, in Bernardka Miklič, delavka iz Gor. Karteljevega; Jože Kastelec, delavec iz Šentjošta, in Alojzija Šinkovec, natakarica iz Gotne vasi; Martin Možé, delavec iz Gabrja, in Jožefa Muhič, delavka iz Jurne vasi; Alojz Papež, delavec iz Vikerč, in Erika Pugelj, kuharica iz Irče vasi; Anton Vidmar, šofer iz Sel, in Jožefa Penca, knjigovodkinja z Malega Slatnika; Jože Smajdek, delavec iz Vel. Podljubna, in Jožefa Košir, kuharica z Gor. Laz; Danijel Redek, kmet iz Dol. Kamenc, in Frančiška Junc, delavka iz Vel. Bučne vasi; Franc Salmič, mizar iz Družinske vasi, in Ana Šeničar, delavka iz Smolenje vasi; Peter Jakelič, akad. slikar iz Splita, in Marija Valant, učiteljica iz Bučke; Alojz Mikec, krojaški pomočnik iz Črmošnjic, in Ana Staniša, bolničarka z Dol. Težke vode; Ivan Potočar, kmet, in Stana Morić, delavka, oba iz Ragovega; Marijan Kos, stroj. tehnik z Odrge, in Frančiška Rupnik, uslužbenka z Malega Kala; Janez Svetina, ključarničar iz Češče vasi, in Angela Košir, delavka iz Zaloga; Stanislav Kavšek, krojač iz Gotne vasi, in Stanislava Matoh, delavka iz Irče vasi; Stanko Hočevar, kolar iz Dobrniča, in Terezija Željko, delavka s Kala; Jakob Medle, trgovski poslovodja iz Šmihela, in Bernardka Galič, kuharica z Otočca; Franc Zoran, uslužbenec, in Karolina Šašek, snažilka, oba iz Žabje vasi.

Umrli so: Anton Grabnar, posestnik iz Trščine, 55 let; Alojz Božič, delavec iz Gabrja, 62 let; Jakob Golob, upokojenec iz Ljubljane, 63 let; Marija Rupnik, gospodinja z Muljave, 69 let; Marta Reba, gospodinja iz Drage, 52 let; Janez Kovačič, zidar iz Vel. Bučne vasi, 73 let.

SPORED RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.00—8.00.

PETEK, 10. MAJA: 8.40 Popevka ulice — 9.45 Pozdrav izpod Romanije — 10.15 Fragment iz 3. dejanja opere »Ognjeni angel« — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN — inž. Mirko Leskošek: Spomladansko dognojevanje poljščin — 13.30 Ob zvokih zabavne glasbe — 14.35 Giuseppe Verdi: 3. dejanje opere »Trubadur« — 15.15 Napotki za turiste — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldne ob dunajskih klasikih — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Iz partitur ZORI — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 11. MAJA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 9.25 Glasovi in instrumenti — 10.15 Iz galerije orkestralnih podob — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN — inž. Milena Lekšan: Dognojevanje v sadovnjakih — 13.30 Zvočna paleta — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Ljubljanski jazz ansambel in kvartet Jožeta Privška — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 18.45 Okno v svet — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Po domače . . . — 21.10 Za konec tedna — ples.

NEDELJA, 12. MAJA: 8.00 Mladinska radijska igra: Svetislav Ruškuc: »Primi ga, če ga moreš« — 9.05 Z opernega in koncertnega odra — 10.00 Še pomnite, tovariši . . . — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, I. — 13.30 Za našo vas — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, II. — 15.15 Četrt ure z orkestrom in ansamblom Horst Wende — 16.00 Humoreska tega tedna — 17.15 Radijska igra »Brutove počitnice« — 18.30 Športna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo melodijo — 22.15 Skupni program JRT, studio Beograd.

PONEDELJEK, 13. MAJA: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Antonin Dvořak: Godalni kvartet v F-duru op. 96 »Amerikanski« — 10.15 Duet iz 2. dejanja Saint Saënsove opere »Samson in Dalila« — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN — inž. Jelka Hočevar: Krompirjeva plesen in njeno zatiranje — 13.30 Žalostinka in Simfonietta Stanka Premrla — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Literarni sprehod: A. Solženicin: »Dogodek na postaji« — 16.00 Vsak dan za vas — 18.10 Veseli zvoki izpod zelenega Pohorja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT, studio Zagreb — 22.15 Naš nočni kalejdoskop.

TOREK, 14. MAJA: 8.40 Vedre in poskočne z ansamblom Johnny Meyer — 9.25 Narodne pesmi z Mediterana — 10.15 Pianist Zdenko Marasović z orkestrom Slovenske filharmonije pod taktirko Sama Hubada — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN — inž. Milko Trstenjak: Dognojevanje v vinogradih — 13.30 Georges Bizet: 3. dejanje opere »Lovci biserov« — 14.35 Iz znanih in manj znanih del Friderika Chopina — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.10 Narodi v svojih pesmih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 »Dolcissimo« — 21.30 Od popevke do popevke.

SREDA, 15. MAJA: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Vaši ljubljenci pojo — 10.30 Narodne za glas in klavir v različnih priredbah — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN — Jože Kregar: Špalirji iz sadnih in okrasnih rastlin — 13.30 Pol ure pred štirinajsto — 14.35 Blaž Arnič: Zapeljivec, simfonična pesnitev — 15.30 Tako igra violinist Devy Erlih — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 »Zgodba o Rusalki« — 18.10 Vrh planin . . . — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 22.15 S popevkami okrog sveta.

ČETRTEK, 16. MAJA: 8.35 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu — 9.25 Odlomki iz oper jugoslovanskih avtorjev — 10.15 Pet minut za novo pesmico — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 KN: inž. Viktor Repanšek: Večja krompirišča — težje tehnološko organizacijske naloge — 13.30 Preludij, concertino in rapsodija — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Turistična oddaja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasba iz Talijinega hrama — 18.10 Češke narodne pesmi — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Po svetu jazza.

Farmis

obrat KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

razpisuje

prosto delovno mesto

PRAVNIKA

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Suštar iz Rodin — Branka, Ana Plantan z Velikega Podljubna — Bojana, Terezija Mikše z Malkovca — Jožico, Anica Grandovec iz Soteske — Jelko, Ana Jelševac iz Kamanja — Zdenka in Irmo, Justi Duh iz Gmajne — Franca, Angela Štepec iz Martinje vasi — Petra, Nevenka Pezdirc iz Jelševnika — Jožico, Milka Radakovič iz Orljakovega — Zlato, Ana Pavlin iz Gornje Brezovice — Franca, Dragica Turk iz Verduna — Stanka, Anica Udovč iz Regrče vasi — Katarino in Marjana, Vida Jakše iz Gornjega Vrhpolja — Stanislava, Cvetka Muhič z Dvora — Jurija, Slavka Štulac iz Močil — Slavico, Frančiška Bratkovič iz Mihovega — Marjetko, Doroteja Šenica iz Dolenjskih Toplic — Darka, Ana Pust iz Velike Loke — Brigito, Rozina Poglajen iz Ručetne vasi — Nado, Mihaela Zgonc iz Velike Hubajnice — Elko, Marija Brodarič iz Gribelj — Slavico, Dragica Kren z Verduna — Vojka, Vera Dragan iz Šmarjeških Toplic — Vero, Jožica Sašek iz Dolnjega Suhadola — Milana, Helena Turkovič iz Črnomlja — Miroslava, Marija Radovan iz Zalovič — Angelco, Marija Irt iz Regrče vasi — Jožico, Magdalena Polovič iz Kočevja — Sašo, Marta Uhan iz Irče vasi — Toneta, Emilija Ajdišek iz Statenberga — Milko, Ana Stajdohar iz Dragatuša — Ivanko, Slavka Malerič iz Vojne vasi — dečka, Rozalija Murn iz Trebče vasi — dečka, Karolina Staniša iz Konca — dečka, Vida Erpe iz Gornje Straže — dečka, Ana Turk iz Velikih Brusnic — deklico, Jožefa Grm iz Drašče vasi — dečka, Anica Jakše iz Regrče vasi — dečka, Julka Kotar z Broda — deklico, Slavka Geršak iz Brestanice — dečka, Jožefa Kobe z Dolža — deklico, Vida Palčič z Brega — deklico, Marija Bukovec iz Vavte vasi — dečka, Ivanka Rozemberger iz Črmošnjic — deklico, Albina Kobe iz Gabrja — dečka.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: **Marija Obaha**, žena posestnika z Malega Cirnika, se je s sekiro usekala v levo roko; **Nikola Hrnjak**, posestnik iz Brašljevice, je padel in si zlomil levo nogo; **Adolf Strukelj**, posestnik iz Lokev, se je s sekiro usekal v desno nogo; **Franc Suhadolnik**, uslužbenec iz Gorenje vasi, je padel z motorja in si poškodoval desno koleno.

OBJAVE — RAZPISI —

Odprodaja starega gradbenega materiala

Upravni odbor sklada za negospodarske investicije ObLO Novo mesto

ODPRODA

stanovanjsko stavbo, namenjeno za takojšnje porušenje, v Novem mestu, Zagrebška cesta 17.

Pogoji za nakup:

1. stanovanjska stavba z gospodarskimi poslopji vred se odproda le kot gradbeni material;

2. odkupiti je možno le celoto, posamezni deli stavbe ali gospodarskih poslopij se ne odprodajajo;

3. kupec je dolžan v roku 8 dni po prevzemu ključev vse objekte na svoje stroške porušiti, material odpeljati in zemljišče izravnati s terenom;

4. ponudena protivrednost je dokončna in je pozneje po pravni poti ni mogoče izpodbijati;

5. ponudeno vsoto je položiti z dnem sklenitve kupoprodajne pogodbe.

Pismene ponudbe v zaprti kuverti je predati osebno ali po pošti (priporočeno) do vključno 11. maja. Ponudbe bodo odprte komisijsko. Komisijo imenuje za komunalne zadeve pristojni organ LO.

Ogled stavbe je možen dne 10. maja 1963 od 15. do 18. ure.

Sklad za negospodarske investicije ObLO Novo mesto

Razpis javne dražbe

Splošna bolnišnica v Novem mestu bo 13. maja ob 10. uri oddala na javni dražbi košnjo trave. Kmetijska posestva KZ imajo prednost in si košnjo lahko rezervirajo od 8. do 10. ure.

NABIRAJTE ZDRAVILNA ZELIŠČA!

Cvet: malih marjetic, črnega trna, gloga, ranjaka, šmarnice, mačjih tačic, bele deteljice, rdeče detelijce.

Listje: šmarnice, gloga, vinogradniškega lapuha, bršljana, jetrnika, ozkolistnega trpotca, rumenega regrata, melise.

Rastline: gladišnika, dišeče perle (valdmajstra), krvavega mlečka, melise, polaja, vodne kreše, grenke ramšele, ženiklja, zdravilnega jetičnika.

Lubje: češminovih korenin, češminovih palic, krhlike.

Korenine: gozdnega korena (angelike), bodeže neže, sladkih koreninic, trobentice, rumenega regrata, repinca, cikorije, medvedovih tac, velikega divjega janeža, malega divjega janeža, srčne moči, pokoče koprive.

Razno: gomolje kukavic, vršičke gloga.

Odkupujemo tudi veliko drugih rastlin. Pojasnila in navodila za nabiranje dobite pri vaši zadrugi ali direktno pri GOSADU, skladišče Novo mesto, Slakova ulica 8.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm–Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 20 din – Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din – Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606–11–608–9 – NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 – Poštni predal 33 – Telefon 21–227 – Rokopisov in fotografij ne vračamo – TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani